

Vážení čtenáři,

děkuji, že jste s pochopením přijali, že toto číslo vychází téměř o měsíc později, než by mělo. Důvodem byl můj studijní pobyt v zahraničí. Ačkoli je díky e-mailu možné pohodlně komunikovat s autory, administrativní práce musela čekat až na můj návrat do Prahy téměř v polovině prosince.

Iv tomto čísle Dingiru se setkáte s novými autory: se studentem Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích Vitem Profantem, psychoterapeutem Jiřím Růžičkou, publicistkou Janou Blažkovou, studentkou Husitské teologické fakulty UK Zuzanou Froňkovou (už delší dobu studuje v Německu a dosud pro Dingir „pouze“ několikrát překládala), sociálním pracovníkem Pavlem Jurkovičem, tiskovým mluvčím Scientologické církve Jiřím Voráčkem (tomu patří díky též za pomoc při přípravě některých článků a za konzultace) a právníkem Náboženské organizace Svědkové Jehovoi Lubomírem Müllerem.

Zdeněk Vojtíšek

OBSAH

Tam a zase zpátky (Zdeněk Vojtíšek)	1
Věda a náboženství téměř postmoderní (David Václavík)	2
Co je a co není sekta (Vít Profant a Ivan O. Štampach)	5
Z domova	
Paranormální svět českých médií (Věra Nosková)	7
Zahraničí	
Karmapa vs. karmapa (Zuzana Froňková)	9
Téma	
Náboženství kontroverze (Zdeněk Vojtíšek)	11
L. R. H. podle scientologů (Martin Kořínek)	14
Hubbard podle kritiků (Martin Kořínek)	15
Bez následků pro lidstvo (Jiří Růžička)	16
Bohoslužba jako zrakové cvičení (Jiří Koubek)	19
Je scientologie náboženstvím? (Miloš Mrázek)	21
Inspirační zdroje scientologie (Pavel Jurkovič)	23
Vymazané vzpomínky (Jana Blažková)	24
Rozhovor	
Na cestě ke svobodě - rozhovor s Graemem Wilsonem (Zdeněk Vojtíšek)	26
Info-servis	
28	
Recenze	
Jak v roce 2000 na horu Karmel (Martin Fojtíček)	30
Hubbardova fantazie na plátně (Martin Kořínek)	30
Práce studentů	
Od Lhotky ke Kršnovu dvoru (Martin Fárek)	31
Scientologické asisty (Petr Studnička)	31
Reflexe	
Scientologie a technologie L. R. H. (Jiří Voráček)	32
Kdo klame a kdo byl oklamán? (Lubomír Müller / Martin Cibulka)	34
Dopisy	
36	

Scientologové možná skončí remízou

TAM A ZASE ZPÁTKY

Zdeněk Vojtíšek

Většina nových náboženských směrů, které se po druhé světové válce a zvláště v 60. a 70. letech objevily ve vyspělém světě, pravděpodobně brzy upadne v zapomnění. Pro budoucí generace budou zajímavé spíše neuvěřitelným rozruchem a zděšením, které způsobily, než naukami a praktikami, jimiž rozšířily náboženské spektrum pluralitní západní společnosti. Tyto praktiky ostatně časem ztrácejí na své síle. Jak praví klasik: „Ovlivnění světa novým hnutím může být někdy znatelné, ale ovlivnění nového hnutí světem, v němž potřebuje dlouhodobě přežít, je větší.“¹

Ať už z náboženské historie druhé poloviny 20. století zůstane ve vědomí příští generace hodně nebo málo, v žádném budoucím popise současných událostí asi nebude chybět zmínka o dlouholetém a finančně jistě nesmírně náročném zápase scientologů o veřejné uznání své nauky jako náboženství. Tento zápas má své paradoxní pozadí: scientologie, která se po dlouhá léta proklamovala jako věda, nyní bojuje o veřejné uznání jako náboženství, naproti tomu Transcendentální meditace (TM), která se léta snažila budit zdání autentického hinduismu, nyní urputně odhazuje svůj náboženský háv a touží působit jako důvěryhodná vědecká metoda.

Důvodů, proč tyto směry mění svou přirozenost, může být několik a každý může být věrohodný. (Někdo může dokonce namítat, že se o nějaké přirozenosti stejně nedá hovořit.) Tím hlavním důvodem ale podle mého názoru je reakce na těžkou krizi, která obě hnutí postihla - dianetiku (základ scientologie) již v 50. letech, Transcendentální meditaci v 70. Důsledkem této krize je změna klientely, a tím i změna image, jež hnutí vytváří. Finanční důvody a „nové poznání“ pravděpodobně přicházejí až na dalších místech.

A jak tyto zápasy dopadnou? Těžko předvídat, ale pro TM asi špatně. Sotva se jí podaří dostat se do vyšších pater než na úroveň jiných pseudovědeckých metod, jimiž je hnutí Nového věku již přeplněno. - Pro scientologii asi kompromisem. Jako náboženství pravděpodobně bude dříve nebo později nakonec uznána všude. Není dost dobře možné ignorovat vůli scientologů, pokud chtějí být vnímáni jako náboženství, i když si o jejich důvodech a o důvodech zakladatele můžeme myslet své. A není dost dobře možné ignorovat skutečnost, že dnes Scientologická církev jako náboženství opravdu působí.

Kompromis bude pravděpodobně v tom, že toto úplné uznání přijde až v době, kdy ze samotného faktu, že je náboženská, nebudou žádné skupině plynout žádné výhody. Jinými slovy: v době, kdy pojem *náboženství* bude v multikulturní společnosti již natolik „rozvlněn“, že již nebude možné se o něj právně opřít. ■

Poznámka

¹ Wilson, Bryan: Time, Generations, and Sectarianism, in: Wilson, Bryan (ed.), *The Social Impact of the New Religious Movements*, Rose of Sharon Press, New York 1981, str. 234.

Vše, co připomíná vědu, je obalem, který se na náboženském trhu dobře prodává

VĚDA A NÁBOŽENSTVÍ TÉMĚŘ POSTMODERNÍ

David Václavík

„Vždyt stejně jako každé náboženství, určuje i věda svému věku celkový civilizační, ekonomický a politický dopad.“ (Z. Neubauer: Scientia qua religio)

Americký sociolog a jeden z nejpreciznějších analytiků současnosti Daniel Bell uvádí ve své slavné práci „*Kulturní rozpor kapitalismu*“¹ postřeh, který se týká základní potřeby každé lidské společnosti:

„Každá společnost se snaží vytvořit ustálenou soustavu významů, pomocí nichž se člověk může vztahovat ke světu. Tyto významy poukazují na lidské cíle, nebo - jako v případě mýtu a rituálu - vysvětlují povahu sdílených zkušeností, nebo se týkají přeměny přírody lidskými prostředky magie či techné. Tyto významy jsou zachyceny v náboženství, kultuře a práci. Ztrátou významů v těchto oblastech vzniká v životě člověka nesnesitelný zmatek a člověk je naléhavě puzen k hledání nových významů, aby unikl pocitu marnosti a nihilismu.“²

Hledání smysluplného světa

Pravdivost Bellova postřehu dokazují četné antropologické, sociologické a v neposlední řadě i psychologické výzkumy; každá společnost a s ní každá lidská bytost potřebuje nutně rozumět světu kolem sebe, stejně jako potřebuje naplňovat tento svět smyslem a významem. Velmi zjednodušeně by bylo možné tuto potřebu hraničící s nutností nazvat *rozkrýváním řádu*, jehož cílem je potlačování a přemáhání chaosu, neřádu. Ono rozkrývání řádu přitom zcela jistě souvisí s problémem interpretace světa. Přesněji interpretace, tedy výklad, není ničím jiným než vnášením řádu, uspořádáním světa tak, abychom mu rozuměli. Pochopitelně pak platí, že za pravé uspořádání světa považujeme to, které odpovídá naší interpretaci.

Poněkud schematicky bychom mohli tuto organizaci (či reorganizaci) „světa“ popsat pomocí tří pojmů, které tvoří jistou vzájemně propojenou hierarchii: *vysvětlení-rozumění-postoj*. Vzhledem k úzké provázanosti přitom platí, že změna jednoho prvku této triády znamená změnu celého systé-

mu. To do značné míry vysvětluje změny, kterými prošla evropská kultura a společnost v posledních tři sta letech, a které jsou spojovány s procesem tzv. sekularizace. Díky němu přestal být jediným přijatelným a relevantním výkladem světa výklad náboženský a místo něj se začal postupně prosazovat výklad jiný, založený na jiném vidění věci a souvislostí, totiž výklad vědecký. Otázkou ovšem je, co tato evidentní změna způsobu interpretace světa znamenala pro lidské vztahování se ke světu. Odpověď na ni bych se rád pokusil podat na následujících řádcích. Domnívám se, že nejvhodnějším způsobem, jak toto vysvětlení podat, bude za pomoci často diskutované koncepce sekularizace.

Otázka sekularizace

Výrazem sekularizace se v 16. a 17. století označovala snaha o odstranění tzv. světské moci církve, což se jinými slovy rovnalo zabavení církevního majetku a eliminaci faktické politické moci. V tomto původním významu se dnes pojem sekularizace užívá jen zřídkakdy.

Většina současných výkladů tohoto procesu staví na interpretacích, které podali ve svých dílech zakladatelé sociologie náboženství - E. Durkheim a M. Weber. Oba dva se o procesu „úpadku role, místa a významu náboženství“ ve svých pracích zmiňují³, přičemž jej chápou jako komplementární proces, který se skládá:

- a) z *přízpusobování se současnému světu ze strany stávajících náboženských skupin*,
- b) z *odmítání jistých prvků náboženství lidmi samotnými*.

Bylo by jistě zajímavé se podívat podrobněji na obě výše uvedené komponenty procesu sekularizace. Pro náš záměr však postačí, když se zaměříme na druhou z nich⁴, s níž je vzhledem k náboženství spojena především ztráta sociální významnosti. Jako doklad tohoto faktu bývají nejčastěji uváděny pokles účasti na náboženském životě

(bohoslužby, náboženské svátky, zpovědi, atd.), pokles závaznosti ortodoxních myšlenek a praktik, snížení podpory náboženským organizacím (pokles členské základny, stejně jako stále menší ochota finančně se podílet na jejich fungování).

Vzhledem k výše uvedenému bychom tedy mohli říci, že sekularizací míníme proces, kterým se snižuje význam náboženských institucí a symbolů v jednotlivých oblastech společnosti.

Pokud přitom mluvíme o „*institucionální*“ stránce tohoto procesu, pak máme na mysli především ztrátu vlivu náboženských institucí (v našem případě především křesťanských církví) na zásadní politická a hospodářská rozhodnutí, což je nutně považovat především za důsledek:

- a) oddělení státu a církve,

Oxfordský test osobnosti

„Využíváme jen
10 %
našeho duševního
potenciálu“

- * Jak vysoký je Váš duševní potenciál?
- * Kde stojím ve srovnání s ostatními lidmi?

Také kresba tváře Alberta Einsteina pomáhá scientologickým Oxfordským testům osobnosti vytvářet image vědy.

- b) vyvlastnění většiny církevního majetku (především nemovitého),
- c) emancipace vzdělávacího procesu a obecně celého vzdělání od náboženského dohledu.

Pokud pak mluvíme o „symbolické“ stránce procesu sekularizace, poukazujeme na to, že sekularizace je víc než politicko-společenský proces. Zdá se totiž, že postihuje nejen výše uvedené oblasti, ale také výklad světa, včetně přístupu k tomu, co nazýváme „svět“, což je možné doložit na postupném mizení náboženských námětů a obsahů z umění, filosofie, ale především z vědy, která sama o sobě ztělesňuje autonomní a veskrze sekulární pohled na svět. A v neposlední řadě je třeba si uvědomit, že něco jako proces sekularizace proběhlo zřejmě i v lidském vědomí.⁵

Nás bude - vzhledem k záměru tohoto příspěvku - zajímat především druhá, symbolická, rovina procesu sekularizace, a to především v souvislosti s legitimizační úlohou vesmírného a společenského řádu, který tato rovina bezesporu obsahuje. Zajímavou analýzu legitimizační schopnosti „nového symbolického výkladu světa“ podal ve svých pracích britský sociolog Bryan R. Wilson.

Societalizace podle Wilsona

Wilsonova koncepce sekularizace vychází z teze, podle níž je tento proces součástí zásadní sociální změny, kterou vymezuje jako přechod tradiční společnosti ke společnosti moderní. Pro označení tohoto přechodu používá Wilson pojem societalizace. Moderní společnost podle Wilsona vznikla jako výsledek postupného spojování lokálních společenství (Gemeinschaften) a jednotlivců do velkých složitých celků, pro něž je typické racionálně artikulované předvádění rolí.⁶ Právě tento proces je societalizací. Lidský život se v tomto procesu stále více organizuje a vplétá do sítě vztahů, nikoli však místních, nýbrž společenských (společností je nejčastěji, ne však výhradně, národní stát), přičemž průvodním jevem tohoto procesu je proces sekularizace.⁷

Tím Wilson myslí především proces ztráty významu a úlohy náboženství v moderní společnosti vzhledem k postavení, které mělo náboženství ve společenství tradičním. To bylo totiž zcela prostoupeno nadpřirozeným, protože lidé vymezovali sami sebe, svůj původ, sociální uspořádání a osud odkazem na oblast nadempirického, transcendentního.⁸ Wilson tak chápe náboženství především jako jeden z možných

způsobů legitimizace sociálního řádu.

V moderní společnosti náboženství všechny tyto funkce ztratilo, protože industriální společnost nepotřebuje žádné lokální bohy.⁹ Důvodů je podle Wilsona hned několik: prostředky obživy nejsou lokálně omezeny, veřejné působení není pro většinu členů společnosti možné a jedinec se navíc ze své anonymity v moderní masové společnosti těší. Mimoto se všechny oblasti, které byly dříve podřízeny náboženství (např. proces výroby a spotřeby, mocenské nástroje, koordinace různých aktivit, vzdělání, atd.), jsou v moderní společnosti řízeny praktickými, empirickými a racionálními předpisy.¹⁰ Tato „racionální“ podoba moderního sociálního uspořádání přitom nepředpokládá pro svou existenci ideu nadpřirozeného, neboť sama je vnitřně koherentní a soběstačná.¹¹

Totéž platí ovšem i o řádu ontologickém, v němž nabývá racionalizace podobu scientizace. Scientizaci je možné zjednodušeně chápat jako pozvolnou aplikaci metod, hledisek a měřítek novověké vědy na různé vrstvy ontologické reality. Jejím výsledkem je postupné vytlačování všech „ne-vědeckých“ výkladů světa jako něčeho, co neodpovídá skutečnosti, co je nevěrohodné, spekulativní a neprokazatelné. Z pochopitelných důvodů odmítá přitom všechny konkurenční výklady světa považovat za možné alternativy, spíše naopak zpochybňuje jejich opodstatnění a oprávněnost. Vzhledem k výše uvedenému je možné tento proces chápat především jako změnu symbolického řádu světa, který v triádě *vysvětlení-rozumění-postoj* odpovídá prvním dvěma rovinám.

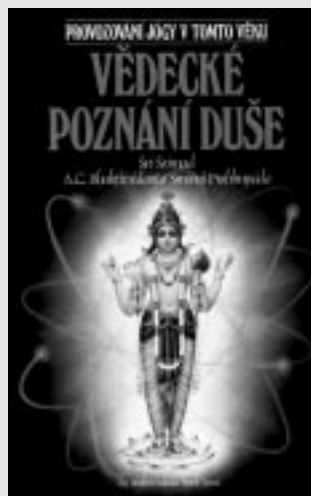
Vzhledem k výše uvedenému bychom proto mohli říci, že základem přeměny tradičního společenství v moderní společnost je posun od transcendentního k empirickému, od spekulativního vědění k praktickým zájmům, od náboženských dogmat k verifikovatelným vědecko-logickým propozicím, od zázračných a charismatických projevů božského k systematickému, plánovanému a racionalizovanému řízení lidského. Celý tento posun je přitom obsažen právě v teorii sekularizace.

„Derivace kvalit unitárního pole, odvozeno z Lagrange n=8 teorie supergravitace.“
 Graf i popisek z publikace Zdeny Unruhové „Maharishi-effect“ (Společnost MVU, Liberec 1996) čtenáři sdělují, že si může být jist, že Transcendentální meditace je opravdu vědecky podložena.

Samotnou sekularizaci chápe tedy Wilson jako proces, ve kterém náboženské instituce, jednání a vědomí ztrácejí význam, přičemž tento proces zahrnuje dvě základní roviny:

1. Ztrátu politické moci náboženských subjektů spojenou s vyvlastněním majetku, což ve svém důsledku znamená nejen posun náboženské kontroly ke kontrole světské, ale také to, že dochází k úbytku času, energie a prostředků, jež lidé věnují nadpřirozeným věcem. Důsledkem je úpadek náboženských institucí.
2. V oblasti chování jsou náboženská přikázání nahrazena požadavky, které odpovídají přísně technickým kritériím. Dochází tak k postupnému nahrazování specificky náboženského vědomí empirickou, racionální a instrumentální orientací ve světě. Důsledkem je opuštění mýtické, poetické a umělecké interpretace přírody a společnosti ve prospěch deskripce vycházející z faktů a s tím související přísné rozlišování hodnotících a citových dispozic od kognitivní a pozitivistické orientace.¹²

Je ovšem jasné, že sekularizace jakožto proces strukturální změny společnosti musí mít zpětný vliv na samotné náboženské organizace, v nichž dochází, jak se domnívá Wilson, k vnitřní sekularizaci. Sám Wilson si však uvědomuje problematičnost proce-

K vědecké interpretaci svého starého náboženství sáhlo i hnutí Haré Kršna. - Obálka jedné z prvních knih, která u nás po roce 1989 vyšla.

su sekularizace vzhledem k tomu, že náboženství odpovídá na určité hluboce zakoreněné lidské potřeby, a je proto jen stěží nahraditelné.

Výrazem této skutečnosti jsou období náboženského oživení a vznik nových náboženských hnutí, jejichž jsme svědky v posledních třiceti letech.

Věda jako legitimizace náboženství

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem je pak pochopitelné, proč se některá tato hnutí „zahalují“ do hábitu „vědy“ a zhusta používají vědě blízkých výrazů a zdánlivě vědeckých pomůcek. V jistém smyslu se totiž věda stala věrohodnějším způsobem legitimizace jistého názoru než tradiční náboženské vidění. Proto byla použita jako účinný prostředek sebepotvrzení některými skupinami řazenými do proudu tzv. nové religiozity.

V moderním, sekularizaci transformovaném světě již tradiční náboženství není a často ani nemůže být samozřejmým, přirozeným a nezpochybnitelným způsobem legitimizace světového řádu, protože v mnoha oblastech (např. příroda) ztratilo pro moderního člověka svoji původní kompetenci se rozhodně vyjadřovat k jejich výkladu. Ojedinelé pokusy (např. tzv. opičí procesy v USA) o restauraci a revizi náboženského výkladu těchto oblastí vnímáme spíše jako zoufalou snahu fundamentalistických kruhů zvrátit nezadržitelný pokrok vědy. Zároveň s tím si musíme rovněž uvědomit, že věda nám nepřináší jenom nový výklad světa, ale také účinný prostředek, jak tento svět

předělávat a transformovat „k obrazu svému“. Na jedné straně nám tak věda slouží jako velmi věrohodný způsob legitimizace jistého obrazu světa, a na straně druhé, která je ovšem s první úzce spojena, nám věda poskytuje dosud nevídanou možnost ovládnutí světa, v němž člověk žije. Vše se odehrává v dikci slavného výroku jednoho ze zakladatelů moderní vědy Francise Bacona: „*Věda je moc*“.

Na celý problém by se dalo nahlédnout i z jiné perspektivy a tvrdit, že pragmatická intence vědy, ztělesněná v technice a technologiích, zdůrazňuje a zhodnocuje její nárok na výlučný a jediný správný výklad světa. Každý ideový systém, který chce v dnešní společnosti uspět, proto svým odkazem k vědě zvyšuje svoji úspěšnost v (post)moderním hypermarketu myšlenkových systémů. Nikdo soudný přeci nevěří na skřítky, demony a draky, ale rád naslouchá výkladům o geopatogenních zónách, astrálních tělech, které jsou jedním z projevů světové energie. Všechny tyto „fenomény“ se nám často zdají jako věrohodné zvlášť tehdy, pokud se mohou opírat o měření, výzkumy, atd. Ručička v červeném poli přístroje, který měří geopatogenní zóny, je narození od démona dost pádným důvodem k tomu, abychom si přestěhovali postel.

Proto je možné říci, že jedním z projevů současné religiozity je *scientizace náboženství*. Pod tímto pojmem si však nesmíme představit postupné splývání vědy a náboženství, ale spíše využívání jazyka, metod a někdy i způsobu práce vědy k legitimizaci určitého náboženského systému a s ním spojeného výkladu světa. V takto scienti-

zovaném náboženství pak obyvatelé Plejád nahradili nevěrohodné anděly a engramy čistotu duše. Co jiného bychom však mohli očekávat od doby, v níž zboží prodává přitažlivost obalu? Na velkém tržišti idejí, do něhož jsme vstoupili, není proto „spojení“ vědy a náboženství ničím jiným než nezbytným projevem personifikované a moderníou přetavené religiozity - religiozity téměř postmoderní.

Poznámky:

- 1 Bell D., *The Cultural Contradictions of Capitalism*, New York, Perseus Books Group 1966. (česky: Bell D.: *Kulturní rozpory kapitalismu*, Praha, Slon 1999).
- 2 Ibid, s. 153.
- 3 Srov. E. Durkheim, *Le suicide: étude de sociologie*, 1897; M. Weber, „Předznamenání k vybraným statím k sociologii náboženství“, in: M. Weber, *Metodologie, sociologie, politika*, Praha, OIKOYMENH 1998, s.172 - 184. Sám Weber však nepoužívá pojem sekularizace. Místo něj se v jeho pracích objevuje mnohem „poetičtější“ výraz - vystřízlivění světa.
- 4 Asi nejvýraznějším příkladem přizpůsobování se náboženství současnému světu je tzv. liberální teologie a vše, co na ni navazuje. Jakými vyvrcholením bylo zcela jistě myšlení D. Bonhoeffera, zvláště pak jeho koncepce „ne-náboženské interpretace evangelia“, která do jisté míry stojí na tom, že „sekularizaci“ vnímá nikoli jako něco negativního a anti-křesťanského, ale naopak jako něco, co umožnilo a umožňuje realizovat samotnou podstatu křesťanství! Srov. D. Bonhoeffer: *Na cestě ke svobodě*, Praha, Vyšehrad 1991.
- 5 P. L. Berger, *The Sacred Canopy - Elements of a Sociological Theory of Religion*, New York, Anchor Books 1990, s. 109 -108. Z podobných pozic vnímá proces sekularizace také Anthony Giddens, podle kterého je možné vnímat sekularizaci v několika rovinách či aspektech: 1. Úroveň členství - vyjadřuje, kolik lidí je členem náboženských organizací; 2. Sociální vliv a prestiž - poukazuje na ztrátu reálného vlivu v dané společnosti, přičemž jde zejména o ztrátu faktické politické a ekonomické moci; 3. Religiozita, která se týká validity náboženského systému věr a hodnot. Srov. A. Giddens, *Sociology*, Cambridge, Polity Press, 1992.
- 6 Srov. s P. Sloterdijk, *Na jedné lodi. Pokus o hyperpolitiku*, Olomouc, Votobia 1997.
- 7 B. R. Wilson, *Religion in Sociological Perspective*, Oxford, Oxford University Press 1982, s. 153 - 154.
- 8 Ibid, s. 151.
- 9 Ibid, s. 160. Zde by mohla být vznesena námitka, že ne všechna náboženství mají lokální charakter. Zcela jistě není lokálním náboženstvím křesťanství, kterého se naše práce týká nejvíce. Mnozí autoři však zřejmě právem podotýkají, že právě biblická interpretace náboženství a náboženského života Středního východu mající jasný antimagický a často i amýtický charakter byla prvním krokem k tomu, aby náboženství začalo ztrácet svoji roli a význam.
- 10 Wilson se zde odvolává především na Weberovu koncepci modernizace jako postupující racionalizace, přičemž chápe moderní společnost jako systém, který je stále efektivněji racionalizován novými technologiemi a plánovacími procedurami.
- 11 Ibid, s. 158.
- 12 Srov. Ibid, s. 149.

E-metr L. R. Hubbarda má původ v době, kdy dianetika byla ještě pouze vědou.

Foto: archiv

Je potřeba kultivovat pojmosloví

CO JE A CO NENÍ SEKTA

Vít Profant a Ivan O. Štampach

Veřejnost a politiky znepokojuje jev náboženského sektářství. V poslední době se tento jev znovu dostává do novin, rozhlasu a televize v souvislosti s přípravou nového zákona o postavení církví a náboženských společností. Návrh nového zákona znesnadňuje život novým a malým náboženským společenstvím a snaží se podmnít veřejné působení též kvalitativními znaky. Je za tím právě iracionální obava ze sekt. Tragické případy vražedného a sebevražedného násilí, např. sarinový útok sekty Óm šinrikjó před několika lety v Tokiu, jsou zneužívány proti všem atypickým novým směrům a hnutím. A to i vůči takovým, které by nepochybně českou náboženskou scénu obohatily.

Je třeba pokračovat v ujasňování, co je a co není sekta. Hlavně je třeba se vyvarovat zaměňování různých významů, jež toto slovo nese v obecné a novinářské češtině. Než se pustíme do souvislejší úvahy o tom, co je a co není sekta, konstatujme, že je řeč o *náboženském* sektářství. Podobné jevy ale existují i v jiných oblastech, např. v politice. V této souvislosti je vhodné upřesnit, že *náboženskou společností* je seskupení lidí, hlásících se k některému náboženství. K témuž náboženství se obvykle hlásí více náboženských společností lišících se v obřadu, ve výkladu nauky nebo ve vnitřním uspořádání. *Církví* pak je podle tradiční terminologie křesťanská náboženská společnost, a to i tehdy, když to o sobě přímo v názvu neříká (např. Jednota bratrská, Bratrská jednota baptistů, Křesťanské sbory, Křesťanská společenství). Teologicky se mluví o církvi jako souhrnu všech křesťanů. Religionisty, historiky, sociology, právníky a další zajímají v této souvislosti různé křesťanské církve.

Jistý problém tvoří náboženské společnosti mimo křesťanství, které se samy v názvu označují jako církve (např. Sociologická církev nebo Církev sjednocení). Neteologické humanitní obory tuto jejich sebeidentifikaci respektují. Křesťanské církve jistě budou poukazovat na rozdíl, ale mohou být velkorysé, nebo aspoň vzít tento fakt na vědomí. Navíc je třeba počítat s tím, že neinformovaní politici a žurnalisté používají výrazu *církev* pro kteroukoli náboženskou společnost, a to třeba i pro takovou, jíž to není milé. Např. Židům nebo muslimům,

i když nábožensky tolerantním, je zřejmě nemilé, jsou-li označováni za církve.

O církvi je tu třeba uvažovat nejdříve nejen proto, že občas někteří křesťanští činitelé upírají odlišným náboženským společnostem právo nazvat se, jak samy uznají za vhodné. Dalším důvodem je i to, že církve bývá považována za logický protějšek sekty. I když pojem sekta teprve dále zpřesníme, můžeme už zde konstatovat, že kterákoli z církví (v uvedených významech) může a nemusí být sektou (v některém z dále probraných významových odstínů).

Pod výrazem *náboženská sekta* se nejčastěji míní seskupení vystižené některou ze čtyř dále uvedených charakteristik.

1. Náboženská společnost vzniklá ve snaze reformovat nauku a/nebo praktiky větší a starší náboženské společnosti, např. některé etablované církve. Obvykle přejímá většinu nauky původní skupiny, ale má i nové, odlišné ideje. Protože porušila tradice, existuje mezi ní a okolím určité napětí. Mnoho takových sekt brzy zanikne. Jiné přežívají. Další rostou a vyvíjejí se v etablované náboženské společnosti, od kterých se případně zase odštěpují nové sekty. Jako sekty v tomto smyslu začínala mnohá dnes etablovaná náboženství, včetně křesťanství. (Římští Židé označili podle Skutků apoštolů 28, 22 v rozhovoru s apoštolem Pavlem začínající křesťanství jako sektu.)

2. Podle některých křesťanů relativně nová, spíše menší náboženská společnost, buď výslovně mimo křesťanství, nebo odmítající pojetí křesťanství jimi preferované. V této souvislosti bývají označováni za sektáře např. adventisté, letniční křesťané jako celek, kvakeři, Křesťanská věda, Obec křesťanů, případně antroposofie, a někdy také (zejména evropské) buddhisté, hinduisté, taoisté, někdy i muslimové.

3. Náboženská společnost, v níž převládají tendence jako autoritářství, uzavřenost, fanatismus, nesnášenlivost, selekce informací apod.

Typ „církev“ a typ „sekta“

„Úhelným kamenem sociologie náboženství je pravděpodobně teorie církve a sekty,“ začíná kapitola v knize „Sociologie náboženských hnutí“ o rozdílu náboženství typu „církev“ a typu „sekta“ William Sims Bainbridge¹. Problém s přesným obsahem slova „sekta“ totiž nemáme jenom v češtině, ale je o něm celá rozsáhlá knihovna sociologických prací (vývoj bádání nedávno výstižně shrnula Lorne L. Dawsonová²). Tento problém je ještě umocněn nesouladem mezi odborným a obecným použitím tohoto slova: obecně může být toto slovo dokonce až nadávkou.

Pokud bychom hledali minimální shodu všech uživatelů slova „sekta“ (jak sociologů a religionistů, tak i veřejnosti), mohli bychom dospět k výrazu „napětí ve vztahu ke společnosti“. Veřejnost přitom toto napětí vidí jako potenciální nebezpečí (a několik tragických případů jí v tom dává za pravdu) a za příčinu tohoto nebezpečí považuje samu existenci sekt. „Napětí“ navíc často cítí už jenom proto, že na sektě je něco pro ni neznámého, nového, netradičního, nezvyklého apod. - Sociologové a religionisté si jsou naopak vědomi toho, že k „napětí“ může (někdy dokonce významně) přispívat právě nepřátelská reakce veřejnosti a že novost a nezvyklost nemusejí samy o sobě znamenat nic špatného, nebezpečného apod. Uvědomují si navíc význam faktoru času, který napětí ve vztahu ke společnosti většinou redukuje. Hlavními příčinami výjimek z tohoto přirozeného procesu redukce napětí je na jedné straně snaha vůdců sekt zachovat si svůj vliv za každou cenu, na druhé straně vyhocená reakce společnosti.

Zdeněk Vojtíšek

1 *The Sociology of Religious Movements*, Routledge, London - New York 1997, str. 38

2 *Comprehending Cults: The Sociology of New Religious Movements*, Oxford University Press, 1998, str. 29 - 40

Není sporu o to, že i náboženství může být nebezpečné (na snímku mrtví členové Svatyně lidu v listopadu 1978). Na tomto základě ale nelze nikoho podezírat ani odsuzovat. Foto: archiv.

4. Náboženská společnost, která svým stoupencům škodí, obvykle takzvaným vymýváním mozku. (Kolem toho ale zřejmě koluje mnoho pověr. Je nesnadné to exaktně potvrdit. Z téhož bývají recipročně obviňovány i některé antisektářské aktivity.) Dále do této skupiny patří náboženské společnosti s násilnými, popř. vražednými či sebevražednými tendencemi.

Slovo *sekta* pochází z latinského *secta*. Není rozhodnuto, je-li původem slovo *seco*, *secare* (sekat) nebo *sequor*, *sequi* (následovat). Do evropských jazyků proniklo z latinského překladu Bible, kde v Novém zákoně je několikrát uvedeno jako překlad původního řeckého *hairesis*, jež je nejbližší významu 1.

S užíváním termínu *sekta* vznikají problémy. Může jít o ohrožení dobré pověsti, právní komplikace, narušení rodinných a jiných sociálních vazeb. Proto je třeba usilovat o výstižnou terminologii. Poukážeme především na tyto obtíže:

- S nedávno odštěpenými náboženskými skupinami se setkáváme vzácně. Něco takového bychom mohli vidět v rozdělení slezského luterství před několika lety nebo v nedávném rozdělení na stávající Jednotu bratrskou a nový Ochránovský seniorát Církve československé evangelické (ČCE), příp. též v oddělení Křesťanského společenství (původně v Praze - Manínách) před deseti lety od téže ČCE. V této souvislosti naštěstí nikdo nemluví o sektářství. Bylo by nespravedlivé a nevýstižné vidět oddělenou skupinu hned jako sektu ve významu 2 a zejména 3 a 4.

- Někteří křesťanští autoři, jak už jsme připomněli, definují sektu jako skupinu

tiky za podezřelé (ad 3), je krajně nesnadné přitom zachovat objektivitu. Někteří polemicky vyhocení pisatelé či přednášející si těchto riskantních jevů všimají pouze u malých, nových, importovaných, netradičních, atypických skupin. Přitom některé velké, tradiční etablované církve, např. do značné míry pravoslavní, římskokatolíci a některé fundamentalistické denominace reformačního původu jsou též uzavřené, neprůhledné, autoritářské, uzavřené dialogu, nesnášenlivé k jinak smýšlejícím.

- Často se nerozlišuje mezi skupinou s riskantními tendencemi (ad 3) a skupinou ohrožující tělesné či duševní zdraví, nebo dokonce život (ad 4). To vede k tomu, že na skupinu charakterizovanou jako sekta podle charakteristiky 3 je pohlíženo rovnou jako na skupinu násilnou a extrémistickou (ad 4). To je velmi snadno zneužitelné. Jednotlivcům nebo celým skupinám to může právně nebo společensky ublížit.

Můžeme shrnout, že zmatek, nepřesnost, nejednoznačnost a nedostatečnost v definování sekty znamená, že netradiční a atypické náboženské společnosti, jež by mohly být někdy i přínosem a povzbuzením pro ostatní, jsou vyřazovány, ba ohrožovány tím, že se jim samovolně a nespravedlivě připisuje nebezpečný nebo dokonce zločinný charakter. Něco takového je nutno velmi pečlivě dokládat. Je třeba eliminovat u sebe i u jiných třeba i skrytou a nepřiznanou zaujatost.

Zmatek plynoucí z obecně špatné definovanosti pojmu *sekta* je živnou půdou pro útlak náboženských menšin a nejen jich. Abychom tomuto zmatku zamezili, je třeba užívat termínu *sekta* s maximální opatrností, tak aby bylo jasné, co jsme jím mínili, to

s problematickými praktikami (ad 3), nebo dokonce zdraví či životu nebezpečnou. Označují tak ale všechny nebo některé zvolené nekřesťanské nebo výrazně jinak křesťanské náboženské společnosti (ad 2). Pak by ovšem velká část lidstva byla v nebezpečných sektách.

- Pokud chceme označit něčí prakti-

znamená, vždy jej předem definovat. Ale i pak zůstává nebezpečí, že nás bude někdo citovat, aniž by citoval onu definici. Proto je pravděpodobně nejrozměšnější se tomuto slovu úplně vyhnout a jednotlivé shora uvedené významy nahradit termíny, které se vlastně již v menší míře používají.

1. Pro (nedávno) odštěpenou náboženskou skupinu můžeme použít termíny *nové náboženství*, *nové náboženské hnutí* nebo *nová religiozita*. Musíme si ale uvědomit, že tyto pojmy jsou širší a zahrnují tedy i skupiny, které se odnikud nevydělily, ale vznikly naprosto nově.

2. K označení nekřesťanské či výrazně jinak křesťanské skupiny v křesťanském prostředí bychom měli používat názvy *alternativní náboženství / religiozita, alternativní náboženské hnutí*. Protože sám výraz *náboženské hnutí* zahrnuje směry křesťanské i jiné, můžeme říci, že tu vedle sebe stojí církev a alternativní směry. Nemusí nutně stát proti sobě.

3. Skupině, které vyčítáme znaky shora uvedené u bodu 3, bychom měli říkat konkrétně *autoritářská / uzavřená / nesnášenlivá náboženská skupina / společnost / organizace / církev* v závislosti na tom, na co chceme upozornit.

4. Chceme-li nějakou skupinu označit za nebezpečnou (ad 4), použijme termínů *destruktivní / škodlivá / nebezpečná / zločinná náboženská skupina / společnost / organizace*, popř. *destruktivní kult*. Zde je však na místě připomínka, že destruktivních náboženských skupin je zřejmě málo, i když na sebe pochopitelně poutají pozornost. Čtěme také důsledně presumpci nevinny.

Poznámka

Uvedení do souvislosti napsal I. O. Štampach. Následující přehled významů slova *sekta*, potíží s tímto výrazem a návrh nové terminologie vypracoval V. Profant po konzultacích s I. O. Štampachem a D. Lužným a umístil je na internetovou stránku <http://www.samuel.cz/~profav00/terminy.html>. Na jejím základě konečnou podobu tohoto článku připravil I. O. Štampach.

Literatura

Hora Ladislav: *Problematika tzv. alternativní religiozity a jejího podílu na formování životní orientace mládeže*, Karolinum, Praha 1995
 kol.: *Malý slovník sekt*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1998
 Lužný Dušan: *Nová náboženská hnutí*, Masarykova univerzita, Brno 1997
 Polák Jaroslav A.: *Výzva k náboženské snášenlivosti*, <http://mujweb.cz/kultura/vyzva>
 Štampach Ivan O.: *Náboženství v dialogu*, Portál, Praha 1998
 Vojtíšek Zdeněk: *Netradiční náboženství u nás*, Dingir, Praha 1998

Média zpochybňují přírodní zákony, čím dál více lidí věří nesmyslům

PARANORMÁLNÍ SVĚT ČESKÝCH MÉDIÍ

Věra Nosková

Senzibilové, kartáčky, jasnovidci, psychotronici, léčitelé, astrologové, okultisté a záhadologové jsou u nás už nějaký čas oblíbenými mediálními hvězdami. Zábavné a někdy i takzvaně seriózní časopisy a pořady žonglují s negativní a pozitivní energií, spekulují o kontaktních setkáních s mimozemšťany či s duchy, o geopatogenních zónách, zázračných uzdraveních, pochmurných proroctvích, telepatii či šamanismu.

Pro někoho jsou to obskurní, komické či rozčilující pseudoinformace, lze je ale vnímat i jako snění lidské duše o pohádkách a zázracích, vyjadřují také iracionální obavy, strach a zároveň naplňují psychickou potřebu je zmnožovat (viz oblíbenost hororů či katastrofických filmů). Je to ale také často bezduché žvanivé fantazírování, počítající s ochotou lidí zatratit „nudné školské vědomosti“ a vyměnit střízlivý rozum za lehkověrnost a blouznění.

Zeptali jsme se odborníka

Na Primě v pořadu Záhady a mystéria se televizní štáb snažil zkontaktovat zvukovského raráška, Bílou paní, stopoval upířské pozůstatky a svědectví o drákulech. Proč se rovnou nevěnoval reportáži ze života českých hastrmanů či hejkalů? Veřejnost má už tato témata svým způsobem „zažitá“, takže média už ani krkolomná záhadologická tvrzení odporující přírodním zákonům nezpochybňují. Naopak, tváří se, jako by věc byla ověřenou skutečností, a někdy dokonce v rozporu s realitou uvádějí, že celou záležitost věda či vědci potvrzují. Kolik se jenom vyrojilo specialistů na efemérní zemní záření, kolik podvodníků vyrábí odrušovače a odstíňovače blíže neurčených bizarních „záření“. Mnohá média tyto „zasvěcené“ strejce pak předvádějí jako věci znalé odborníky.

Je celkem pochopitelné, i když neimpunující, že se média chovají účelově, takže volí témata, která podle jejich odhadu lidi zaujmou. Vědí, že představa nějakého ohrožení či nebezpečí je dobrá návnada. Publicista by samozřejmě mohl role obrátit a jako o nebezpečném elementu vypovídat o podvodníkovi šířícímu poplašné zprávy. Ale on nejspíš vychází z představy, že podvodníkům už lidé mají dost, vždyť kolik jich jenom je v politice, bankovníctví, obchodu!

Vyvolávají znechucení a alergickou reakci která se může přenést i na titul, který o nich referuje. Zato hrdinů je permanentně zoufalý nedostatek. Vyrobit pak z duševně chového nebo z podvodníka dobrodince je celkem jednoduché mediální kouzlo.

Před časem jsem se zúčastnila přednášky muže, který vykazoval známky demence a duševní poruchy s bludy. Pomocí nápadně chudé slovní výbavy a češtiny komolené na hranici srozumitelnosti (nebyl to cizinec) vyprávěl o důvěrně mu známých mimozemšťanech. Zmínil jejich delší ušní lalůčky, to, že neznají peníze, ale všem se daří skvěle, neboť pracují jen dvě hodiny denně, zato každý z nich studuje kolem třiceti vědních oborů najednou. Stromy na jejich planetě dorůstají výše kolem 40 m a jednotlivá jablka dosahují váhy dvaceti kilogramů. Jejich vesmírná flotila se starostlivě zajímá o duchovní růst Pozemšťanů, jeden čas ovšem uvažovala o naší evakuaci, naštěstí Vesmírná rada ji zatím zamítla, atd. atd. Podobně postižení se léčí v psychiatrických léčebnách, tento „kontaktér“ své bludy šíří jakožto „vesmírnou osvětu“.

Psychiatr z bohnické léčebny mi potvrdil, že kontaktérství s mimozemšťany je v současnosti „oblíbený“ blud duševně chorých. Bludy lidí s psychiatrickou diagnózou totiž často kopírují to, co právě společnost v čele s médii vnímá jako bizarní, znepokojivé, zajímavé. Lidé s podobnými poruchami vně příslušných léčeben přitahují pozornost a vzbuzují údiv, a to jsou právě efekty, které média touží vyvolat, aby se stala pro lidi žádaná, dosáhla vyššího nákladu, přitáhla inzerenty a vytvořila zisk.

Racionální chování šířitelů iracionality

Máme se nad tím rozhořčovat? Každý živý organismus chce růst, prosperovat a získá-

vat z prostředí živiny - v případě médií finanční prostředky, které mu umožní další prosperitu a růst. V tom lidské společenské organismy napodobují přírodu a zdá se, že se řídí téměř toutéž „ekonomikou“ a pudem sebezáchovy. Jen by mediální konzument měl vědět, jaká hra se tady hraje, rozeznat, kdy je mu hozena fantasmagorická návnada, a nepolykat ji. Nad přívalem iracionality v médiích se můžeme pohoršovat, nebo jej vnímat s jistým nadhledem a v historickém kontextu. Vždyť kolik „posedlých d'áblem“, kolik lidí s chorobným mesiášským komplexem a nejrůznějšími poruchami osobnosti či bludy ovlivňovalo v historii veřejné dění, a od jistých časů k tomu navíc masivně zneužívalo média! Proto bych se asi neměla divit, když jsem například onoho muže - kontaktéra uslyšela v rozhlasovém pořadu. Zpovídal jej redaktor, který posluchačům naznačoval zhruba toto: „Poslechněte si šířitele jistých vzrušujících informací a myslíte si, co chcete. Každopádně se nebudete nudit.“

Měl vlastně pravdu. Kdo by se také nudil při panoptikálním předvádění mimozemských zrůd! Jenže blábolivý šum plný tvrzení vyšinutých jedinců otravuje čím dál víc informační svět. Navíc je jistě neetické předvádět v médiu nemocného člověka. Čím dále větší počet střízlivých, více méně racionálních lidí tento trend znechucuje, otravuje a irituje. Žádoucí stoický klid a nadhled se někdy hrouť pod náporom průhledných a drzých lží, blábolivého nadšení a mátožných spekulací.

Blouznivá snivost

Ocitne-li se člověk poblíž tajemného jevu či osob „obdařených zvláštními schopnostmi“, zažívá mnohdy skutečnost, která je k mediálnímu zpracování módního tématu v naprostém protikladu. Například lékář

z Jihoafrické republiky působící v nemocnici v Durbanu, který situaci důvěrně zná, říká o skutečných šamanech (witchdoctors) toto: „Za šamany a jejich 'prací' se tyčí doslova hory mrtvol. Kromě jiného roznášejí masově AIDS či způsobují sepsi končící smrtí nebo gangrénu s následkem amputace údu, když jedním oštěpem a „na jeden zátah“ provádějí na skupinách chlapců rituální obřizku. Jejich pacienti k nám do nemocnice často přijdou už jen zemřít.“

Šamanismus je ovšem v módě, šamanům jsou přisuzovány nevědění schopnosti. V očích mnohého současného Evropana jsou to zasvěcenci, moudří a léčitelky zdatní jedinci. O to více druidové, pradávni keltští šamani. Z kotlíku šamanství se k nám dostalo především holotropní dýchání, tolerovaná a médií mnohdy doporučená droga. Nevšedními zážitky a „hlubokým ponorem do nevědomí“ by se jistě mohla „pochlubit“ leckterá tvrdá droga, při jejíž propagaci by ale redaktor nevyvázl se zdravou kůží. Zato chemické bouří v mozku, způsobené změnou pH krve, která vyvolává u mnohých jedinců epileptický záchvat a mívá za následek i radikální změny osobnosti, se dostává výsady mediální propagace.

Raději něco zajímavého

Málokterý kantor nás dokázal nadchnout a vtisknout poznávání pečet' dobrodružství. Snad také vzpomínka na nudu ve školních lavicích žene některé lidi do „vzpourey“ proti „nezáživným školským pravdám“. Před-

stava levitace je rozhodně zajímavější než zákony gravitace, telepatie je úžasnější než zevšednělý telefon a jasnovidectví je vůbec bezkonkurenční. Na populárnosti iracionálních tvrzení a těch, kteří je šíří (a profitují z nich) se podílí také fakt, že mnozí lidé často nejsou s to rozeznat fikci od skutečnosti. Tolik si přejí, aby To byla pravda, až se lákavý či vzrušující fenomén pro ně pravdou stává, a to navzdory do očí bijící realitě. Je to až banální úkaz, známý například z dob někdejšího vysílání Nemocnice na kraji města, kdy diváci psali do televize a prosili, aby je odoperoval primář Sova (herec Chudík). Zvláště sugestivní jsou sci-fi příběhy a největší úspěch zřejmě zaznamenal seriál Akta X, který navíc chytře simuloval postupy pátrací žurnalistiky, takže vymyšlené kauzy se tvářily velmi věrohodně.

Přece by nám nelhali!

K šíření iracionality v populaci přispívá snad i jistý respekt k tištěnému slovu a k médiím vůbec. V lidech se navzdory trpkým zkušenostem zvláště z minulého režimu udržuje jakási matná představa, že lhát, blufovat a deformovat fakta masově se hned tak každý neodváží, že to prostě není jen tak. Je to ale mnohem lehčí než vyprávět nesmysly z očí do očí jedinci - ten má možnost oponovat, nebo se nám může dokonce vysmát. Mediálnímu konzumentovi bývají ovšem často nabídnuty k věření uchvacující reportáže s ironickým úšklebkem v redakčním zákulisí. Někdejší redaktorka Blesk

magazínu, která v článku s nadšením popisovala obskurní kurz Silvovy metody kontroly mysli, se mezi kolegy o svých poznatcích a zážitcích z kurzu vyjadřovala s posměšným despektem. Co naplat, čtenáři, posluchači, diváci chtějí své porce nevšednosti, chtějí vzhlížet k jurodivostem - takové je přesvědčení mnohých redaktorů. A dodají jim je dokonce i v případě, kdy oni sami mají nad praktikami divotvorců pochybnosti.

Média se jen vezou

Příklon k iracionalitě v médiích vyvěrá ale především z novodobého posunu ve vnímání člověka a světa v celé euroamerické civilizaci. V Asii a Africe iracionalita promouhuje život jednotlivců i společnosti odjakživa a bez přerušení a bývá mnohdy jistě i skrytou příčinou slepých cest, neúspěchu a společenských katastrof. Euroamerická civilizace hospodářsky i kulturně expandovala především díky racionalitě, kterou kdysi zrodila plodná antika. Náš věk ale v posledních desetiletích racionalitu v populaci nerozvíjí, ale spíš ji opouští. Konjunktura pavědy a iracionálních představ zasáhla Západ v čele se Spojenými státy už koncem šedesátých let. Vzniklo tak otevřené pole pro manipulaci stále větším počtem lidí, kteří jsou dychtiví víry téměř v cokoliv. Ne náhodou vznikají nové sekty, včetně těch destruktivních a sebedestruktivních.

V dobách vzniku hodnot, jako je demokracie či osobní svoboda, se objevilo jako nový nástroj intelektu i kritické myšlení, které úspěšně čelí manipulaci a pošestilým úsudkům i činům. „Dá se říci, že kultivace této metody (kritického myšlení) nejen rozšířila lidské obzory, ale málem vytvořila novou lidskou bytost: vedle dogmatického člověka starého světa se objevilo nové stvoření - člověk kritický. V jedné části světa se přinejmenším na nějaký čas porušila tradice, podle níž se uznávaná Pravda předávala v nezměněné podobě. To byl počátek vědecké metody a program pro spojitě se vyvíjející společnost. V tomto rozhodujícím okamžiku člověk neobyčejně posílil své šance na přežití. ... Řecké intelektuální vzepětí bylo doprovázeno hospodářskými a kulturními úspěchy klasického světa.“ (Paul Johnson: Nepřátelé společnosti)

Fakt, že je racionalita a kritické myšlení na ústupu, jak mimo jiné signalizují média, může být módním výkyvem, ale také trendem, který by mohl mít pro lidstvo neblahé důsledky.

KNIHA speciál 96
cena 11 Kč

Vydáván v příloze č. 2 týdeník kniha Stanislava Brázdy. Škála A. PSYCHOTRONIKA, jako v knize (číslo) obsahuje pro čtenáře i rozhovor s autorem této KNIHY 96.

Stanislav Brázda, 11, 120 00 Praha 2, tel. a fax: 022 24 24 24, tel. 022 24 21

ŠKOLA PSYCHOTRONIKY
Stanislav Brázda

Velkorysou podporu poskytli v roce 1996 psychotronikovi Stanislavu Brázdovi týdeník Kniha. Uvnitř čísla je rozhovor se zpěvačkou Dádou Patrasovou pod titulem „Stanislavu Brázdovi věřím.“
Foto: archiv

Ze sporu v linii Karma Kagjü nejvíce těží čínská vláda

KARMAPA VS. KARMAPA

Zuzana Froňková

Jedna ze čtyř hlavních linií tibetského buddhismu, Karma Kagjü, se nachází v hluboké krizi. Příčinou jsou neshody týkající se volby nejvyššího lamy a duchovního vůdce tohoto náboženského směru - karmapy. Jedná se o náboženský konflikt, nebo zde hraje roli především politika? Je totiž třeba vzít v úvahu domněnku, že jednou z možných příčin tohoto konfliktu byl zásah do vnitřních záležitostí v linii Karma Kagjü ze strany čínské komunistické vlády. Ta totiž nyní jako jediná z tohoto konfliktu těží.

Po smrti 16. karmapy (1980) se situace v linii Karma Kagjü zkomplikovala. Nalezeny byly totiž hned dvě jeho inkarnace: Örgjän Trinlā (zvaný též „čínský karmapa“) a Thaje Dorže. Ačkoli je Karma-Kagjü relativně malou náboženskou skupinou, vypovídá tento konflikt mnohé o velkých tématech světové politiky, východním způsobu uvažování a možná nám pomůže zbavit se některých iluzí - např. o mírumilovnosti buddhistických mnichů.

Zvláštní roli v celém konfliktu hraje čínská komunistická vláda. Ta, jak známo, zaujímá velmi nepřátelský postoj k náboženství. Po čínské invazi do Tibetu roku 1959 musejí významné náboženské osobnosti (14. dalajlama a 16. karmapa aj.) hledat útočiště

Karmapa,

sanskrit./tib. dosl. „člověk karmy“. Duchovní hlava školy Karma-kagjü a představitel nejstarší linie převtělců (tulku) tibetského buddhismu. V 17 svých dosavadních inkarnacích se dodnes přičiňuje „o blaho všech živých bytostí“ - od 15. stol. především prostřednictvím zvláštního obřadu, při kterém se nošením černé pokrývky hlavy dává poznat jako převtělení bódhisattvy Avalókitéšvary. Biografie jednotlivých inkarnací karmapů je představují jako učence, askety, umělce a básníky. Nejdůležitější funkcí karmapy je však udržovat nepřerušovanou tradici vadžrajánových nauk. Posloupnost inkarnací karmapů sahá více než 800 let do minulosti.

Josef Kolmaš: heslo „karmapa“,
Lexikon východní moudrosti,
Votobia & Victoria Pub., Olomouc
1996, zkráceno a upraveno

v exilu, většina tibetských klášterů byla srovnána se zemí a náboženské projevy jsou dodnes tvrdě potlačovány. Proto je překvapivým faktem, že čínská vláda uznala roku 1992 tehdy sedmiletého Örgjän Trinlāho jako 17. inkarnaci karmapy - duchovního vůdce náboženské linie Karma Kagjü. Protože nepředpokládáme, že by se čínská vládní ideologie tak rychle obrátila a přijala učení o reinkarnaci, je nasadě otázka, co bylo motivem tohoto kroku. V té době byl totiž již jeden inkarnovaný karmapa (Thaje Dorže) objeven a uznán Šamarem Rinpočche - druhým nejvyšším lamou v linii Karma-Kagjü. Örgjän Trinlā se tak stal konkurencí pro Thaje Dorže. K porozumění této spletité situaci nám pomůže stručný životopis obou dospívajících chlapců.

První z nich, Thaje Dorže, se narodil roku 1983. Jeho Otec Miphama Rinpočche je představený třinácti klášterů v tibetské provincii Kham a významnou osobností v tibetské nacionální politice. Po uvolnění čínských zákonů omezujících provozování buddhismu v Tibetu roku 1982 Miphama Rinpočche významně pomohl při výstavbě buddhistických institucí a ožívování buddhistické víry. Jak se poznalo, že právě Thaje Dorže má být znovuzrozeným karmapou? Podle výroku jeho otce Miphama Rinpočche začal chlapec již ve věku dva a půl roku vyprávět, že je karmapa. Osoby, které se s Thaje Doržem v té době setkaly, vypovídají, že měly v jeho přítomnosti zvláštní pocity: hluboký klid, třes po celém těle apod. Tak se roku 1986 dostala zpráva o zázračném dítěti i k uším Šamara Rinpočcheho. Šamar Rinpočche je nejen druhým nejvyšším lamou v linii Karma Kagjü po karmapovi, ale zároveň je to jeden ze čtyř lamů, kteří jsou

podle tradice zodpovědní za určení nového karmapy. Tito lamové se v letech 1981-1984 pravidelně scházeli za účelem koordinace hledání karmapovy nové inkarnace. Šamar Rinpočche ale nebyl spokojen s průběhem těchto jednání. Sám o tom vypovídá: „Měl jsem pocit, že zde jde čím dál tím víc především o politiku, dohody nebyly dodržovány.“ Roku 1986 začal tedy Šamar s vlastním nezávislým hledáním. V červenci 1988 neoficiálně a na začátku roku 1991 oficiálně potvrdil, že Thaje Dorže je skutečně 17. inkarnací karmapy.

Druhý z chlapců, Örgjän Trinlā, se narodil v roce 1985 v rodině nomádů. Již během těhotenství se jeho matce zdály prorocké sny, které napovídaly, že dítě bude výjimečné. Den před porodem viděl jeho otec duhu po západu slunce a v den jeho naro-

Thaje Dorže.

Foto: archiv

zení spatřili jeho rodiče na obloze tři slunce. V roce 1992 se chlapec setkal s několika lamy, kteří v něm rozpoznali znovuzrozeného karmapu. Neprodleně o tom spravili vysokého lamy v linii Tai Situ Rinpočche (jednoho ze čtyř lamů zodpovědných za hledání znovuzrozeného karmapy) a ten podal zprávu dalajlamovi. V témže roce byl Örgjän Trinlā za podpory čínské vlády, dalajlamy a některých významných lamů (především Tai Situ Rinpočche) představen jako karmapa.

Jedním z podstatných důvodů k jeho dosazení byl prorocký dopis, který Situ Rinpočche údajně obdržel od zemřelého 16. karmapy. O věrohodnosti tohoto dopisu se ale nicméně šíří pochybnosti, zejména ze strany Šamara Rinpočcheho, ale i mnoha dalších významných lamů. Ti opakovaně vyzývali Situ Rinpočche k přezkoumání tohoto

Örgjān Trinlā.

Foto: archiv

dopisu. Ten ale tuto žádost vždy odmítl s vysvětlením, že se jedná o svatý předmět, a proto by bylo vědecké zkoumání jeho zneuctěním.

Zajímavou kapitolou v celém konfliktu je role dalajlamy. Ten se totiž přidal na stranu Örgjāna Trinlāho, podporovaného čínskou vládou. Je otázkou, zda to bylo z čistého přesvědčení, že Örgjān Trinlā je znovuzrozeným karmapou, či proto, že příznivci Örgjāna Trinlāho o dalajlamovo uznání požádali jako první, anebo zda zde hrály roli dalajlamovy osobní důvody. Šamar Rinpočche upozorňuje v této souvislosti na fakt, že zemřelý 16. karmapa často kritizoval dalajlamovy snahy o náboženské sjednocení všech tibetských škol: „Z této skutečnosti je srozumitelné,“ upozorňuje Šamar, „že v zájmu tibetské exilové vlády bylo využito uznání 17. karmapy pro vlastní politické

potřeby, aby zabránila možnému budoucímu působení silného nezávislého duchovního vůdce, jakým byl 16. karmapa.“

Šamar Rinpočche sice uznává dalajlamu jako politickou autoritu, v otázkách náboženství je ale v jeho zájmu udržet nezávislost linie Karma Kagjü. V historii nebyl dalajlama za volbu karmapy nikdy zodpovědný. Ostatně karmapa se reinkarnuje už od dvanáctého století, dalajlama teprve od čtrnáctého. Po počátku kontroverzí okolo karmapy v květnu 1992 se proto Šamar Rinpočche několikrát s dalajlamou setkal a opakovaně ho vyzýval, aby do jednání nezasahoval. Dalajlama na tuto žádost (jak vypovídá Šamar Rinpočche) přistoupil, dalajlamovi úředníci ale toto rozhodnutí plně nerespektovali a jednali dále ve prospěch Örgjāna Trinlāho.

Asi nejbolestnější událostí v celém konfliktu byl rok 1992, kdy Tai Situ Rinpočche násilím obsadil klášter Rumtek - sídlo bývalého 16. karmapy - a vypudil z něj Šamara Rinpočche s jeho mnichy. Tento střet si vyžádal několik raněných a jednoho mrtvého mnicha na Šamarově straně.

Ve sporu dvou karmapů mají argumenty pro své stanovisko obě strany: na straně Örgjāna Trinlāho nás hned zarazí podpora ze strany čínské komunistické vlády a neochota ohledně přezkoumání věrohodnosti prorockého dopisu. Ale ani Thaje Dorže nezůstává bez podezření, že za jeho rozpoznáním je otcova touha mít vliv na významnou osobnost karmapy. Za této nesnadné situace se připomíná, že karmapa se výjimečně může objevit i ve větším množství inkarnací zároveň. Tím by se celá situace vyřešila. Karmapou by byl jak Örgjān Trinlā, tak Thaje Dorže. Tuto možnost však většina účastníků konfliktu odmítá a staví se pevně buď na jednu, nebo na druhou stranu. Existují ale i významné osobnosti (a toto stanovisko zaujal v poslední době i

Tulku

tib. dosl. „proměněné tělo“. V tibetském buddhismu označení osoby, která je po určitých testech uznána za převtělení předtím zesnulé významné osobnosti. Tato představa se uplatnila poprvé, když byl vyhledán 2. karmapa Karma Pakši (1206 - 1283). Tulkuové byli považováni za důležitý nástroj zabezpečení duchovní a politické kontinuity klášterních institucí. Vedle čtyř vrchních představených hlavních škol tibetského buddhismu existovalo velké množství posloupností dalších tulkuů.

Již v učeních mahájány je jako zvláštní schopnost zmiňována moc určovat okolnosti znovuzrození. Je to jedna z vlastností, jíž se vyznačuje bódhisattva, dosažuvší osmého stupně (bhúmi) duchovního rozvoje.

Princip vědomého znovuzrození byl poprvé rozpracován do všech detailů ve škole Karma-kagjü. Na prvním místě sloužil nepřetržitě tradici učení mahámudry. Potenciál každého dítěte, ve kterém byl rozpoznán tulku, byl jeho učitelé všemožně podporován a rozvíjen, až si takový tulku nakonec osvojil veškerou naukovou tradici a mohl ji ze své strany opět předat dále reinkarnacím svých učitelů. Avšak určitou roli zde hrál i politický aspekt, jak je patrné na příkladu některých dalajlamů.

*Josef Kolmaš: heslo „tulku“,
Lexikon východní moudrosti,
Votobia & Victoria Pub., Olomouc
1996, zkráceno a upraveno*

dalajlama), které se domnívají, že teprve čas ukáže, který z karmapů je ten pravý. Mnozí z linie Karma-Kagjü si také kladou otázku, zda se vůbec pravý karmapa již inkarnoval. Každopádně je linie Karma-Kagjü rozštěpena, což vede k pochybnostem a pravděpodobně i oslabování víry duchovních i laiků. Nelze posoudit, jakou míru viny má na konfliktu čínská komunistická vláda a do jaké míry jsou na vině rozličná nedorozumění a možná i tvrdohlavost a neústupnost některých aktérů. Jedno je ale jisté, Tibet tímto konfliktem nic nezískává. Jediný, kdo se z celé situace může radovat, je čínská komunistická vláda. ■

Prameny:

Sabine Saalenfranková: *Buddhismus in Deutschland*
časopis *Kagjü* 1998/2
www.geocities.com/ukkfmy; www.dhagpo-kagju.org;
www.lungta.cz

Je pozoruhodné, že případ karmapy není v Tibetu jediný svého druhu. Také v linii Gelugpa, jejíž duchovní autoritou je dalajlama, došlo k podobné (a možná ještě dramatictější) kontroverzi. - Jedná se o případ pančenlamy, druhého nejvyššího lamy v linii Gelugpa. Pančenlama se stejně jako dalajlama inkarnuje a podle tradice je zodpovědný za vyhledání nové inkarnace dalajlamy. Desátý pančenlama zemřel v roce 1989 za podivných okolností jen několik dní poté, co otevřeně kritizoval čínskou vládu. Několik let po jeho smrti se vydali významní lamové pod vedením Čadrela Rinpočche hledat jeho inkarnaci. Domnělých pančenlamů se sice tehdy objevila celá řada, dalajlama ale neváhal a 14. 5. 1995 určil jednoho z nich (Ketonga Čokjie Ňjama) za znovuzrozeného pančenlamu. V té chvíli ale zasáhla čínská vláda. Za tři dny byl Ketong Čokjie Ňjama i s rodinou zajat a stal se tak nejmladším politickým vězňem na světě. Čínská vláda za něj našla brzy náhradu. V prosinci 1995 jmenovala pančenlamou Gjalcena Šosanga Norbu. Od zatčení Ketonga Čokjie Ňjamy uplynulo již více než pět let, ale doposud se neví, kde se chlapec nachází.

Z. F.

Zdá se, že spory má Scientologická církev v genech

NÁBOŽENSTVÍ KONTROVERZE

Zdeněk Vojtíšek

Mezi novými náboženskými směry posledních padesáti let má scientologie jedinečné postavení v tom, že se kolem ní soustředilo nejvíce kontroverzí, soudních sporů, mediálních odhalení a parlamentních diskusí. Tyto kontroverze prošly určitým vývojem (stručně ho komentuje text v rámečku vpravo na další dvoustraně) a jejich nejbouřlivější léta jsou již bezpochyby za námi. Přesto existuje několik okruhů otázek, které jsou stále žhavé a v nichž jsou scientologové a veřejnost stále velmi vzdáleni jakékoli shodě. Na následujících řádcích několik takových okruhů vyjmenujeme.

1. První okruh neshod se týká samotného zakladatele Scientologické církve Lafayette Rona Hubbarda (L. R. H.). O diametrálně odlišných pohledech pojednávají články na dalších stranách. Zde jen zmíníme skutečnost, že kontroverzím velmi napomáhá charismatizace¹ tohoto muže mezi jeho následovníky. Ne-scientologové se těžko mohou ubránit úsměvu nad výčtem mimořádných vlastností, jimiž L. R. H. údajně obohatil lidstvo. Když tohoto člověka jeden český novinář nazval americkým Cimmanem, bylo

to velmi kruté, ale bohužel odpovídající reklamě, kterou mu jeho následovníci dělají.

2. Také dalším sporným bodům - hodnotě Hubbardova základního spisu „Dianetika“ a otázce, zda je scientologie skutečně náboženstvím - se věnujeme na následujících stranách. I zde jsou kritikové často tvrdí k náboženským citům scientologů. I v tomto případě musíme říci, že je pochopitelné, když se cítí být Hubbardem vyprovokováni. „Nemohl jsem se udržet, abych nebyl ironický a sarkastický;“ přiznává psychoterapeut Jiří

Růžička v první verzi své recenze na knihu „Dianetika“. „Dílo je od začátku do konce podvod. Předstírá vědeckost, ale vědu necítí, zajímá se o léčebnou péči, a přitom ji zneužívá...“

Dianetická diagnostika a léčebná (či duchovní) péče je dalším velkým polem těžko smířitelných kontroverzí:

3. Již k samotnému Oxfordského testu osobnosti (OCA) se často klade otázka. „To není test, ale spíš lest,“ tvrdí náš přední psychodiagnostický odborník Slavomil Hubálek³. I kdyby ale test svou kvalitou před odborníky obstál, mnoho absolventů hovoří o zjevné účelovosti interpretace jeho výsledků: test se zdá být především nástrojem vzbuzení strachu, pocitů nedostatečnosti

a urgentní potřeby využít placených služeb organizace, která test zdarma poskytuje. Tedy opravdu spíše obchodní trik („lest“) než objektivní a vědecká metoda, kterou klienti očekávají.

Další sporné body najdeme v hlavní dianetické metodě - auditingu:

4. Na prvním místě je to E-metr (elektropsychometr), prezentovaný jako Hubbardův vynález, který pracuje velmi podobně jako jednoduchý detektor lži⁴. Pomocí E-metru mají auditoři odhalovat duševní aberace v klientově minulosti⁵ („zádrhely“, jak je nazývá raná publikace Dianetického centra Praha⁶). Ale když jsem měl naposledy v ruce elektrody Hubbardova E-metru, přesvědčil jsem se opakovaně a jednoznačně, že ručička reaguje velmi citlivě na sílu mého stisku. To samozřejmě nevylučuje určitou závislost na duševních pochodech: při znovuprožívání strachu nebo napětí pravděpodobně stisknu válce elektrod pevněji.

Právě tak může E-metr reagovat na pot na ruce apod. Interpretace takových měření jako odrazu duševních stavů ovšem musí být zákonitě velmi sporná. Zvláště tam, kde mají vypovídat o dávných nebo prenatalních zážitcích, či snad dokonce o minulých životech.

Scientologická církev

vznikla jako náboženská organizace poprvé v Los Angeles v roce 1954 v návaznosti na Dianetická centra, používající tzv. dianetiku jako metodu léčení psychických potíží. Dianetiku uvedl na trh spisovatel Lafayette Ronald Hubbard (1911 - 1986) knihou *Dianetika, moderní věda o duševním zdraví* (1950).

Tuto a další Hubbardovy metody (tzv. technologie) nabízejí Dianetická centra, neziskové organizace (např. Narconon) i firmy (na základě licence) po celém světě. První kontakt se zájemci zpravidla zprostředkuje zdarma nabízený Oxfordský test osobnosti (v případě administrativních technik tzv. EBA test pro firmy). Po testech je možné pokračovat ve studiu dianetiky různými kurzy, purifikačním programem, ale především tzv. auditingem, metodou odstranění zábran v tzv. reaktivní mysli. Sekvence auditingů může klienta může dovést až ke stupni Clear (tj. bez reaktivní mysli) a dále po stupních operujícího thetana (OT) teoreticky až ke stavu úplného vysvobození thetana (= duše) od účinků hmoty, a tedy vlastně ke spasení a božství. Z. V.

Díky kontroverzím má Scientologická církev dost zkušeností, aby byla neformálním vůdcem těch nových náboženských skupin, které se cítí být ve společnosti diskriminovány, v úsilí o prosazení jejich pojetí náboženské svobody. - Na smítku je běh za náboženskou svobodu v roce 1999.

Foto: European Journey For Religious Freedom, 1999

Auditor s pomocí přístroje vyhledává „zádrhely“ v klientově mysli a vede ho k tomu, aby si negativní zážitky znovu vybavil pokud možno s co největším počtem detailů a aby tyto zážitky znovu a znovu prožíval.

5. Zde se nachází další sporný bod auditingu. Někteří psychologové hovoří o tom, že klienti toto několikeré opakování se zamhouřenými očima a pod tlakem E-metru a auditora prožívají v hypnotickém transu. Auditori použití hypnózy jednoznačně odmítají, i když např. závěr procedury je shodný se závěrem hypnotické terapie.

Tato dvě stanoviska je však možné lehce smířit: auditori neuvádějí své klienty do hypnózy záměrně, ale pouze sledují Hubbardův návod, jak auditovat. A protože si neuvědomují možnosti hypnotického stavu, považují (spolu se svými klienty) vybažené obrazy za skutečné minulé zážitky. Euforický stav po skončení psychicky náročného auditingu pak pokládají za důkaz toho, že klient si negativní zážitek definitivně „odžil“.

6. Klient je většinou o autenticitě svého „zážitku“ velmi silně přesvědčen, protože si ho - v hypnotickém transu - prožil „na vlastní kůži“, a to dokonce několikrát. Jeho nezvratné subjektivní přesvědčení je ovšem typické pro tzv. syndrom falešných vzpomínek (FMS)⁷, který je znám v posledních letech i jiných z terapií, např. těch, které interpretují vyvolané duševní obrazy jako reinkarnační vzpomínky nebo vzpomínky na satanistické zneužití v klientově dětství. Jistota scientologů a jejich klientů tedy naštěstí problém věrohodnosti zážitku nejen neřeší, ale spor mezi scientologií a jejími odpůrci ještě zosťruje.

7. Tím se dostáváme k širší otázce fungování Hubbardových metod. Přesvědčení scientologů o úspěšnosti těchto metod se zdá být hlu-

boké a nepředstírané. Vnější pozorovatelé však přesvědčení o úspěchu připisují spíše nadšení a naivitě scientologů než metodám samým. Víra a nadšení, které jistě mohou přinést řadu zlepšení do scientologova života, jsou posilovány interpretací běžných jevů jako důsledků použití Hubbardových metod.

Typický případ takové interpretace nacházíme v tzv. purifikačním programu⁸, který Scientologická církev používá a nabízí jako prostředek pro odstranění jedovatých látek, jež se podle Hubbarda v těle stále ukládají. Tyto jedy se mají vázat na tuky (součástí programu je proto konzumace jedlého oleje), pohybem při joggingu mají být uvolněny z buněk a díky pocení během pobytů v sauně se jich má lidské tělo definitivně zbavit.⁹ Už tyto teorie znějí kritickému posluchači poněkud nedůvěryhodně. Navíc má i pro tyto jedy platit základní Hubbardův předpoklad, že člověk se může negativních jevů zbavit tehdy, když si je znovu prožije. V případě purifikačního programu je důkazem tohoto znovuprožití svědění a zrudnutí kůže v sauně, údajně způsobené tím, jak z těla

jedy vycházejí. Ve skutečnosti je ovšem rozšíření kožních cév běžným důsledkem působení niacinu, jehož vysoké dávky jsou součástí purifikačního programu.

Toto nadšení a nekritická víra v Hubbardovy předpoklady ale samozřejmě může být v určitých životních situacích pomocí. Tak je tomu i s purifikačním programem: dává absolventovi možnost nového životního začátku - bez „jedy“, a tedy jakoby bez zátěže minulých let. Taková pomoc je užitečná např. při resocializaci narkomanů, jak ji provádí organizace Narconon, inspirovaná myšlenkami L. R. Hubbarda. V resocializačním programu Narcononu má purifikace zvlášť významné místo.¹⁰

8. Narcononu se také týká jedna z kontroverzí. Je sice přijímán jako preventivní a resocializační program, ale protidrogoví odborníci upozorňují, že Hubbardova zásada, která požaduje okamžitě a bez náhrady odebrat narkomanovi drogu, může být pro něj velmi nebezpečná.¹¹ Pracovníci Narcononu se ale naštěstí soustředí spíše na prevenci a resocializaci - detoxikaci naopak ponechávají v rukou odborníků.¹²

Kdyby toto děvče vědělo o mysli, dříve nebo později by si začalo uvědomovat, že pokaždé, když byl pes blízko, pociťovala trochu strachu, chtěla utéci a cítila bolest ve své ruce a viděla by obrázek a na to vše by si vzpomněla. V tom okamžiku by se obrázek stal částí její analytické mysli a neměl by dále na ni vliv bez jejího vědomí.

Vysvětlení, jak funguje reaktivní a analytická mysl, podává Obrazková kniha základů scientologie, díl I., překlad V. Horanová, České Budějovice 1992. V redakci Dingiru neupraveno.

Člověk podle Hubbarda

Podle L. R. Hubbard se člověk skládá ze 3 částí: těla, mysli a thetan. Thetan (podle řeckého písmene Θ) - „to jste vy, tvor, osoba,“ říká Obrázková kniha základů scientologie. Scientologie oslovuje thetana, dianetika (která je ovšem součástí scientologie) studuje lidskou mysl.

Mysl obsahuje obrázky minulých zkušeností. Má dvě části: analytická mysl je ta část mysli, kterou si thetan uvědomuje, reaktivní mysl existuje pod úrovní lidského vědomí a thetan ji nemá pod kontrolou. „Reaktivní mysl ukládá všechny špatné věci, které se vám staly, a vyhazuje vám je zpět ve chvílích nebezpečí nebo rozrušení a nařizuje vám chovat se tak, jak jste se nerozhodli.“ Pokud se podaří převést obrázky z reaktivní mysli do analytické mysli, špatné věci z reaktivní mysli již nemají na thetana vliv bez jeho vědomí.

Podle *Obrázkové knihy základů scientologie, díl I., překlad V. Horanová, České Budějovice 1992*

9. Společensky stejně pozitivní jako preventivní a resocializační působení Narcononu může být i resocializační program pro odsouzené - Criminon. I v souvislosti s těmito programy ovšem vznikají kontroverze. Scientologická církev je podezírána, že tyto programy vytváří účelově pouze kvůli budování svého obrazu jako dobročinné organizace a církve. Tato námitka ale už opouští oblast faktů a dostává se na tenký led podezírání. Úmysly a skryté záměry posuzovat nelze a je tedy třeba raději doufat, že zmíněné programy poslouží těm, jimž jsou určeny, spíše než propagaci Hubbarda a jeho myšlenek.

10. Poslední zde zmíněnou kontroverzí se ještě vrátíme k auditingu. Je totiž třeba zmínit, že zážitky z „reaktivní mysli“ se pečlivě zapisují a archivují ve Scientologické církvi. Existuje obava, že by mohly být zneužity jednak v případě těch, kdo se se scientologií rozešli ve zlém, a jednak těch, kdo mají v rukou ekonomickou nebo politickou moc. Navzdory některým svědectvím však také tento kontroverzní bod zůstává pouze v oblasti podezření.

Pro další kontroverze, které se týkají scientologie a jejího zakladatele L. R. H., není na této ploše již místo. Jen oblast scientologické etiky (vnitřních kázeňských předpisů) by vyžadovala důkladný rozbor, zmíněn by měl být také boj scientologů s psy-

chiatry a psychology (v jehož čele je Občanská komise za lidská práva), snad také mediálně vděčná otázka ceny za scientologické služby a možná ještě řada jiných kontroverzí.

Se smířením všech těchto sporných stanovisek asi nelze ani do budoucna počítat. Scientologie jistě zůstane kontroverzní, pokud bude scientologií. Je však možné tato stanoviska zbavovat negativních emocí, pokoušet se pochopit druhou stranu a vyhlížet na ní spíše to lepší. ■

Poznámky

- 1 Pojem „charismatizace“ používám pro ten proces socializace, v němž se členové náboženské skupiny učí rozpoznávat mimořádné vlastnosti svého vůdce. Podle: Barker, Eileen; Beckford, James A.; a Dobbelaere, Karel (eds.), *Secularization, Rationalism and Sectarianism*, Oxford, Clarendon Press, 1993.
- 2 Nová přítomnost 5/98
- 3 V referátu na konferenci Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů 2. 11. 1998
- 4 Činnost E-metru vysvětluje Scientologická církev takto: „Když E-metr pracuje a člověk drží jeho elektrody, slabý proud elektrické energie (asi 1,5 V - méně než v baterii kapesní svítilny) prochází dráty a tělem člověka a mříží zpět do E-metru.“ *What Is Scientology*, Bridge Publications 1998, str. 84 - 85. - Zvláště po sporu s americkým Úřadem pro potraviny a léky (FDA) trvá Scientologická církev na tom, že E-metr je náboženskou pomůckou (*What Is Scientology*, str. 539). FDA u roce 1963 zabavil více než 100 E-metrů. Na základě soudního rozhodnutí je v roce 1973 ovšem musel vrátit.
- 5 „Obrazy v mysli obsahují energii a hmotnost. ... Když člověk drží elektrody E-metru a má myšlenku, hledí na obraz, znovuprodukuje událost nebo posunuje některou část reaktivní mysli, mění mentální hmotnost a energii. Tyto změny v mysli ovlivňují jemný tok elektrické energie, kterou vydává E-metr, a způsobují pohyb ručičky na jeho ciferníku.“ - *What Is Scientology*, str. 85.
- 6 *Co je scientologie*, překlad Iva Mejstříková, určeno pro vnitřní potřebu Dianetického centra v ČR, str. 10.
- 7 Např. *Encyklopedie psychologie* (hlavní editor: Alan E. Kazdin, American Psychological Association & Oxford University Press, 2000) podle heslem „Falešné vzpomínky“ (False Memory) uvádí kromě jiného toto: „... Třetí typ případů zahrnuje vzpomínky vybavené po dlouhé době u dospělých. Nedávno se objevilo mnoho případů, kdy se zdálo, že si vzpomínali, jak byli jako děti fyzicky nebo sexuálně zneužíváni. Tyto vzpomínky se často objevily během terapie. Tito dospělí často obvinili své zneužití rodiče, jiného příbuzného nebo učitele. Toto vybavování vzpomínek spočívá na myšlence, že původní události byly traumatické, a proto byly potlačeny nebo vykazány do nevědomého stavu, z něhož jsou později při terapii vyvolány. ... Některé z těchto vzpomínek se zdají být tak nepravděpodobné (ty, které hovoří o satanistických rituálech, pro něž není žádný důkaz) anebo tak protikladné k faktům, které jsou o paměti známy (ty, které podávají detailní zprávy o zneužití před prvním rokem života, tedy v době, v níž je známo, že si lidé vědomě nepamatují nic nebo málo), že je málo pochybností o tom, že jsou falešné. Ale samozřejmě mnoho jiných vyvolaných vzpomínek je přinejmenším možných. ... Obecně vzato, vzhledem k tomu, že tyto události se staly tak dávno, je těžké nalézt důkaz, který by tyto vzpomínky potvrdil nebo vyvrátil.“ (přel. Z. V.)
- 8 Kriticky o purifikačním programu: Dingir 1/98, str. 10.
- 9 Hubbard, L. Ron, *Purification. An Illustrated Answer to Drugs*, český překlad, bez udání vydavatele.
- 10 Blíže o Narcononu viz *What Is Scientology*, 404 - 415; kriticky Vojtíšek, Z., *Narconon - drogová terapie Scientologické církve*, in: Informační Bulletin pro protidrogové koordinátory č. 9 (září 1998)
- 11 *What Is Scientology*, str. 407
- 12 Tak byli ujištěni účastníci semináře „Nestandardní přístupy k prevenci drogových závislostí“ dne 30. 11. 1998 manželi Patzakovými, pracovníky Narcononu v ČR.

Scientologové v boji proti „černé propagandě“

„Scientologie je kontroverzní nové náboženské hnutí,“ konstatuje na začátku své studie „Společenská reakce na scientologii“¹ irský sociolog náboženství Roy Wallis. Na následujících stranách této studie pak ukazuje spirálu, po níž se scientologické kontroverze vyvíjely: deviance nového náboženského hnutí vedla k negativní společenské reakci, ta zase způsobila novou fázi deviance atd. - Tímto způsobem Wallis přesvědčivě vysvětluje Hubbardovu nenávisť vůči psychiatrům a psychologům jako reakci na neúspěch prvních dianetických organizací, drakonické „etické“ předpisy jako reakci na ohrožení, které Hubbard pocítil od svých „odpadlíků“, šílenou operaci „Sněhurka“ proti americkým úřadům jako reakci na „dohled“ ze strany těchto úřadů apod.

Wallisova studie (a nejen ona) staví společnost před těžko řešitelné dilema. Nereagovat na apel některých extrémních náboženských hnutí může znamenat široké otevření jejich problematického působení, reagovat ovšem může znamenat další radikalizaci těchto hnutí, a tím zvýšení jejich možné nebezpečnosti.

I u nás Scientologická církev reagovala na kritiku ze strany médií několika soudními procesy a na kritiku ze strany Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů vydáním druhého (a zatím posledního) čísla časopisu Skutečnosti. Údaje a konstrukce v tomto čísle jsou však natolik bizarní, že nepůsobí přesvědčivě. Scientolog Vít Profant (spoluautor článku v tomto čísle Dingiru) zbavil údaje Skutečnosti jejich nejkřiklavějších osočení a použil je na svých internetových stránkách www.samuel.cz/~profav00. Ty se představují jako objektivní a nezaujaté, jsou však jen pokračováním boje proti tomu, co Hubbard nazval „černou propagandou“, jinými prostředky. Zdeněk Vojtíšek

1 Wallis, R., *Societal reaction to Scientology: A Study in the Sociology of Deviant Religion*, in: Wallis (ed.) *Sectarianism*, Peter Owen, London 1975.

Pro scientology je Hubbard největší osobností dějin

L. R. H. PODLE SCIENTOLOGŮ

Martin Kořínek

Největší osobnost dějin - Lafayette Ronald Hubbard - zasáhla svým pronikavým intelektem snad každý obor lidské činnosti. Prostřednictvím dianetických center si můžeme zakoupit sérii výpravných publikací „Ron“ dokumentující úspěchy tohoto velikána: Spisovatel (3 díly), Filosof (2 díly), Auditor, Kapitán (2 díly), Umělec, Dobrodruh/Badatel, Filmový tvůrce, Pedagog, Humanista (Přítel člověka), Hudebník, Fotograf, Vědec, Manažer, Zahradnický expert.

Oficiální životopis L. Ron Hubbarda, jež zde podáváme ve značně zkrácené podobě, je součástí více než osmisetstránkové reference „What Is Scientology?“ vydané Mezinárodní Scientologickou církví v Los Angeles roku 1992. Tedy stručně:

L. R. H. se narodil 13. března 1911 v Tildenu v Nebrasce, jeho otec Harry Ross byl námořním velitelem, matka Ledora May učitelkou. Od Ronových dvou let rodina střídavě pobývala na ranči v Kalispellu v Montaně a v metropoli Heleně. Chlapec se od kovbojů přiučil drsnému humoru, odvaze a jako tříapůlletý nejenže zvládal jízdu na koni, ale divoké oře si dokonce sám krotil, a to nejlépe ze všech. Seznámil se rovněž s medicinmanem čenonohých Indiánů (Blackfoot) Starým Tomem, jenž ho zasvětil do mnoha tajemství a obyčejů. Později byl při slavnostním obřadu přijat za pokrevního bratra kmene. O Ronovu erudici se starala jeho velice vzdělaná matka. Již v raném věku četl a psal. Pod jejím vedením uspokojoval svou „nenasytnou zvědavost“ četbou řeckých filosofů a dalších klasiků. Roku 1923 se stal vzorným skautem a seznámil se s dílem Sigmunda Freuda.

V šestnácti podnikl studijní výpravu do Asie. Mimo jiné se spřátelil s čínským kouzelníkem, posledním nositelem tradic z Kublajchánova dvora, který ho naučil „starobylé čínské moudrosti“, pobýval v buddhistickém lamaistickém klášteře, kde strávil mnoho času „investigací a hledáním odpovědi na lidské dilema“, setkal se s Tatarskými a mongolskými bandity. Během dalších tří let navštívil také Japonsko, polynéský ostrov Guam, Filipíny a jiná místa Orientu. Mezitím Ron absolvoval Swavely Prep School v Manssas a Woodwardoru školu pro chlapce ve Washingtonu (1929). Na univerzitě George Washingtona podle přání

otce nestudoval etnologii, v níž byl již expertem, ale věnoval se matematice a technice. Navštěvoval jeden z prvních kurzů jaderné fyziky. Během studií započal Ron s vědeckým výzkumem práce lidské mysli, univerzitní profesori však neměli pro výsledky jeho bádání porozumění ani zájem. Proto usoudil, že mu formální studium již nemá co nabídnout a raději podnikal další badatelské expedice. Vydělával si psaním westernů, detektivek, dobrodružných, tajemných a romantických knih (snadno produkoval 100 000 slov fikce měsíčně). Pod různými pseudonymy (Kurt von Rachen, Legionnaire 148, Capt. Humbert Reynolds atd.) napsal 138 titulů, roku 1938 začal psát sci-fi. Ronova popularita zasáhla i Hollywood, podle jeho novel byl natočen film Tajemství ostrova pokladů, seriály Návrat pavouka, Velké dobrodružství divokého Billa Hickoka a další.

Za druhé světové války sloužil mimo jiné jako korvetní velitel US Navy. Roku 1945 byl jako částečně oslepený a ochrnutý hospitalizován. Silou své mysli se však dokázal vyléčit a pomoci i dalším zraněným. O dva roky později zveřejnil po šestnáctiletém výzkumu pojednání Originální teze (Dynamiky života) a poté Dianetiku - moderní vědu o duševním zdraví (1950). Téměř přes noc se kniha stala bestsellerem, vydavatel obdržel 25 000 dopisů a telegramů s gratulacemi. Dianetika změnila životy miliónů.

Léta po vydání Dianetiky se ve scientologickém životopise stávají spíše přehledem Hubbardových dianetických příruček a jeho expedičních a přednáškových cest po celém světě. Pro stručnost vybereme podstatné heslovitě.

1954 LRH založil první scientologickou církev v Los Angeles
1959 zakoupil staré sídlo Saint Hill Ma-

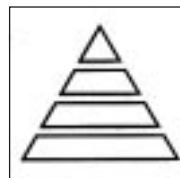

Pravděpodobně nejznámější autoportrét L. R. Hubbarda dokazuje, že autor měl talent.

Foto: archiv.

nor v Anglii a učinil z něj na sedm let centrum scientologie.

- 1959 vyráběn Hubbardův E-metr
- 1960 po rozsáhlém výzkumu zveřejnil knihu „Žil jsi před tímto životem?“
- 1966-69 zakoupil zaoceánské lodě a přejmenoval na Diana, Athena a Apollo, přesunul na flotilu svůj velitelský stan, založil Sea Org (67) a Flag (68) - tj. řídicí centra scientologie - jejich členové většinou nikdy nebyli na moři, LRH z nezkušené posádky během několika měsíců vyškolil kompetentní profesionální námořníky
- 1975 LRH zakotvil v USA
- 1976-79 usadil se na ranči La Quinta v Kalifornii
- 1980-81 napsal nejdelší sci-fi, jaká byla dosud napsána „Boj o zem: Sága roku 3000“, zkomponoval k ní i hudbu
- 1982-86 zřídil si nový domov na ranči San Luis Obispo
- 1986 poté, co dosáhl všeho, co si přesevzal, opustil své tělo (24. 1.).

Nejstarší symbol v historii scientologie je dianetický symbol, který využívá řeckého písmene delta. Čtyři segmenty trojúhelníku reprezentují první čtyři tzv. „dynamiky existence“.

S použitím materiálů Scientologické církve - Z. V.

Kritikové se snaží bořit mýtus o zakladateli scientologie

HUBBARD PODLE KRITIKŮ

Martin Kořínek

Kromě několika základních dat (narození, data vydání knih, úmrtí) se kritici scientologie s oficiálním Hubbardovým životopisem naprosto rozcházejí. Mýtické vypravování, které tvoří kult L. R. H., pak považují za jeden z jeho nejpodatřenějších fantazijních konstruktů.

Ucelený přehled Hubbardova života podává dánský badatel Kaj Moos v publikaci „A Chronological View of L. Ron Hubbard and Scientology“ (1995). Moos hned zkraje zpochybňuje Ronovo romantické mládí zjištěním, že ve státě Montana nebyly nalezeny žádné dokumenty potvrzující existenci ranče ve vlastnictví Hubbardovy rodiny. Jediný záznam pochází z metropole Helena - s Hubbardovými tu bydleli i rodiče matky Waterburyovi. Důkazy chybí i o dalších Ronových dobrodružstvích, pokud ovšem všechny expedice nestihl inkognito o prázdninách. V letech 1925-29 byl totiž žákem škol v Seattlu a v Heleně a zaznamenána je pouze jeho návštěva u otce na Guamu.

Washingtonskou Woodwardovu Prep School, na níž Hubbard studoval, Moos představuje jako ústav YMCA pro problémové a pomalé žáky. Ani na universitě G. Washingtona se Ronovi příliš nedařilo a byl ve druhém ročníku vyloučen pro slabý prospěch (propadl z matematiky a z molekulární a atomové fyziky).

Scientologové se přirozeně vůbec nezmiňují o Hubbardových složitých vztazích se ženami. Poprvé se LRH ženil v dubnu 1933. Luise N. Grubbová zvaná Polly nebo Shipper mu o rok později porodila Lafayettea Ronalda juniora přezdívaného Nibs a roku 1936 dcerku Catherine May. V srpnu 1946 si Hubbard, ač byl ještě ženat s Polly, vzal Saru Northrupovou (rozvod s Polly se uskutečnil o rok později). Sara v březnu 1950 porodila dcerku Alexis Valerii, ale už příští rok žádala o rozvod, který opodstatňovala Hubbardovou „extrémní krutostí a duševním i fyzickým trápením“. Z výpovědi Sary, Polly a dalších svědků vyplývá, že L. R. H. byl pravděpodobně maniodepresivní psychotik a paranoik. Deset měsíců po rozvodu v březnu 1952 se L. R. H. oženil do třetice, svazek s Mary Sue Whippovou, z něhož vzešli Diana Meredith de Wolfe (nar. 1952), Geoffry Quintin Mc Cully (1954), Mary Suzette Rochelle (1955) a Arthur Ronald Conway (1958), mu vydržel až do sedmdesátých let.

Dalším pro scientology nepohodlným tématem je Hubbardova angažovanost v satanistické lóži Ordo Templi Orientis založené Aleisterem Crowleyem (L. R. H. je zmiňován i v knize A. Lyonse - Satan tě chce - str. 99, 100). Praktikování satanismu a sexuální magie potvrzují i Moos a Nibs, jenž se s otcem a scientologií rozešel na konci 50. let. V interview roku 1983 prohlásil, že jeho otec „si myslel, že je satan. Byl se satanem jedno“. - Ani s tvrzením o Hubbardově válečném zranění a sebevyléčení Moos nesouhlasí, píše o léčbě vředu a cituje několik svědků a zpráv FBI o pobytu L. R. H. v psychiatrickém zařízení.

Snad nejvíce kritiky se sesypalo na Hubbardovu Dianetiku a její plagiátorství a nevědeckost. Příčiny kvality děl LRH objasnil syn Nibs „Můj otec psal své knihy z hlavy, jsou založené na jeho představitosti, v žádném případě ne na studiích.“ Podobně vznikalo i nové synkretické náboženství - scientologie, jež mělo legalizovat záhy zakázanou dianetickou léčbu.

Nibs posunuje „vynález“ E-metru o sedm let před oficiální scientologické datum: „Můj otec získal práva na E-metr roku 1952 od Volneye Mathisona, vše se od něj naučil, (...) pak si podvodně přístroj přivlastnil a užil při auditingu.“

Roku 1967 byl zahraničním scientologům na třináct let zakázán vstup do Velké Británie. Hubbard se tedy nalodil na svůj škuner Diana (později přesídlil na Flag Ship Apollo), založil Sea Org, přijal titul „Commodore“ a až do roku 1975 pobýval v mezinárodních vodách. Především z tohoto období pocházejí jeho autoritativní směrnice,

indiskrétní dotazníky a výzvy k ničení nepřátel a vydělávání co nejvíce peněz, které s oblibou využívají novináři k vyličení charakteru scientologie. Méně se ovšem píše o železné disciplíně v Sea Orgu a v celé církvi. Nejvýše postavení členové podepisovali (a dodnes podepisují) smlouvu na jednu miliardu let. Jejich děti byly od útlého věku auditovány (tj. léčeny dianetikou) a část z nich tvořila tzv. „Organizaci komodorových poslíčků“ -

Lod Apollo se v roce 1968 stala vlajkovou lodí námořní flotily „náboženského řádu scientologie“, tzv. Sea Orgu. Hubbard se v témže roce nalodil a začal používat titul „Commodore“. Členové Sea Orgu při vstupu podepisují závazek na „další miliardu let“ na základě své víry, že jsou nesmrtelnými duchovními bytostmi.

Foto z publikace „L. Ron Hubbard - The Humanitarian“

služebnictvo, které se na lodi staralo o Hubbardovo pohodlí, hygienu a spojení s církví.

Abyste udržel celou církev pod kontrolou, zavedl L. R. H v hierarchii povinnost pravidelných hlášení a vykazování činnosti jednotlivých členů, tzv. „statistiky“. Na pořádek začali dohlížet „etičtí komisaři“ a tajná policie GO (Guardian Office). Problémoví nebo neúspěšní scientologové byli přímo na lodi vězněni a ponižováni, nebo pracovali v „Nuceném rehabilitačním programu“ na pozemcích církve. Systém „nápravy“ zůstal zachován i po Hubbardově smrti, což potvrzuje exscientolog Vaughn Young: „... rehabilitační středisko bych spíše označil jako gulag. Tábor ležel uprostřed kalifornské pouště. Dvanáct hodin denně jsme museli tvrdě pracovat, pět hodin studovat Hubbardova díla a sedm hodin jsme spali. Nosili jsme černý trestanecký oděv. S nikým mimo tábor jsme nesměli promluvit. Normální chůzi jsme měli zakázanou, museli jsme vždy běžet poklusem. Platili nám pět dolarů týdně. Drželi mě tam dvanáct měsíců.“

Jedním z hlavních úkolů GO, které šéfovala Mary Sue Hubbardová, bylo „vylepšení image scientologie v očích veřejnosti“. Za tímto účelem L. R. H. roku 1973 spustil „bělicí“ akci Sněhurka (Snow White), mezinárodní projekt zaměřený na likvidaci negativních dat o scientologii. Po třech letech byla akce prozrazena a církev usvědčena z rozsáhlých podvodů a krádeží dokumentů z Interpolu a vládních úřadů. V reakci na uvěznění Mary Sue a dalších členů GO Hubbard své manželství i tajnou policii „zrušil“. Práci GO převzal „Úřad zvláštních aktivit“ - OSA.

Od počátku 80. let se Hubbard kvůli tlaku úřadů skrýval. Církev řídil pomocí oddaných poslíčků manželů Broekerových. Zemřel za ne zcela vyjasněných okolností, jeho ostatky byly spaleny a popel rozptýlen v moři.

Jako věda Dianetika neobstojí. Vzbudit víru ale dokáže.

BEZ NÁSLEDKŮ PRO LIDSTVO

Jiří Růžička

Pro Dingir autor upravil svou recenzi na knihu L. R. Hubbarda „Dianetika. Moderní věda o duševním zdraví“ (nakl. Suchánek - Návrat 1997), která vyšla v časopise Nová přítomnost 5/98. Mezititulky doplněny v redakci Dingiru. (redakce)

Knihy vyšla poprvé v r. 1950 a způsobila i v odborných kruzích psychiatrů a psychologů velmi kontroverzní reakci. Psychoanalytici povětšinou vystoupili proti dianetice velmi ostře, ale nemalý počet odborníků, kteří postrádali mnohaleté a zevrubné psychoanalytické vzdělání a s ním potřebný kritický odstup od „všemocných“ sil nevědomí (i když je třeba říct, že ani to neplatilo a dosud neplatí obecně), přivítali L. R. Hubbarda spíše pozitivně. Doufali, že objeví účinnější a rychlejší způsob léčby duševních nemocí než do té doby dominantní psychoanalýza. Kritický a realistický pohled v odborných kruzích poměrně rychle zvítězil, nicméně roli mouřenína, do které byla odborná obec navlečena, byla splněna. Velmi záhy se totiž ukázalo, že cílovou skupinou autora nebyla ani psychiatrická nebo psychologická obec (ta zafungovala pouze jako výborná reklama), ale spíše lidé bez speciálního vzdělání, duchovně nezakotvení, zato mající rozmanité životní, rodinné, duševní, společenské či zdravotní potíže, se kterými se buď neobrátili k lidem pomáhajících profesí, nebo s nimi měli špatné či neuspokojivé zkušenosti.

Čtenáře na první pohled zaujme velmi expresivní obal. Sopka chrlící oheň, lávu a kameny, mezi kterými se vyjímají reklamní nápisy. 17.000.000 kusů. Střízlivý čtenář jistě zpozorní, ale jemu kniha není určena. Zato lidé vyprahlí, frustrovaní, hledači zázraků a zjevení, duševně rozkolísaní, duchovně nenaplňení a nezakotvení, trpící, jimž se nedostalo

pomoci, lidé bez životní stability, důvěřivci, naivkové i nekonformní a opozičníci, ti jsou onou skupinou, ke které se má dianetika dostat.

Věda v reklamních sloganech

Ještě na přebalu jsou uvedeny základní dianetické axiomy. Z nich jsou patrné následující skutečnosti:

1. Hubbard překroutil Darwinovu vývojovou teorii, která hovoří o obecné tendenci živých tvorů přežít, v psychologický imperativ „Přežij!“ . Přežití už není obecnou biologickou vlastností, ale vytyčeným cílem lidského konání majícím vysoce individualistický a nikoliv druhový charakter.
2. Vzbuzuje naději na nesmrtelnost, když ji staví za cíl absolutní. Uvádí ovšem i eventualitu nekonečného přežívání prostřednictvím ostatních živočichů, ale otázku, jaký význam má pro jedince, ponechává stranou.
3. Zavádí psychologické pojmy, které vytrhává z kontextu původních teorií, kde měly funkci hypotéz a konstrukcí a nikoliv nezvratných skutečností. Později je sice definuje, ale způsobem, který neodpovídá požadavkům na vědeckou definici.

Podle vysvětlení v materiálech Scientologické církve symbolizují čtyři ramena kříže a čtyři pa-prsky, které vycházejí z jeho středu, osm tzv. „dynamik existence“ (viz str. 20). Vodorovné břevno kříže reprezentuje materiální svět, svislé duha. Duch stoupá materiálním světem, přesahuje jej a dosahuje spasení.

S použitím materiálů Scientologické církve - Z. V.

Pracovní stůl L. R. Hubbarda v zámku Saint Hill v Anglii.

Foto: Z. Vojtíšek

4. Axiomy jsou významově naprosto nesusrodé. Klade vedle sebe slova převzatá z různých oborů a tvoří reklamní slogany. Přitom se vydává za vědce a dianetiku za vědeckou disciplínu s duchovním přesahem. Záměrem není informovat, ale navnadit, přesvědčit nikoliv věcnými, ale emočně účinnými formulacemi.

Metoda podle Hubbarda

Než se budeme zabývat jednotlivými knihami a vybranými kapitolami, je třeba zmínit metodologii Hubbardovy práce. Autor nevyužívá, necituje, neopírá se a nevychází z určitých autorů, spíše je používá podle toho, jak se mu to hodí, a to nikoliv pro vědeckou, ale demagogickou argumentaci. Nadto některé směry vůbec necituje, ale prostě je vykrade. To učinil především s psychoanalýzou, kterou sice uvádí a kritizuje, ale necituje ji, ani se k ní jako k myšlenkovému zdroji nehlásí. Přisvojil si její základní poznatky i pojmy, které jinak pojmenoval a zjednodušeně a účelově vymezil. Tak např. „bezvědomí“ je Freudovo „nevědomí“, „potlačené“ obsahy jsou přejmenovány na reaktivní mysl, clearing a releasing jsou posunuté významy katarze a abreakce. A tak bychom mohli pokračovat dále, důležité je, že Freudův „topografický“ a „strukturální“ model je evidentně přejat a přeformulován, aniž by k němu existoval jediný odkaz. Stejně naložil s kybernetikou a darwinistě či specialisté zabývající se lidskou pamětí by nepochybně konstatovali podobné „vykradení“.

Publikace je rozdělena do tří knih. První kniha, Cíl člověka, má pět kapitol. Kapitola druhá pod názvem „Clear“ je klíčová.

S čistými k čisté planetě

Kniha první se zabývá cíli člověka. Tím je nepochybně „clear“, a to jako jméno podstatné („vyčištěnec“), přídavné jméno („vyčištěný“ nebo „čistý“) i jako sloveso, tedy „čistit“, „očistit“ atd. „Clear“ je názorný příklad způsobu Hubbardova psaní. Spoléhá totiž mnohem více na vágní, ale zato emočně významná a účinná spojení, které jeho text vzbuzuje, než na vědeckou nebo věcně správnou argumentaci. „Clear“ je nejen „stav duše“, ale zároveň označení pro nadčlověka. „Klíč“ je náš cíl, zní slogan první i druhé kapitoly.

Sugestivní, demagogické, ale v každém případě účinné je stanovování dianetického cíle. Hubbard si velmi dobře uvědomuje, že běžný člověk nechápe vědecký názor především jako hypotézu, kterou je třeba doložit

v dané době těmi nejprísnejšími verifikačními postupy a jejíž platnost trvá přesně do té doby, dokud nebude novými hypotézami a jejich verifikacemi zpochybněna. Hubbard přesouvá vědu a vědecké poznání do oblastí absolutních pravd, které se nedokazují, ale kterým se prostě věří. Dianetika není věda, ale víra.

Demagogický způsob jeho řeči v třetí kapitole první knihy je exemplární. Kapitola začíná pomalu, jeden pramínek se řadí vedle druhého. Proud řeči mohutní, nastupují silná slova a silná prohlášení. Imperativ: „Přežij!“; dramatické... „pryč od smrti, směrem k nesmrtelnosti“. Extatické věty jsou doloženy grafem, který - ačkoliv má nulovou vědeckou hodnotu - má vzbudit dojem skutečného vědeckého výrazu.

Hra s psychologickými pojmy

Druhá kniha obsahuje devět kapitol a má demagogický název: „Jediný původ všech neorganických duševních chorob a organických psychosomatických nemocí“. Klíčová je sedmá kapitola, ke které je však třeba projít kapitolami předchozími. Jmenuje se „Prenatální zkušenost a porod“.

Kniha druhá uvádí několik pojmů běžných v psychologii. Autor je definuje zcela svévolně a bez nezbytného uvedení do vztahu k původu a kontextům, v nichž jsou používány. Lidskou mysl přirovnává k počítači. O jaké počítačové funkce běží, jaký druh počítače má na mysli, proč je přirovnání užitečné a jaké psychické funkce v souvislosti s nimi má přesně na mysli, se samozřejmě nedozvíme. Prostě se tak nějak toto přirovnání hodí, především proto, že běžný člověk toho o počítačích i o psychologii ví velmi málo, zato má k oběma tak trochu iracionální úctu. A zbožná úcta je přesně ona půda, kterou Hubbard potřebuje.

Autor ovšem nemá pouze psychologické ambice. Má sociální a politické cíle. Neboť nechce mít pouze čistého jedince, ale čistí i společenské aberace. Cílem je nadčlověk, „clear“, „... který nemá ani potenciální onemocnění“. „Cleři“ by podle Hubbarda mohli ovládnout zbytek lidstva, „... ale kdyby se tak stalo, dělali by to vždy v jeho zájmu“. - Jako by už takových ujiš-

Před auditingem.

Foto: archiv.

tění, sebejistých a bohorovných postojů nebylo v tomto století málo.

„Nečistí“ jsou slabí, aberovaní, nemocní, neschopní, neinteligentní. „Clear“ je člověk, spíše nadčlověk, vyličený tak, že vzbuzuje touhu se jím stát. „Čistým“ se však nestává způsobem vedení života, skutky, sebeovládáním a úsilím, které přináší dobro druhým lidem, ani mravností převyšující druhé a dobu. Nemusí odolávat pokušením, ani se neodříká. Přejde k dianetikům a podobí se jejich čištění. A má vystaráno.

Psychoanalýza objevila souvislost mezi dětskými traumaty a některými, především duševními, poruchami. V třicátých letech se někteří psychologové opatrně začali zabývat podobou duševního života v předporodním stádiu vývoje. Metodologicky jde o nesmírně náročný a komplikovaný soubor otázek. Hubbard však je mužem předčasných odpovědí, které se v jeho textu stávají nezvratnými skutečnostmi. „Bezvědomí“ je „jediný zdroj aberací“. „Mysl zaznamenaná informace na některé ze svých úrovní po celý život“ a „... všechny duševní a fyzické poruchy pocházejí z okamžiku bezvědomí“. Bezvědomí je podle něj charakteristické zejména pro prenatální období života.

Engram, pojmový konstrukt teorie paměti, má v dianetice specifický význam. Na rozdíl od obecné paměťové stopy a paměťového obsahu jej Hubbard vymezuje negativně, jedná se podle něj o „... úplné záznaky vjemů (náraz nebo zranění) přítomných v okamžiku bezvědomí“. Engram je „znečištění, které má imperativní a škodlivou povahu“. - Opět se jedná o svévolně převzaté tvrzení, které se tváří jako definice. Ta ovšem necítí ani nejelementárnější pravidla zavádění explanativního pojmu.

Hubbardův veřejný auditing v 50. letech.

Foto: archiv.

Zločiny v prenatalním období

Název třetí knihy je krátký: „Terapie“. Nejdůležitější z deseti kapitol této knihy je druhá s názvem: „Release nebo clear“. K ní se váže kapitola následující, „Auditor“. Dodatek obsahuje ódu na autora, adresy, glosář, rejstřík a bibliografii.

Knihy třetí je technologií čištění, která se týká Hubbardovy „teorie“ paměti. Nenarozený plod podle něho nejen slyší slova pronášená rodiči, ale (navzdory všem psychologickým a fyziologickým teoriím paměti) významům slov také rozumí. Plod rozpozná slova určená jemu a ne nikomu jinému, rozpozná, kdo mluví a nepotřebuje žádnou jazykovou výuku. Prostě: anglický plod rozumí samosebou anglicky, brazilský portugalsky a je-li manželství dvojjazyčné, plod je nepochybně podle této logiky bilingvní.

Z ontogeneze také víme, že slovní operace jsou možné teprve na určité vývojové úrovni kognitivních funkcí, jejichž jsou výrazem. Rozumění řeči není možné bez schopnosti tzv. konkrétních myšlenkových operací. Tyto operace se vytvářejí prostřednictvím konkrétních činností. Nedovedu si představit, jak by plod mohl takové činnosti a potažmo operace vykonávat. Čtenář mi dá jistě za pravdu, že ještě nikdo neviděl, aby si plod v těle matky hrál, dělal „bác, kuk“, říkal „máma a táta“ a po určité době byl schopen sestavit větu, mluvit a mluvenému rozumět.

Ale to v dianetice zjevně nevádí. „Takže se stane,“ uvádí Hubbard, „že na těhotnou matku přijde zácpa. A maminka říká (zde nevíme, zda trpí samomluvou, nebo dítě umí „slyšet“ její myšlenky): „Ach to je peklo. Jsem uvnitř úplně ucpaná... Je to příliš hrozné, než aby se to dalo snést“. Plod nejen

že rozumí významu slov, ale dokáže je proměnit v sen o pekelném ohni. Samo od sebe ví, co je to peklo, že je v něm rozdělaný oheň (jistě pod kotlem) a že pekelná teplota způsobuje popáleniny! Samozřejmě, že se z něj po této větě stane „aberant“.

Rodiče se podle autora svými výroky stávají původci veškerého zla, kterým „aberant“ trpí. Věcnými či logickými důsledky svých tvrzení se Hubbard nezabývá. V jeho systému musí být

každé dítě aberant, protože každý rodič někdy řekne něco „hrozného“. Ale co děti, jejichž rodiče jsou hluchoněmi nebo které jsou hluchoněmé samy? Takové děti by měly být podle této logiky „clear“ od narození.

Je jasné, že důsledek víry v taková tvrzení vede k obviňování rodičů jejich dětmi za všechny potíže. Hubbard velmi obratně, lstivě a pokrytecky masíruje všechny možné křivdy, nespokojenosti, zhrzené city a zklamání, kterými lidé trpí, a směřuje je k rodičům. Důsledek je předpovědatelný. Kdo se nechá „čistit“, začne nenávidět, obviňovat a napadat své rodiče. Ti přece za všechno mohou! Nejvíce jsou poštváváni ti, kteří nedospěli, nedozráli, závislí, lidé neurotičtí, povahy narcistické a egostředné. Dianetika pěstuje generační nenávisť, vědomí práva na ni a povzbuzuje závislost svých „aberantů“, protože s její pomocí, s auditorem byl nalezen skutečný viník i spásný anděl.

Scény z thetanova dětství

Pro ilustraci uveďme ještě jeden z příkladů, kterými „Velký Ron“ nijak nešetří: „Zápas mezi matkou a otcem krátce po početí. Otec tluče matku do břicha. Ona křičí a otec říká: „Bůh tě zatrat, nenávidím tě! Nejsi k ničemu. Zabiju tě!“ Matka říká: „Prosím tě, už mne nebij, prosím ne. Jsem poraněná, šlím bolestí.“ Otec říká: „Támhle si lehni a shnij! Proklínám tě! Sbohem!“ Hysterická scéna, kterou lze spatřit jedině ve velmi špatném kině nebo číst ve velmi špatném románu. To, co se může objevit v krajním případě, je prezentováno jako zcela samozřejmý konflikt mladých manželství. Hubbard si scénu samozřejmě vymyslel, ale prezentuje ji jako kazuistický zlomek. Podle něho zvracení těhotné ženy uvede dítě do bezvědomí

a v tomto stavu je zvláště sluchově vnímavé. Slova pak považuje za realitu. Takže, když tatáž maminka pronese (v pauzách mezi zvracením): „Mě to strhá,“ plod prožívá bolest trhající jeho tělo na kusy, nebo možnost takového ohrožení jeho samého či matky.

Jak ale rozpozná matku od sebe, když ji jako jinou osobu nemělo možnost zakusit? Vlastní „já“ totiž ještě nemá vytvořeno, to vzniká teprve jako důsledek separace. Podle jakých pravidel dítě rozezná možnost od skutečnosti a jak by mohlo takové nebezpečí prožívat jakožto osoba, když v psychologickém významu nemá vlastní „já“? Víme přece také, jak obtížná je „rekonstrukce“ velmi rané minulosti, neboť v ní nejsou jáské struktury. Vzpomínková rekonstrukce nemůže být provedena pouhým vzpomínáním na minulost, protože ta bez jáství není možná. Víme také, že pacienti s nejtěžšími duševními poruchami se nemohou uzdravit právě proto, že nemají vytvořené jáské struktury, nezbytné pro ontogeneticky dospělý, a tudíž i zdravý život. Jak je tedy možné, že nejsme všichni psychotiky, když máme za sebou tak hroznou prenatalní zkušenost?

Tyto a další otázky jsou však v systému Hubbarda nezodpověditelné. Vlastní léčebná technika je nakonec velmi prostá. Je třeba každou úzkost, bolest, tělesná onemocnění, obavy a strach „přeložit“ do traumatických zážitků způsobených rodiči v době těhotenství. „Všechno začíná početím“, říká Hubbard. Připouští traumatizaci i ve stavu bezvědomí v době po porodu a dospělosti, ale na ně neklade svůj hlavní důraz.

Třetí kniha poskytuje také značné množství „klinického materiálu“. Místy působí zmateně, témata se často opakují, čtenář, který pracuje s problémy patřícími do oblasti psychoterapie, má řadu pochybností o pravosti Hubbardových kazuistik. Objevuje se mnoho neologismů („popírače“, „zadržovače“, „vyhazovače“ atp.).

Poslední kapitola třetí knihy je prognostická, spíše ale vizionářská. „Člověk může získat svobodu, štěstí, hojnost a celý vesmír.“

Nakonec přece jen úleva

Dodatky jsou samozřejmě také zajímavé. L. Ron Hubbard je označen za jednoho z nejčtenějších autorů všech dob. Pokud je to pravda, je to hrozné zjištění. Na druhé straně mám útešný pocit, že ačkoliv knihu prý četlo 100.000.000 lidí, moc to na lidstvu není naštěstí vidět.

Podstatou scientologické nedělní služby je účelnost

BOHOSLUŽBA JAKO ZRAKOVÉ CVIČENÍ

Jiří Koubek

Je neděle dopoledne, krátce po desáté hodině. Spolu s dalšími čtyřmi lidmi sedím v místnosti v centru Prahy a s mírným úžasem hledím na elegantně oblečeného mladého muže.

Mladý muž s příjemným výrazem ve tváři udílí následující povely: Najděte podlahu! (Krátká pauza.) Máte ji? (Zaraduje se.) Výborně! A teď najděte svou židli. (Pauza.) Výborně! Najděte podlahu. (Pauza.) Máte ji? (Pauza.) Dobře. A teď - najděte podlahu! (Pauza.) Výborně. Najděte svoji židli. (Pauza.) Dobře. Najděte přední zeď. (Pauza.) Děkuji. Najděte znovu přední zeď. (Pauza.) Výborně. Najděte svou židli. (Pauza.) Dobře. Najděte přední zeď. (Pauza.) Výborně. Najděte svou židli. (Pauza.) Děkuji. Najděte přední zeď! (Pauza.) Výborně. (S mírně nedůvěřivým pohledem) Udělali jste to? Našli jste ji? (Pauza.) Výborně! Najděte svoji židli. (Pauza.) Dobře. Udělali jste to? Opravdu jste to udělali? (Po výrazném souhlasném zakývání a slovní odpovědi přítomných řečník pokračuje.) Najděte přední zeď. (Pauza.) Výborně. Najděte svou židli. (Pauza.) Výborně. Najděte přední zeď. (Pauza.) Najděte svou židli. (Pauza.) Děkuji. Najděte svou židli. (Pauza.) Udělali jste to? Výborně! ... (Asi po deseti minutách dochází ke změně.) A teď se podívejte, jestli dokážete pohledem tápat kolem a najít přední zeď. (Pauza.) Našli jste ji? Dobře. A teď najděte židli. (Pauza.) Máte ji? Dobře! A najděte další židli. (Pauza.) Výborně! Najděte ještě jinou židli! Výborně! (Řečník stupňuje svůj hlas a je evidentně spokojen s aktivní spoluprací všech přítomných.) „Je Vám dobře? Nestalo se něco?“ obrací se na mě s otázkou. Jako asi jediný hledím před sebe nedůvěřivě. „Vše v pořádku, děkuji,“

odpovídám a řečník pokračuje: Najděte židli. (Pauza.) A teď najděte jinou židli. (Pauza.) Máte ji? Dokážete tak nějak dojít k závěru, že v této místnosti jsou židle? (Pauza.) Dobře. Najděte v této místnosti dvě židle a zjistěte, jaký je mezi nimi rozdíl. Vidíte nějakou odlišnost? Výborně!...

Toto cvičení trvá asi čtyřicet minut. Lec-který čtenář si na tomto místě možná myslí, že jsem navštívil očního lékaře. Omyl. Nejsem u lékaře, ale na bohoslužbě Scientologické církve a právě probíhá skupinový auditing, který je součástí každé bohoslužby. Je třeba zdůraznit, že slovo bohoslužba není zcela správné. Slovo bůh se během více než hodinového sezení vysloví jen jednou, dvakrát je v závěrečné modlitbě zmíněn ještě stvořitel - autor vesmíru. Sami scientologové toto setkání nazývají raději Nedělní službou.

Ta se koná pravidelně jedenkrát týdně. Z Dianetického centra se tak každou neděli stává kostel Scientologické církve. Nedělní služba začíná Vyznáním víry Scientologické církve a ihned po něm následují liturgické texty od zakladatele dianetiky a Scientologické církve L. Rona Hubbarda. „Naše Nedělní služba se neskládá ani tak z rituálů jako spíše ze služby lidem,“ vysvětluje mi po skončení bohoslužby kaplan Scientologické církve v Čechách Daniel Stangar a dodává: „Neříkáme lidem modli se k Bohu, aby ti pomohl. Bůh pomáhá těm, kteří si pomáhají sami.“ Zajímá mě, jaký má význam během Nedělní služby neustálé hledání vlastní či sousedovy židle, přední či zadní stěny či - když je po deseti minutách změna - hledání

rozdílu mezi pravou a levou stěnou. „Zisky z Nedělní služby jsou například zlepšení nálady, zvýšení sebedůvěry a jistoty a dále třeba i zlepšení zraku a mnoho dalších individuálních zisků a porozumění sobě i životu,“ reaguje kaplan Stangar.

„A není ta bohoslužba tak trochu jeden velký blábol?“ osměluji se položit otázku. „Ne, to samozřejmě ne,“ odpovídá se smíchem mluvčí Scientologické církve Jiří Vorráček. „Vám to tak sice může připadat, ale svůj smysl to samozřejmě má. Je třeba, abyste změnil náhled a nebral to ze svých dosavadních zkušeností.“

„Tedy nekritická důvěra?“ vyzvídám. „Ne to, ne. Jen nemůžete jít do auditingu

Svatba ve Scientologické církvi.
Foto: „What Is Scientology“, 1998

Skladba Nedělní služby

1. Vyznání víry Scientologické církve
2. Článek o osobní integritě od L. Ron Hubbarda
3. Kázání - ve formě textu od L. Ron Hubbarda
4. Skupinový auditing
5. Novinky ze scientologické komunity
6. Modlitba (společná)

Osm dynamik existence

Ve Scientologické církvi je za významný objev L. R. Hubbarda považováno tvrzení, že tzv. dynamický princip existence „Přežij!“ je jediným společným jmenovatelem všech forem života. Je rozdělen do 8 částí, z nichž je každá pro podstatu života nepostradatelná. Cílem scientologie je zvyšovat potenciál přežití na všech dynamikách.

1. JÁ - úsilí přežít jako individuum (pud sebezáchovy).
2. RODINA - úsilí přežít pomocí rozmnožování má dvě formy: sexualitu a plození a výchovu dětí.
3. SKUPINA - úsilí přežít jako člen skupiny, např. školy, klubu, sportovního družstva, města, národa.
4. LIDSTVO - úsilí o přežití lidstva jako druhu. Například válka je zhroucením této dynamiky.
5. ŽIVOT - nutnost přežít jako forma života a za pomoci jiných forem života.
6. VESMÍR - fyzický vesmír má čtyři součásti: hmotu, energii, prostor a čas.
7. DUCHOVNÍ DYNAMIKA - úsilí přežít jako duchovní bytost.
8. NEKONEČNO - úsilí existovat jako vyšší bytost.

Podle různých publikací Scientologické církve Z. V.

s tím, že budete pozorovat, jak se to provádí. Přijde-li někdo z novinářů inkognito, tak to nefunguje. Účelem Nedělní služby je, aby vám to pomohlo. Ale nepomůže vám to, když jen sledujete, co se říká, či jak to na vás působí, a nemáte v sobě touhu se sebou něco udělat.“

Smyslem je tedy pomoci. Zdá se, že však o tuto pomoc není mezi scientology příliš velký zájem. V České republice je několik set scientologů, ale na pražskou Nedělní službu jich víc než deset nepřijde. Zatímco kterýkoli jiný duchovní by byl z toho počtu jistě nešťastný, kaplan Stangar je spokojen. „Dříve na bohoslužbu chodili dva tři lidé, dnes jsem rád, že se počet návštěvníků ustálil na pěti šesti. Pracuji na zvýšení jejich počtu, ale aby chodilo více lidí, musela by být větší propagace, a na tu nemám při svém zaneprázdnění mnoho času.“

Počet návštěvníků Nedělních služeb však neuspokojuje mluvčího církve Voráčka. „Věřím, že se však komunita bude rozrůstat a poroste i návštěvnost Nedělních služeb,“ říká a dodává, že jednou z příčin malé návštěvnosti je i jedna ze zásad auditingu, která neumožňuje být zapojen ve více auditinzích současně. „Ti, co mají auditing individuální, nechodí na skupinový. Není možné je vzájemně mixovat.“

Daniel Stangar je prakticky jediný stálý kaplan v České republice. Vedle scientologických kurzů absolvoval speciální kurzy v Dánsku a Švýcarsku, které mu umožnily vykonávat duchovenskou činnost. Spolu

s ním je v Čechách ještě jedna žena, která by mohla předsedat Nedělní službě, ale ta se této činnosti nevěnuje. Dosáhla ve scientologickém Mostu ke svobodě páté úrovně operujícího thetana (Stangar je na úrovni jedna), a má proto na starosti jiné úkoly, odpovídající jejímu postavení.

Kaplan Stangar nenosí žádný talár, jediný náboženský symbol je scientologický kříž na stěně. Místo obvyklé Hubbardovy busty je v českém scientologickém kostele jenom Hubbardova fotografie. Pozoruhodné na Nedělní službě je také to, že kaplan nekáže, jak je obvyklé v církvích, ale na místo toho čte text z pera již nežijícího zakladatele scientologické církve L. Rona Hubbarda.

Po skončení Nedělní služby žádám kaplana Stangara, zda by mi nemohl některé Hubbardovy „liturgické texty“ dát písemně. Jsem odmítnut. Kaplan Stangar si všechny texty překládá z angličtiny sám a ačkoliv je během Nedělní služby používá, nemá jejich překlad schválený od církve. K dnešnímu dni jich má kaplan Stangar přeložených asi dvacet z celkových několika set; ty tvoří cyklus, který během roku kaplan dvakrát zopakuje.

Ačkoliv bychom mohli soudit, že na pět až šest návštěvníků bohoslužby jeden duchovní bohatě stačí, kaplan Stangar hledá další lidi, kteří by se chtěli stát auditory (tedy těmi, co tyto Nedělní služby vedou), jeho asistenty a též propagátory Nedělní služby. U vstupních dveří do ústředí Scientologické

církve tak visí pro potenciální zájemce konkrétní nabídka. „Práce to není časově nijak náročná, a tak je možné si z toho udělat hru nebo koníčka,“ píše Stangar.

Vedle Nedělní služby mají scientologové ještě další obřady: svatby, křty (tzv. jmeniny) a pohřby. K dnešnímu dni byly v Čechách u scientologů pokřtěny tři děti. A jak je to se křty dospělých lidí? „Nevzpomínám si, že bych někdy slyšel, že se někde u scientologů ve světě křtil dospělý člověk,“ reaguje po chvíli mlčení otázkou zaskočený Daniel Stangar. „Podstatné u tohoto rituálu je to, že kromě rodičů je přítomen ještě další pár, který se zavazuje, že se v případě úmrtí rodičů o dítě postará.“

Během rozhovoru kaplan Stangar několikrát použije slova jako účelnost a pragmatismus. Jako by byla zaklínadlem a zároveň klíčem k pochopení celé bohoslužby. Současný zákon o církvích a náboženských společnostech neumožňuje všem spolkům, které se církvemi či náboženskými obcemi nazývají, registraci podle tohoto zákona. Scientologové by ovšem rádi tuto registraci - stejnou jako mají církve - získali. Připravený zákon, který početní klauzuli pro registraci církví snižuje z deseti tisíc na několik set osob hlásících se k církvi, je jistě nadějí pro scientologii, aby i u nás (stejně jako v některých jiných státech) získali status církve. A tak se přirozeně nabízí čistě pragmatická otázka: Co by to bylo za církev bez bohoslužby?

Scientologie by byla implicitním náboženstvím i bez církevního image

JE SCIENTOLOGIE NÁBOŽENSTVÍM?

Miloš Mrázek

Je scientologie opravdu organizací náboženskou? Na toto téma bylo napsáno již mnoho studií a článků. Možná, že o žádné organizaci se nikdy v tomto směru nevedlo tolik diskusí. Scientologové sami vynakládají veliké úsilí, aby svět přesvědčili, že se opravdu o náboženství jedná. To ovšem jejich odpůrce provokuje, a tak se stejnou houževnatostí dokazují, že scientologie ve skutečnosti žádným náboženstvím není. Někdy se zdá, že v této diskusi se vlastně odráží postoj, jaký autoři ke scientologii mají. Tohoto hodnocení se zde ale budeme snažit zdržet.

Představitelé Scientologické církve se snaží o prosazení vlastní náboženskosti už několik desetiletí. Za tu dobu oslovila mnohé odborníky z oblastí sociologie a historie náboženství. Mnozí - a nechybí mezi nimi odborníci skutečně renomovaní - pak poskytlí pozitivní dobrozdání.

Například *G. D. Bouma*¹ a *J. G. Melton*² dokazují, že scientologická církev splňuje tradiční sociologické definice formulované E. Durkheimem, podle které je náboženství jednotným systémem víry a jednání, který se vztahuje k posvátnému a na jehož základě se lidé sdružují do společenství³. Tím, že víra v nadpřirozenou skutečnost (*Nejvyšší Bytost, thetan*) motivuje scientology k vykonávání bohoslužeb, pastorační činnosti etc., řadí se k náboženským skupinám.

I podle sociologa *J. A. Beckforda*⁴ je scientologie religiózní organizací, protože odpovídá chápání náboženství jako jednání založeném na uznání rozlišení empirické

a super-empirické skutečnosti. Podobně scientology podpořili i *Bryan R. Wilson*⁵ a *I. Hexham*⁶.

Protestantský teolog a profesor religionistiky na univerzitě v Torontu *H. Richardson*⁷ dokonce obhajuje svůj názor, že se organizace scientologického náboženství podobá spíše typu 'církve' než typu 'sekta' (typ 'církve' je charakterizován jako náboženství s danou kulturou smířené a institucionalizované). Poté se zabývá srovnáním některých věroučných výpovědí scientologů s tradiční křesťanskou naukou a nachází mnoho paralel. Např. koncept *engramu* mu připomíná doktrínu o prvotním hříchu.

Odpůrci názoru, že scientologie je náboženstvím, zdůrazňují především účelovost vytvoření náboženské image. Často bývá citován údajný výrok R. Hubbarda: „Když chce někdo opravdu vydělat miliony, nejrychlejší způsob je založit si vlastní náboženství“⁸. Nebo je to svědectví Hubbardova syna, který po letech spolupráce s otcem Scientologickou církev opustil a prohlásil, že spolu „utvořili 'náboženskou fasádu' pouze z důvodů daní a právní ochrany před obviněním z podvodu“⁹.

Tábor odpůrců náboženskosti scientologie zastupuje např. sociolog *S. A. Kent*¹⁰. S odvoláním na přístup jiného klasika sociologie náboženství M. Webera, poukazuje, že to,

co scientologii chybí a co brání, aby byla nazvána skutečným náboženstvím, je *autenticita*, čili přirozenost. Podle Kenta nepatří náboženské znaky scientologie k její podstatě. Je totiž možné této organizaci rozumět - a to mnohem lépe, - pokud ji budeme interpretovat zcela nenábožensky, např. jako dobře organizovanou obchodní nadnárodní korporaci.

Z tohoto hlediska sebeoznačování Scientologické církve jako náboženství musí skutečně provokovat. A to zvláště úředníky státu, který poskytuje religiózním organizacím značné výhody, a dále příslušníky jiných („autentických“) náboženských organizací. Přičemž je jasné, že právní definice náboženství musí být jiná než religionistická nebo filosofická.

Náboženství lidských možností

Vývoj od pokusů, jak pracovat s lidskou myslí, ke svéráznému, na člověka zaměřenému náboženství, není v hnutí lidského potenciálu (do něhož Scientologická církev jistě patří) zas tak neobvyklé. Např. Silvova metoda by mohla vznést nárok, že je náboženstvím, téměř okamžitě (kdyby to pro ni bylo z komerčních důvodů výhodné). Dokonce si jako náboženství lehce dokážeme představit i jakoukoli aplikaci multi-level marketingového obchodního systému, který pod vlivem Nové myšlenky a hnutí lidského potenciálu vznikl. - Zajímavé je, že průchodná se zdá být i opačná cesta (od náboženství do oblastí hnutí lidského potenciálu), o níž se desetiletí pokouší Transcendentální meditace. *Z. Vojtišek*

Prezident Scientologické církve Heber Jentzsch.

Foto: archiv.

Jak se tedy ke sporu mezi výše uvedenými pojetími postavit? Obě skupiny argumentů mají svá opodstatnění. Nicméně argumenty odpůrců náboženskosti mi připadají přesvědčivě méně. Mám za to, že kdyby byla situace obrácená a scientologie se náboženské nálepce bránila, mnozí z těchto odpůrců by naopak odhalovali její „kryptonáboženskost“. A bylo by co odhalovat, i kdyby neexistovaly obřady ve scientologických kostelích ani náboženská terminologie.

I když připustíme, že Hubbard vymyslel scientologické náboženství kvůli daňovým úředníkům a odborným kritikům, pořád zůstává otázka, jak to, že tolik lidí jeho učení přijalo. Není tomu tak, že tomu prostě „uvěřili“, protože se při čtení *Moderní vědy o duševním zdraví* setkali s něčím, co pro ně bylo *posvátné*? Neplnila dianetika funkci náboženství už v době, kdy se Hubbard proti náboženství výslovně stavěl?

Profesor religionistiky londýnské univerzity G. Parrinder si všimá toho, že již vztah k zakladateli této organizace je vztahem k něčemu posvátnému. Vstoupíme-li do scientologických kostelů, „setkáme se s mnoha obrazy Rona Hubbarda a na jeho přítomnost poukazují nápisy na stěnách (např. 'Neuháněj, mohl bys vrazit do Rona'). A když pěvecký sbor zpívá hymnus 'Pouze tento člověk učinil tu cestu známou', zaznívá hlas náboženského dogmatismu. Možná,

že Ron Hubbard, podobně jako Buddha, bude zahalen do roucha nadpřirozené autority a stane se třeba i božstvem, alespoň ve funkci, když ne v teorii.“¹¹

Mnohé ideologie a mnohá hnutí plní některé funkce, které primárně přisuzujeme náboženství. Hovoří se pak o nich jako o kryptonáboženstvích nebo vhodněji o implicitních náboženstvích¹². Dianetika tyto funkce plnila i před svou „konverzí“ k náboženství. Lépe řečeno: plnila je tak, jak to některým moderním lidem vyhovuje. Tím, že se jako náboženství sama začala na veřejnosti představovat, došlo k vytvoření zajímavého útvaru, který bychom s trochou nadsázky mohli označit jako *explicitní implicitní náboženství*.

Podle mého názoru je tedy z religionistického hlediska možné o scientologii hovořit jako o náboženství, čímž se nic neříká o tom, je-li toto označení pozitivní nebo negativní. Nevidím však důvod, proč by tato organizace měla mít jakékoliv výhody oproti jiným firmám. Kdyby je mělo mít vše, co pro jedince plní funkci náboženství, neplatily by se daně skoro vůbec. Vždyť pro mnohé tuto funkci plní samo ekonomické podnikání, které je se svojí tržní „etikou“ a představou všemocné a neviditelné „ruky trhu“ také možné interpretovat nábožensky¹³. ■

Poznámky:

- 1 Bouma, G. D., *Is Scientology a Religion?*, <http://www.religion2000.de/ENG/bouma/index.htm>

- 2 Melton, J. G., *A Short Study of the Scientology Religion*, <http://www.religion2000.de/ENG/melton/page01.htm>
- 3 srv. Lužný, D.: *Náboženství a moderní společnost. Sociologické teorie modernizace a sekularizace*, Masarykova univerzita, 1999, s. 40.
- 4 Beckford, J. A., *Scientology, Social Science and the Definition of Religion*, <http://www.religion2000.de/ENG/Beckford/01.htm>.
- 5 Wilson, B. R., *The Social Dimension of Sectarianism. Sects and New Religious Movements in Contemporary Society*. Oxford, Clarendon Press, s. 2888, cit. in S. A. Kent, *Scientology - Is It a Religion?*, Marburg Journal of Religion, Vol. 4, No.1 (July 1999), <http://www.uni-marburg.de/fb03/religionswissenschaft/journal/mjr/kent.html>, srv. B. R. Wilson, *Religious Tolerance and Religious Diversity*, http://www.religion2000.de/ENG/collection/diversity_point52.htm.
- 6 Hexham, I., *The Religious Status of Scientology: Is Scientology a Religion?*, <http://www.acs.ucalgary.ca/~nurelweb/papers/irving/scient.html>.
- 7 Richardson, H., *Scientology - A New Religion*, <http://www.religion2000.de/ENG/richardson/index.htm>.
- 8 srv. např. Novotný, T, Vojtíšek, Z., *Základní orientace v nových náboženských směrech*, SSSNNS, 1994, s. 29.
- 9 srv. např. Vojtíšek, Z., *Fenomén scientologie*, in *Scientologie*, SSSNNS, 1998, s. 6.
- 10 Kent, S. A., op. cit.
- 11 Parrinder, G., *The Religious Nature of Scientology*, <http://www.religion2000.de/ENG/Parrinder/index.htm>.
- 12 Waardenburg, J., *Bohové zblízka. Systematický úvod do religionistiky*, Masarykova univerzita, 1997, s. 123n.
- 13 viz Ventura, V., *Religiózní a kvazireligiózní kořeny ekonomie*, in *Podpora zdraví* 1/1995, s. 17-21.

Písmeno S v tomto symbolu znamená scientologii. Spodní trojúhelník připomíná tzv. ARC (afinita - realita - komunikace), horní jiné tři faktory - poznání, odpovědnost a ovládnání.

S použitím materiálů Scientologické církve - Z. V.

Scientologie v České republice

První oficiální scientologická/dianetická skupina vznikla v ČR na podzim roku 1991. Dianetikou a scientologií se však zabývali lidé již v dobách komunismu, zhruba od 70. let. V tuto chvíli existují v ČR dvě mise. Jejich oficiální (scientologické) názvy jsou: Pražská mise Scientologické církve a Pelhřimovská mise Scientologické církve. (Poznámka: doposud nebylo možno zaregistrovat oficiálně Scientologickou církev v ČR, a proto působí v rámci jiných právních názvů. Nejčastěji se tedy můžete setkat s názvem Dianetické centrum.) Počet lidí, kteří se zúčastnili některé scientologické služby (např.: nedělní služba, duchovní poradenství (auditing) nebo studium (kursy)) je zhruba 5 tisíc. Z tohoto počtu je několik set lidí, kteří praktikují scientologii v dennodenním životě a převážná většina zbytku lidí používá scientologické informace, ale ve scientologii aktivně nepokračují.

Vzhledem k tomu, že scientologie je v ČR poměrně mladá, ještě nikdo zde nedosáhl základního duchovního stavu Clear ani následných pokročilých duchovních stavů OT. Přesto zde žijí lidé, kteří tohoto stavu dosáhli, ale bylo to díky tomu, že žili v zahraničí.

Stav Clear a další stupně vyžadují určité odhodlání a úsilí tohoto stavu dosáhnout, což trvá i nějaký čas. Na druhou stranu to vyžaduje i vzdělaného duchovního (auditora), jehož výcvik trvá zhruba 1 rok studia (při 40 hodinách týdně) a do nedávné doby (1998) zde žádný takový nebyl. V ČR existuje 7 auditorů různého stupně vzdělání (tedy mohou člověka auditovat do určité úrovně), kteří jsou schopni pomoci lidem na cestě ke stavu Clear. Pouze jeden je však může dostat do stavu Clear. Dalších auditorů, kteří jsou vyškoleni v základních technikách auditingu, je v ČR několik desítek. Pouze tři auditori v ČR mají oprávnění sloužit náboženské obřady jako je svatba, jmeniny (obdoba křtin), pohřeb a nedělní služby.

Počet lidí, kteří prošli prvním stupněm na cestě ke Clearu, tzv. purifikačním programem, a jsou na cestě ke Clearu, je asi 200.

Scientologie je dostupná kromě zmíněných center prostřednictvím publikací, které se postupně překládají do češtiny a vydávají. První knihou byla *Dianetika - moderní věda o duševním zdraví* (1998), která již vyšla v druhém vydání a v nákladu cca 15.000 výtisků. Druhou knihou, respektive základní knihou scientologie je kniha *Scientologie - základy myšlení* (1999). Vedle toho bylo vydáno: *Obrázková kniha Scientologie*, příručka *Pomoc při nemocech a zraněních*, video *Úvod do Scientologie (Interview s L. Ron Hubbardem)* a video *Jak používat Dianetiku*. Kromě toho bylo přeloženo a vydáno několik materiálů pro kurzy. Kromě knih se však také nepravidelně publikují různé časopisy např. *Skutečnosti* nebo *Šťastná planeta*. *Jiří Voráček, mluvčí Scientologické církve v ČR*

Pět možných zdrojů dianetiky jako vědy a scientologie jako náboženské nauky

INSPIRAČNÍ ZDROJE SCIENTOLOGIE

Pavel Jurkovič

Scientologická církev (Church of Scientology International) je, zjednodušeně řečeno, organizací se znaky náboženství, psychoterapie a obchodní společnosti. Následující odstavce se snaží poukázat na to, z čeho vychází její věrouka.

Domnívám se, že lze nalézt nejméně tři, možná ale až pět inspiračních zdrojů scientologie:

1. Zdroj psychoterapeutický

Scientologie bývá řazena např. mezi tzv. psychoterapeuticko-výchovné skupiny nebo do hnutí lidského potenciálu. Scientologové se ovšem od psychoterapie (i od psychologie) distancují, jak jen mohou, přestože jsou jí jednoznačně ovlivněni. V knize „Scientologie - základy myšlení“¹ Hubbard píše: „Jakékoli srovnání mezi Scientologií a předmětem známým jako psychologie je nesmysl.“ Mnohé postupy a poznatky z oboru psychologie, na něž scientologie skutečně navazuje, Hubbard ani jeho „oddaní“ vůbec nezmiňují, anebo je dokonce odsuzují, např. psychoanalýzu. Přitom lze zcela jasně vidět inspiraci Freudovým nevědomím (které nazývají „bezvědomí“), potlačenými obsahy (kterým říkají „reaktivní mysl“) apod. nebo např. Jungovými komplexy (těm říkají „engramy“). (Podobně Hubbard přeformuloval též jiné vědní obory, např. darwinismus - ve scientologickém imperativu „Přežij!“). Hubbard tyto zdroje vůbec necituje, jako by na vše přišel teprve on! Přisvojil si základní koncepce jiných autorů, dal jim jiné názvy, v mnohém je zjednodušil a přizpůsobil vlastní nauce. Možná i proti takovým výtkám se Hubbard chrání hned v úvodu své klíčové knihy „Dianetika - moderní věda o duševním zdraví“, kde píše: „Všechny obory, ze kterých Dianetika vychází, byly z této knihy vynechány.“² Potom ale nelze dianetiku prezentovat jako vědeckou metodu. Na psychology a lékaře se Hubbard odvolává jen výjimečně, a to jen tehdy, kdy to neuškodí jeho teoriím (např. na H. Ellise a R. von Krafft-Ebinga). Jinak tyto obory a jejich představitele zpochybňuje a někdy i zesměšňuje (např. str. 151, 169, 209, 433).

2. Zdroj náboženský

Na náboženské zdroje a náboženskou pod-

statu své nauky se scientologové odvolávají, i když ne vždy hned tam, kde by jim to mohlo ubrat na sympatiích (např. v zemích s nízkou religiozitou). Scientologie obsahuje prvky především následujících systémů:

Buddhismus. „Scientologie nedělá - stejně jako například buddhismus - konečné výroky o Bohu. Vychází však z existence nejvyšší duchovní bytosti,“ píše se v jedné z prvních českých publikací.³ Je ovšem otázka, zda tato formulace nepostrádá vnitřní logiku, neboť postulát existence nejvyšší duchovní bytosti je jistě výrokem o bohu. S buddhismem snad scientologii také spojuje touha řešit především otázku utrpení.

Spolu s **hinduisty** (ale v naprostém protikladu k buddhismu) scientologové věří v existenci duše (thetana) a v jeho převěťlování (reinkarnaci).

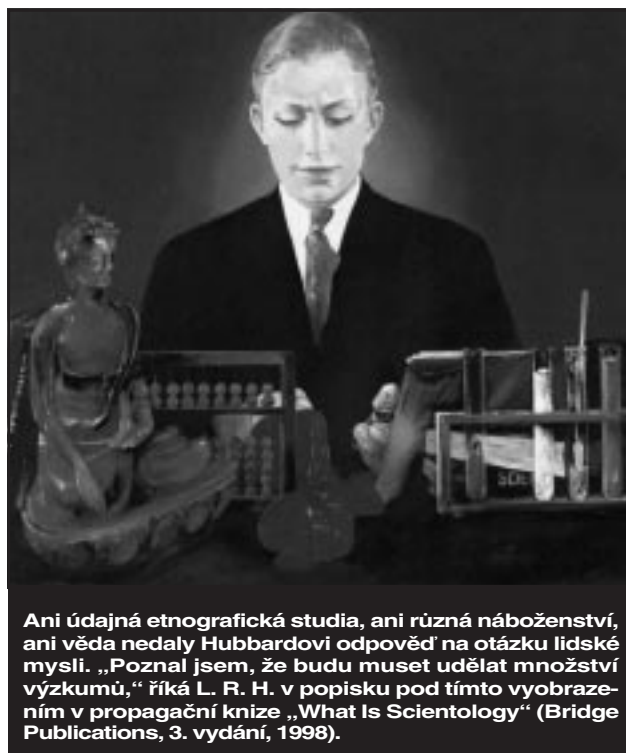
Stejně jako **teistická náboženství** uznává scientologie nejvyšší duchovní bytost, její koncepce je však spíše deistická než teistická. Množství společných znaků v oblasti duchovní nauky, klientského způsobu náboženské praxe i náboženských cílů sdílejí scientologové s Křesťanskou vědou⁴, jedním z náboženských předchůdců hnutí lidského potenciálu.

Myšlenku sebevykoupení cestou vyššího, postupně odhalovaného poznání a cíl v konečném osvobození od hmoty sdílí scientologie s **gnostickými směry**. Z „magického“ období svého života (na konci 40. let Hubbard působil v esoterní společnosti Ordo Templi Orientis) přinesl do scientologie její ústřední symbol kříže

se čtyřmi vedlejšími rameny, známý též z jiných esoterních tradic.

S dalšími směry **hnutí lidského potenciálu** má scientologie společnou např. tvorbu svérázné terminologie, která označuje známé náboženské i vědecké pojmy nově a vytváří pseudovědecký newspeak (auditor, thetan, operovat apod.). Tato terminologie je důležitá v každém synkretickém směru, protože pomáhá překrýt jeho nesourodé části.

Scientologická církev - stejně jako jiné směry hnutí lidského potenciálu, ale v daleko vyšší míře - se chová zároveň jako obchodní společnost. V této církvi jsou služby většinou placeny; zdarma je jen úvodní test a účast na bohoslužbách. Scientologie také opatřuje své tzv. „náboženské produkty“ ochrannými známkami. Jak stojí na většině scientologických materiálů, „symboly scientologie a dianetiky, scientologický kříž

Ani údajná etnografická studia, ani různá náboženství, ani věda nedaly Hubbardovi odpověď na otázku lidské mysli. „Poznal jsem, že budu muset udělat množství výzkumů,“ říká L. R. H. v popisku pod tímto vyobrazením v propagační knize „What Is Scientology“ (Bridge Publications, 3. vydání, 1998).

a značky: Hubbard, Scientologie, Dianetika, ... jsou obchodní značky, které vlastní Religious Technology Center.“

3. Science-fiction

Scientologické náboženství je známé svým mýtem, připomínajícím romány science-fiction. Setkáme se v něm se jmény vládců galaxií, neznámých planet apod.

Další dva zdroje scientologického náboženství jsou spíše chtěné než skutečné.

4. Věda

Hubbard si vždy přál, aby jeho dianetická metoda byla uznána jako věda. Ve svém životopise uvádí řadu absolvovaných studií a vědeckých úspěchů (na poli etnografie, botaniky, matematiky, technických věd, nukleární fyziky atd.). Žádný nezávislý zdroj však nepotvrzuje dokončení jeho univerzitního vzdělání a vliv vědy není na jeho díle patrný.

5. Filosofie

V sešitě „Co je Scientologie“ se na str. 13 píše, že L. Ron Hubbard při vytvoření dianetiky a scientologie vyslovil zvláštní uznání (mezi jinými) pro Anaxagora, Aristotela, Sokrata, Euklida, Lucretia, Rogera Bacona, Francise Bacona, Isaaca Newtona, Thomase Paina, Thomase Jeffersona, René Descarta, Jamese C. Maxwela a Voltaira. Otázkou ovšem je, co je míněno oním zvláštním uznáním. Ve své Dianetice Hubbard některé učence (Aristotela, Sokrata, Rousseaua, Schopenhauera) spíše zpochybňuje a zesměšňuje. - Stejně jako v případě psychotherapie, náboženství a vědy je na Hubbardovi patrná snaha vzbudit dojem, že všechno zná, ze všeho načerpal to správné a užitečné, a zároveň toto všechno zanechal daleko za sebou.

Závěr

Účelem tohoto stručného přehledu je podnítit čtenáře ke snaze zasadit scientologii do širších souvislostí Hubbardových pravděpodobných a možných inspiračních zdrojů a zároveň podnítit scientology k důkladnějšímu studiu těchto zdrojů, a tím k nabytí plastičtějšího pohledu na L. R. Hubbarda a jeho dílo.

Poznámky

- 1 L. Ron Hubbard Library, 1999, str. 7
- 2 V českém vydání (1997, 1999) na straně 4
- 3 sešit „Co je Scientologie“, neautorizovaný překlad Iva Mejstříkové, Praha, 1992, str. 8
- 4 Křesťanská věda, založena r. 1879 v Bostonu (USA) Mary Baker-Eddyovou (1821 - 1910) na základě jejího spisu „Věda a zdraví s klíčem k Písmu“ (1875).

Auditing může s lidskou myslí nepříjemně otřást

VYMAZANÉ VZPOMÍNKY

Jana Blažková

Bála jsem se každého telefonátu. Bála jsem se jejího rozkazovačného hlasu, který jsem si zvykla poslouchat. Měla jsem strach, že jí nedokáži říci „Ne“. Na strach jsem byla sama, o svých zážitcích jsem nesměla s nikým hovořit, protože jinak by terapie přestala fungovat.

Je to už sedm let. Volala mi denně od chvíle, kdy jsem přerušila docházku na její hodiny auditingu. „Nesmíš léčbu takhle ukončit. Musíš přijít, mám pro tebe výsledky testů! Ty se vymlouváš!“ uhodla. Věděla, že nejsem nemocná, jak tvrdím. Věděla, že když se vrátím, znovu propadnu touze vědět o své minulosti víc. A klíč k návratům měla ona. A já jsem v té chvíli zase věděla, že už nikdy nevkročím do jejího obýváku. Jen jsem to nedokázala vyslovit.

Zнала mě lépe než kdokoli jiný. Věděla o mně víc než donedávna já sama. Ostrý tón jejímu hlasu propůjčila moc. Zнала mé vzpomínky, můj život, ztráty i prohřešky a měla je slovo od slova zapsané. Chtěla mě znovu vidět. Musela mě znovu vidět, ztráta „nalomené duše“ a zdroje financí se ve scientologické církvi trestá. A já se modlila, abych ji už nikdy nemusela spatřit. Svou „auditorku“.

„Proč během kursu nesmím brát žádné léky?“ zeptala jsem se jí jednou. „Na lidi ovlivněné léky a psychofarmaky nemáme zatím vyvinutý léčebný postup. Narkomany už našimi metodami v Německu léčíme, máme šedesátiprocentní úspěšnost. Nesnižujeme jim dávky, jako to dělají lékaři, my jim drogu sebereme. Auditor je pak s nimi 24 hodin denně, třeba několik měsíců. Většinou u dianetiky zůstanou,“ vysvětlila. Pochopila jsem. Hledání odpovědí v minulosti, touha dozvědět se víc, rozpomenout se, je

jako droga. Nejen pro mě. I moje auditorka má svého auditora a ten zase jiného...

Nebyla zlá, chtěla mi jen pomoci. A já jí svým spěšným odchodem způsobila problémy uvnitř církve, i když jsem se nechtěla mstít. Nebyla přítelem, byla pro mne nutností. Pomocí jejích otázek jsem se dokázala vracet do minulosti: chápat, proč dnes dělám to, co dělám, proč se mi nedaří, jaký je můj Osud. Protože skrze minulost lze ovlivňovat vlastní budoucnost. Jejím prostřednictvím jsem poznala scientologii, dianetiku a auditing. Vědu, která znovuprožíváním minulých zážitků očistí nedokonalého lidského tvora od jeho emocionální zátěže, upevní jeho EGO, zbaví jej zbytečných citových vazeb a otevírá brány vstřícné dokonalosti.

Nepamatuji si jméno své auditorky. Bylo jí kolem pětácti, když se chopila obtížného úkolu udělat ze mě dokonalou bytost. Intenzivní kurs auditingu, po němž měla přijít řada dalších, tehdy stál 1 200 korun. Za ně jsem se měla zbavit nepříjemných zážitků, které bránily růstu mé osobnosti. Za 1 200 korun jsem se však ve skutečnosti zbavila emocí provázejících vzpomínky z dětství.

„Probereme si některý z engramů, zážitek spojený s psychickou a fyzickou bolestí,“ řekla při jednom z posledních sezení. Upřela na mě svůj pohled. Neusmála se. Seděla

„Auditing znamená naslouchat;

znamená to také kalkulovat. Kalkulování o případu obsahuje určení toho, kde se pacient ve svém chování v životě odchyluje od optimální racionality a, což je důležitější, kde se nacházejí engramy s fyzickou bolestí a bolestnou emocí, jak se k nim lze dostat a zredukovat je.

Pacienti, když jsou v terapii, odhalí některé udivující věci o svých rodičích a příbuzných. Často zjistí, jako jeden pacient, který věřil, že ho otec denně bil, že život byl ve skutečnosti mnohem lepší, než se jim zdálo.“

L. Ron Hubbard, Dianetika. Moderní věda o duševním zdraví, přeložila Lenka Strajblová, Suchánek - Návrat, Brno 1997.

jsem proti ní v pohodlném křesle. Vždycky jsem se musela cítit pohodlně tak, aby mě během cest do minulosti nic nerušilo. „Máš tu zaznamenaný vážný úraz. Aby sis zážitek dobře vybavila, musíš si vzpomenout na nějakou fyzickou bolest, kterou sis způsobila nedávno. Zavři oči a vrať se do chvíle, kdy jsi prožila fyzickou bolest. TEĎ,“ lusknutí prsty znělo jako výstřel z pistole a jako vždy fungovalo. „Loni při lyžování jsem spadla a vymkla si palec,“ rozpomněla jsem se pociťivě. Přišla jsem se sem přece léčit. Nešvindlovala jsem a zážitek velmi přesně líčila. V minulém a pak v přítomném čase. Popisovat své pocity. Desetkrát, dvacetkrát. „To stačí,“ přerušila mě a rozkázala: „Tvůj archivář teď vyhledá starší zážitek spojený s psychickou a fyzickou bolestí.“ A já se vrátila do minulosti. K jednomu odpolední, kdy jsem měla pořádný vztek. Bylo vedro a já se musela učit na zkoušku na nenáviděné škole. Každý měl prázdniny, jen já ne. Na okně bzučela moucha. Tlustá spokojená masařka. Nenáviděla jsem ji i všechno kolem. Chtěla jsem ji zabít. Nepovedlo se: vyletěla dírou v okně. Střepiny skla mi rozřezaly zápěstí, ruka zchromla a mně se hrozně ulevilo. Auditorka chtěla vědět, co jsem tehdy cítila. Vztek, hrozný vztek. Zeptala se, kdo se v mém okolí takhle vztekal? A já popravdě řekla, že můj táta. „Vzpomeň si, kdy se tvůj otec vztekal naposledy. Kdy se NA TEBE vztekal naposledy,“ luskl prsty. Cítila jsem její upřený pohled, i když jsem měla pořád zavřené oči. Odpor byl marný a já znovu podlehla a začala vyhrabávat z paměti špínu na svého tátu. Jako už tolikrát při předchozích sezeních.

Podle scientologů jsou obvykle rodiče vůči svým dětem v postavení supresorů. Těch, kdo svými příkazy a zákazy ovlivňují rostoucí osobnost dítěte a rozvoj thetana. Zákaz večerní vycházky, určitého typu oblečení, to vše vnímá jedinec jako útlak. Všichni jsme potomci nesmrtných thetanů, kteří vstoupili do hmoty a během převtělování zapomněli na vlastní božský původ. Thetanovi se nevyplácí ublížit. Bolí vás soustavně hlava? Poděkujte sami sobě: možná vás totiž začne bolet vždy ve chvíli, kdy se podíváte na ostrý nůž. To proto, že jste si v minulém životě nedali pozor a skončili na gilotině. Thetan to nemá rád. Působí mu to bolest.

Auditing má očistit takzvanou reaktivní mysl člověka, a tím ji dovést k maximální výkonnosti. V reaktivní části myslí jsou v řetězcích uloženy veškeré zážitky. Řetězce se pak skládají ze sekundarů (zážitků spo-

Auditing.

Foto: Propagační leták centra v anglickém Saint Hill.

jených s psychickou bolestí) a engramů (zážitků spojených s psychickou a fyzickou bolestí). V myslí jsou i takzvané overtury a withholdy: to jsou vzpomínky na situace, kdy člověk sám ublížil jinému. Vývolá-li se poslední zážitek, lze řetězcem projít hluboko do minulosti: možná až k minulým životům. A odčinit tak, co se dá.

Vyprávěla jsem jí o všech fackách, které mi táta v posledních dvaceti letech dal. V minulém a pak v přítomném čase. Pořád dokola. „Co vidíš? Co cítíš? Jak se tvůj otec tváří, když tě chce uhodit?“ střídala otázky. „Má naběhlé žíly na krku, je brunátný a řve,“ odpovídala jsem. „Má stisknuté zuby. Zvedá ruku, je taky naběhlá. Teď mě uhodil a pořád na mě křičí.“ Nestačilo to. „Opakuj tuto situaci znovu. Ještě jednou. Co cítíš? Co vidíš?“ Až jsem začala cítit bolest ve tváři. Z očí mi vystoupily slzy pokoření. „Nechala sis to líbit? Co jsi mu za to provedla ty?“ pokračovala palba otázek. Nemohla jsem si to nechat líbit. V té chvíli jsem

ho přece nenáviděla. „Nenávidím ho,“ rozpomněla jsem se. Pomsta přišla až za čas. Rodiče se rozešli a máma se později chtěla k tátovi vrátit. Tehdy přišla má chvíle. Přemlouvala jsem mámu, ať to nedělá, přála jsem si, abychom zůstaly samy. Neposlechla mě. Návaznost dvou zážitků vzdálených několik let, jsem „objevila“ až při auditingu. Objevila jsem ji sama, auditorka mi jen „pomohla“. A uvěřila jsem. Vždyť jsem na to přece přišla sama. „To měl za všechny ty facky, co mi dal,“ vysvětlila jsem, jako by jich byly tisíce. Ve skutečnosti mě přitom táta uhodil jen párkrát za celý život.

Výslech trval tři hodiny až do chvíle, kdy už jsem nic necítila, kdy ze všech těch hnusných historek zmizely jakákoli emoce. „Je mi to jedno. I táta je mi jedno,“ skončila jsem a cítila únavu a prázdno. A bylo mi to fuk. Zapomněla jsem, že ještě ráno jsem tátu měla ráda. Necítila jsem vůbec nic.

Uprostřed noci jsem se vzbudila a uvnitř bylo pořád prázdno. A zima. Vstala jsem a šla do ložnice svých rodičů, kteří teď byli mými supresory. Spokojeně oddechovali do tmy, jakoby netušili, že mě táta dnes dopoledne tři hodiny v kuse fackoval. Klidně si spali, a pro mě byli cizí. Seděla jsem u jejich postele a najednou jsem nechtěla, aby mi byli tak strašně ukradení. Zoufale jsem to nechtěla a nemohla jsem s tím nic dělat, protože jsem to byla já sama, kdo mi je ukradl. Vůbec jsem nemohla vstát, odtrhnout se od nich. Dostala jsem strach, že umírají, že mě opustí jako moje vzpomínky. Musela jsem si na ně sáhnout a v té chvíli přišlo teplo a bezpečí. ■

ÚVODNÍ TEXTY PRO KRITICKÉ STUDIUM

SCIENTOLOGIE

Společnost pro studium sekt
a nových náboženských směrů
pro XIV. konferenci, 1998

K dispozici na adrese redakce Dingiru
(30,- Kč + poštovné)

Obsah:

Fenomén scientologie (Zdeněk Vojtíšek)
Bud'te „clear“ (Jiří Růžička)
Silnější než droga (Jana Blažková)

Rozhovor s tiskovým mluvčím britských scientologů

NA CESTĚ KE SVOBODĚ

Zdeněk Vojtíšek

Jedním ze světových center scientologů je zámek Saint Hill nedaleko městečka East Grinstead v jihovýchodní Anglii. V letech 1959 - 1967 zde přebýval sám zakladatel L. R. Hubbard se svou rodinou. V historické budově, kde bydlel, je dnes jeho muzeum a kaple, v novém zámku se nacházejí desítky učeben a místností pro auditing, velký divadelní sál, kanceláře pro více než dvacet scientologických organizací, ubytovací zařízení apod. V tomto komplexu se vzdělává a pracuje několik stovek scientologů. Vztahy s veřejností má na starosti sympatický Skot, pan Graeme Wilson, který se projevil jako dobrý hostitel, ochotný odpovědět i na několik otázek.

Přál jste si hned zpočátku vyjasnit kontroverze, které se týkají Scientologické církve. Jeden z největších problémů je, zda se jedná opravdu o náboženství.

Více než dvacet vědců na základě svých definic potvrdilo, že ano. Scientologie splňuje kritérium víry v duchovní rozměr, který překračuje materiální svět. A o dosažení tohoto transcendentního rozměru usiluje ve skupině, takže je tady náboženská praxe i náboženská společnost. Jedná se o praktické náboženství, jímž je možno krok za krokem dosáhnout toho, v co doufáme.

Ale na začátku tato metoda nebyla prezentována jako náboženství.

Ne tak docela. Dianetika je věda o mysli, ale jak L. R. Hubbard pokračoval ve výzkumu, začalo mu být jasné, že se dostal k otázkám duchovní podstaty člověka a že vlastně zkoumá oblast náboženství. Rozpoznal, že scientologie je náboženství, a scientologové se začali organizovat jako církev.

Kým je pro vás pan Hubbard? Co k němu cítíte?

Enormní úctu, obdiv a lásku pro to, čeho dosáhl. Mnoho scientologů ho považuje za velmi dobrého přítele (ať už ho znali osobně nebo ne) kvůli tomu, co jim dal pro život. Pro mne udělal to, že mi otevřel cestu, jak dosáhnout štěstí, cílů, pravých vztahů a jak být celistvou osobností. Pan Hubbard se nepovažoval za boha ani za nic více než lidskou bytost, ale byl velmi chytrou lidskou bytostí, velmi vnímavou a citlivou. Hodně se staral o jiné lidi a celá jeho filozofie je zaměřena na to, jak pomoci člověku.

Čeho pan Hubbard dosáhl po smrti? Má scientologie učení o životě po smrti?

Ano, scientologie rozpoznává, že jsme nesmrtelnými duchovními bytostmi. To je něco, na co přijdete sám, nemusíte o tom jen číst, ale můžete to osobně prožít. A když si člověk vzpomene a prožije, že již předtím žil v jiných tělech a v jiných dobách, je mu naprosto jasné, že je nesmrtelnou duchovní bytostí. Je to vlastně důkaz - když víte, jak jste žil před třemi tisíci lety tak jasně, jako to, co jste dělal dnes ráno, dokazuje vám to, že je to pravda. - A pan Hubbard? Nevím, kde je. Snad všude.

Pan Hubbard tedy pravděpodobně už nemá žádné tělo, protože hmota není ve scientologii moc oceňována.

Není to tak, že bychom hmotu neoceňovali nebo ji přímo negovali. Ale život nekončí materiálními statky a nás daleko více zajímá duchovní bohatství. Materiální věci jsou užitečné k dosažení duchovních cílů.

Pokud tedy člověk dosáhne určité duchovní výše, není už pravděpodobné, že bude mít hmotné tělo.

Není to už nutné. Záleží na tom, co chcete dělat. Když chcete snadno komunikovat s lidmi, kteří ještě toho stupně vědomí nedosáhli, pak můžete přijmout tělo.

Podle Graema Wilsona je ve Velké Británii asi 250 tisíc lidí, kteří si zakoupili některý produkt scientologie, to většinou znamená, že se zúčastnili některého z kurzů. Wilson odhaduje, že scientologické metody zde pravidelně používá asi 100 tisíc lidí. „Clearů“ je asi téměř jeden tisíc, a stupně OT 5 dosáhlo asi 200 - 300 scientologů. Ve Velké Británii je asi 200 auditorů - přibližně polovina z nich audituje v Saint Hill.

L. R. Hubbard má ve svém náboženství velkou autoritu, jeho výroky jsou stále citovány, všude se nacházejí jeho portréty, jeho knihy jsou stále vydávány. Může ještě někdo jiný ze scientologů dosáhnout jeho stupně autority?

Co se týče jeho díla, tak určitě ne, protože to byl on, kdo zmapoval cestu k duchovní svobodě. Tato cesta funguje, a tak není nutné mapu měnit nebo zkoušet něco jiného.

Takže nepředpokládáte, že by někdo v dohledné době dosáhl stejné duchovní úrovně jako pan Hubbard.

To není tak docela pravda, protože on vybudoval celý most k duchovní svobodě, takže jí může dosáhnout kdokoli. Jsou různé duchovní bytosti, různí lidé, ale on získal zpět všechny duchovní schopnosti, takže ho pokládáme za někoho velmi, velmi velkého, za velkou osobnost. A ne každý je schopen dosáhnout těch úrovní, které on otevřel.

Pan Hubbard žil v Saint Hill několik let. Co se zde děje nyní?

Hlavně se tu poskytuje auditing a studium. Je možné se zde naučit, jak být plně profesionálním auditorem. To je hlavní, co se zde děje. Máme také na starosti management všech scientologických kostelů ve Velké Británii a odpovědnost za ně.

Je možné zde dosáhnout stavu „Clear“ a stupňů OT?

Ano, až do stupně 5. Na Floridě je možné dosáhnout stupňů 6 a 7 a na „Freewinds“, na naší lodi, stupeň 8 a - až budou uvolněny - také vyšší stupně. Od stupně 7 již člověk audituje sám sebe.

V České republice - pokud je mi známo - stavu „Clear“ ještě nikdo nedosáhl.

To je docela dobře možné, protože k tomu, aby byl člověk uznán „clearem“ je třeba zvláštní druh auditingu. Je to velký milník v životě člověka.

Jak byste vysvětlil, co je OT?

Je to zkratka, která označuje operujícího thetana. Thetan - to je výraz pro duchovní bytost. Thetan, to jste vy sám. Tento nový

MORÁLNÍ ZÁSADY SCIENTOLOGIE
(z publikace *Cesta ke štěstí*)

1. Dbejte o sebe.
2. Bud'te přiměřeni.
3. Nebud'te promiskuitní.
4. Dávejte dětem lásku a pomáhajte jim.
5. Ctěte vaše rodiče a pomáhajte jim.
6. Dávejte dobrý příklad.
7. Snažte se žít v pravdě.
8. Nevražděte.
9. Nedělejte nic ilegálního.
10. Podporujte vládu, která je míněna pro všechny a jedná v zájmu všech.
11. Neškod'te lidem dobré vůle.
12. Ochraňujte a zlepšujte své prostředí.
13. Nekrad'te.
14. Bud'te důvěryhodní.
15. Splňte své závazky.
16. Bud'te pracovití.
17. Bud'te kompetentní.
18. Respektujte náboženská přesvědčení druhých.
19. Pokuste se druhým nedělat to, co byste nechtěli, aby oni dělali vám.
20. Pokuste se s lidmi jednat tak, jak byste chtěli, aby oni jednali s vámi.
21. Bud'te úspěšní a prosperujte.

termín je používán proto, aby nedošlo k nedorozumění s jinými náboženstvími, která pro tentýž význam používají slova „duše“. Někteří věří, že máte duši a že je to něco, co vlastníte, ale ve scientologii vy *js*te duše. Vy jste duše a máte tělo a mysl. To jsou tři části člověka.

A operující thetan je ten, kdo dosáhl schopnosti operovat a kdo již není nadále omezován a ovlivňován tělem. Je to jako když řídíte auto a to auto je stále zamčené. A vše, co děláte, musíte dělat uvnitř toho

Zámek Saint Hill.

Foto: archiv.

auta. To mohla být analogie k tomu být uvězněni v těle. A operující thetan je jako někdo, kdo zvládl otevřít dveře. Kdo teď může auto opustit a může se do něj i vrátit, ale každopádně může operovat, - může dělat věci - aniž by používat auto. Je to tedy schopnost operovat svobodně jako duchovní bytost.

A této schopnosti je možno dosáhnout pomocí auditingu.

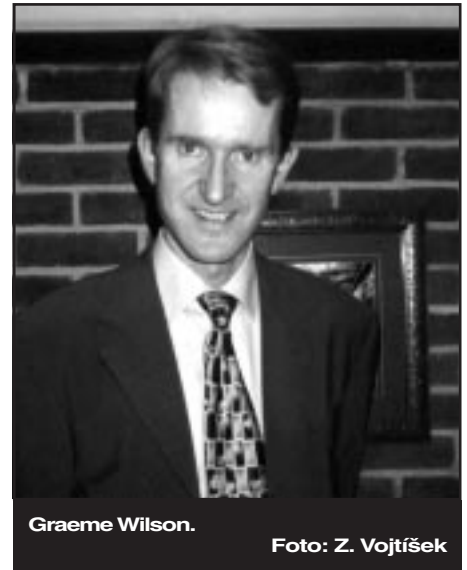
Ano, téměř jen samotným auditingem. Studium také pomáhá a pan Hubbard zdůrazňoval, že lidé se mají učit a studovat mechanismus toho, jak funguje život a jak na začátku byli thetani - tedy lidé, nová stvoření - uvězněni do svých těl, jak pokračoval jejich sestup po spirále dolů a samozřejmě jak se dostat zpátky nahoru. Takže auditing i studium pomáhají člověku dostat se znovu nahoru.

To, jak jsou už nahoře, vyjadřují úroveň OT.

Když někdo dosáhne OT 1 nebo OT 2, to ještě neznamená, že je plně operujícím thetanem. Ve skutečnosti to jsou stupně *před* dosažením OT, jsou to kroky na cestě k dosažení stavu plně operujícího thetana.

Co pro vás osobně znamená být na této cestě k úplné svobodě?

Nemohu říci, co znamená dosáhnout stupně OT, protože tam zatím nejsem. Dosáhl jsem stupně „Clear“ a velmi se těším na to, až budu na úrovních OT. Ale už teď mohu říci, že pro mě osobně je scientologie fantastická. Než jsem přišel do scientologie, měl jsem v životě hodně věcí, ale nebyl jsem šťastný. Neměl jsem kontrolu nad věcmi a s mnoha věcmi jsem nebyl schopen si poradit. A zvláště jsem si nebyl vědom toho, že jsem duchovní bytost, což není totéž co lidská bytost. A scientologie mi dala osobní štěstí, sebevědomí, schopnost snadno komunikovat s jinými lidmi - vzpomínám, že jsem byl dost stydlivý, když jsem přišel do scientologie. A dala mi schopnost pomáhat lidem, což je velká věc. Scientologie není dobrá jen pro dosažení vlastních cílů, ale umožní vám pomáhat dalším lidem. Protože když jste chvíli scientologem, zjistíte, že jste se zbavil mnoha napětí, a to, co vás teď napíná, je, jak pomoci dalším lidem.

Graeme Wilson.

Foto: Z. Vojtíšek

Jedna z mých prvních zkušeností byla, že scientologie dokáže zachránit člověka život. Byl to rybář, Skot, který jezdil na několik týdnů na moře, vydělal tisíce liber, a když se vrátil zpátky, všechny je utratil za drogy. Jeho život byl strašný. Pak přišel do scientologie, podstoupil purifikační program a jeho tělo bylo celé očištěno od drog. Řekl mi, že utratil možná 40 až 50 tisíc liber za drogy, že nyní utratil méně než tisíc liber za purifikační program a že už nikdy nebude potřebovat brát drogy, protože jeho život se naprosto změnil. Je to už 22 let. A dnes je ředitelem podniku, je ženat a je šťastný.

Zmínil jste peníze, a ty také patří ke kontroverzním otázkám. Zvláště v té souvislosti, že stojíte o uznání jako církev a že služby, které mají být náboženské, jsou extrémně drahé.

Některá ze současných náboženství patří k nejbohatším organizacím na světě. Tyto organizace roky akumulovaly tím nebo oním způsobem bohatství. My nic takového nemáme. A u nás to také není tak, že by byl jeden kněz pro 300 lidí. Církve má zde 450 zaměstnanců. Máme otevřeno sedm dní v týdnu. Zde pracují celé týmy dlouhodobě profesionálně vyškolených auditorů, kteří používají auditorské vybavení a mnoho dalších věcí. A navíc - věnovali jsme mnoho knih do knihoven, kam může kdokoli přijít a studovat zdarma, máme Dianetická centra, která jsou zdarma pro nemajetné lidi, nedělní bohoslužby se skupinovým auditingem jsou také zdarma. To všechno vyžaduje peníze. A tak pokud někdo chce profesionální auditing, musí zaplatit více.

Děkuji za rozhovor. ■

Proruský správce Čečenska zakázal vahhábismus

MOSKVA 25. července (ČTK) - Vahhábistické islámské hnutí zakázal na území Čečenska tamní proruský civilní správce Achmed Kadyrov. Podle dnešních informací ruských tiskových agentur své rozhodnutí zdůvodnil tím, že vahhábité nesou hlavní odpovědnost za nynější válečný konflikt v této jiho-ruské provincii.

Nejmenovaný zdroj z čečenského Gudermesu uvedl, že muftí Kadyrov již v pondělí svolal schůzku čečenských imámů, aby s nimi zákaz projednal. Ti údajně jeho představy podpořili a Kadyrov ještě též den příslušný zákaz podepsal.

„Mešity, v nichž se vahhábité obvykle scházejí, a také islámské školy, které dříve v Čečensku založili, budou zavřeny,“ citovala agentura Interfax šéfa Kadyrovovy administrativy Ajuba Taramova.

Vahhábité patří k sunnitskému islámu, který má nejširší zázemí v Saúdské Arábii. V posledních letech získali relativně značný vliv v Čečensku. Právě jeden z vahhábítů, jordánský polní velitel Chattab, společně s čečenským polním velitelem Šamilem Basajevem, stáli v čele asi 7000 ozbrojenců, kteří loni 7. srpna vstoupili na území Dagesstánu a prohlásili ho „nezávislým islámským státem“. Tím začal nynější rusko-čečenský konflikt. ... Podle čečenského teologa Adama-Chadžiho Bersanova členové „vahhábistických band nemají skutečnou víru“. „Rekrutují mladé lidi, kteří o náboženství moc nevědí,“ vysvětlil.

Většina Čečenců jsou stoupenci súfismu. Vahhábité jsou daleko ortodoxnější, pod hrozbou přísných trestů si vynucují striktní dodržování muslimské víry a modlí se až pětkrát denně. Podle některých Čečenců za častými únosy ruských vojáků a cizinců v Čečensku stojí právě vahhábité.

V Číně zatčeno 1200 stoupenců hnutí Fa-lun-kung

PEKING 26. června - Čínské úřady v uplynulém týdnu zatklý přes 1200 stoupenců hnutí Fa-lun-kung, kteří začali ve zvýšené míře provozovat svoje cvičení na různých místech po celé Číně. Oznámilo to dnes Informační středisko pro lidská práva a demokracii se sídlem v Hongkongu.

Od minulé neděle po celý týden stovky členů hnutí prováděly svá cvičení mj. v parcích v Kuang-čou, Pekingu či Charbinu. Policie zatkla členy Fa-lun-kungu celkem v devíti provinciích.

Tato sekta je již téměř rok v Číně zakázána. Tisíce jejích stoupenců byly poslány do pracovních táborů, desetitisícům bylo nařízeno vzdát se své „víry“. Skupiny jeho příznivců přesto pravidelně demonstrují.

Mezi zatčenými z minulého týdne je i profesor pekingské univerzity průmyslového a obchodního řízení Čao Sin, který musel být hospitalizován poté, co ho zřejmě policisté ztloukli, oznámilo středisko. Údaje střediska nicméně nemohly být ověřeny z nezávislých zdrojů.

Peking popírá, že by s členy hnutí bylo špatně zacházeno. Hongkongská organizace však tvrdí, že dvě desítky stoupenců Falun-kungu ve vězení zemřely.

Sekta, která se sama označuje za „meditační skupinu“, propaguje směs buddhistického a taoistického učení. Za svůj hlavní cíl označuje maximální kultivaci osobnosti.

USA: I demokratické země porušují svobodu náboženství

NEW YORK 5. září - Americká ministryně zahraničí Madeleine Albrightová, jejíž úřad vypracoval letos na přání Kongresu již druhou výroční zprávu o stavu náboženské svobody ve světě, dnes v New Yorku prohlásila, že náboženská svoboda ještě není ve světě běžným jevem a že Spojené státy se budou nadále zasazovat o její dosažení.

Zpráva, z níž ministryně hodnocení vzala, konstatuje, že velká část světové populace žije v totalitních a autoritářských zemích, kde je náboženská svoboda zakázána nebo omezena. Mezi státy omezujícími podle názoru USA náboženskou svobodu se však letos ocitly rovněž některé západoevropské země, které prý diskriminují některé sekty a kultury tím, že je označují za nebezpečné. Mezi kritizované státy patří i Česká republika.

Nejtvrďší kritiku sklídila ve zprávě Čína, kde se prý stav náboženské svobody od loňského července zhoršil. Čínské úřady se podle dokumentu snaží potlačit vzestup náboženské aktivity zatýkáním a fyzickým týráním věřících. Peking se prý také snaží získat kontrolu nad neregistrovanými náboženskými skupinami.

Příkladem potlačování církví je zacházení s členy sekty Fa-lun-kung nebo tibetskými buddhisty.

Neméně tvrdě zpráva pranýřuje Afghánistán, Barmu, Laos, KLDK, Vietnam a Kubu. Írán se posunul do skupiny zemí, kde stát projevuje jen nepřítelství vůči men-

šinovým a neregistrovaným náboženstvím. Do stejné skupiny je zařazeno z evropských zemí Srbsko, kde prý režim zneužívá etnického, náboženského a politického rozdělení k udržení vlády. Srbská vláda potlačuje náboženské menšiny a dává přednost srbské pravoslavné církvi, uvedla zpráva.

Rusko spolu s Izraelem, Bulharskem, Rumunskem, Běloruskem a Tureckem figurují na seznamu států, které podle USA uplatňují diskriminační legislativu nebo provozují praxi znevýhodňující některá náboženství. Rusko podle zprávy postupuje podle zákona z roku 1997, který nahradil mnohem liberálnější normu z roku 1990.

Místní úřady aplikují nový zákon zvýhodňující větší církve selektivně, a proto panuje poněkud nepřehledná právní situace, konstatovala zpráva.

Rakousko, Belgie, Francie, Německo a Česká republika prý očerňují některé sekty a kultury poukazováním na jejich nebezpečnost a škodlivost pro jednotlivce i společnost.

Francouzský parlament podle zprávy sestavil seznam 173 takových náboženských skupin, což podle dokumentu přispívá k vytváření ovzduší nesnášenlivosti. Jen několik skupin je přitom skutečně nebezpečných, ostatní jsou téměř neznámé nebo neoblíbené. Zpráva však vítá, že Francie přiznala status náboženské obce svědkům Jehovovým.

Mnoho německých úředníků se podle zprávy zase domnívá, že scientologové jsou jen skupinou, která je spíše „strojem na peníze“ než náboženským společenstvím. Úřady nadále zkoumají tuto církev a varují před jejími „totalitními“ tendencemi, aniž podnikají konkrétní akci. To vyvolává ovzduší diskriminace a vede k tomu, že zaměstnavatelé odmítají členy scientologické církve najímat, píše se ve zprávě.

Egypt: Falešná prorokyně dostala pět let

KÁHIRA 5. září - Káhírský soud dnes odsoudil k pěti letům nucených prací za zneužívání náboženství samozvanou prorokyni, která tvrdila, že je poslem Božím. Oznámili to soudní činitelé.

Šajka Manál Vahíd Maniová byla zatčena loni potom, co tvrdila, že její zemřelý strýc s ní běžně komunikuje a řekl jí, že Mohamed nebyl poslední Boží prorok, jak věří muslimové, dodali činitelé, kteří si nepřáli být jmenováni.

Podle jejich slov Maníová před soudem řekla, že její strýc, který byl šejk, zemřel před pěti lety a stačil jí prý mezitím sdělit, že onou poslední prorokyní je ona sama. Podle islámu jsou výroky Maníové považovány za rouhání. Zdroje ještě uvedly, že spolu se ženou bylo odsouzeno za spolupráci dalších dvanáct lidí. Tresty se pohybovaly od šesti měsíců do tří let.

AFP: Naklonování člověka - možné, ale riskantní

WASHINGTON 29. srpna - Francouzská vědkyně, příslušnice sekty, jejíž členové věří, že život na Zemi přinesli před 25.000 lety mimozemšťané, hodlá na podzim naklonovat dítě, které nedávno ve Spojených státech zemřelo. Pomineme-li morální stránku problému, jde o pokus, o němž odborníci soudí, že je velmi obtížný, nicméně technicky možný, napsala agentura AFP.

K implantaci embrya získaného klonováním z uchovaných buněk desetiměsíčního dítěte, které nedávno zemřelo kvůli chybě lékařů, dojde v říjnu a veřejnost o tom bude informována, řekla Brigitte Boisselierová francouzské agentuře.

Zakladatel sekty, k níž Francouzka patří, někdejší francouzský novinář Claude Vorilhon ve svém nynějším bydlišti v kanadském Quebecu tvrdí, že „klonování umožní lidstvu dospět k věčnému životu“. Sekta (*jedná se o tzv. raeliány, bližší viz Dingir 4/99, str. 16 - 17 - pozn. red.*) se dovolává nedávného souhlasu britské vlády s klonováním embryí pro vědecké účely a je přesvědčena, že dnešní znalosti nakonec umožní překonat poslední tabu i pro OSN a množství zavedených společenských i náboženských organizací, včetně katolické církve.

Peníze k financování operace - 200.000 dolarů - zaplatí rodiče dítěte. Boisselierová nechtěla prozradit ani datum, ani místo, kde dítě zemřelo. „V jedné nemocnici lékaři udělali chybu. Rodiče pak dostali spoustu peněz na odškodnění i od dárců, a tyto peníze poslouží k obživě dítěte.“

Čtyřiačtyřicetiletá Boisselierová o sobě tvrdí, že je chemička se specializací na molekulární biologii. Do amerického exilu prý odešla proto, aby utekla z prostředí ve Francii, které je silně zaměřeno proti sektám. Odmítá sdělit, kde se nachází její laboratoř, ale říká, že její tým, složený z genetika, dvou biologů a odborníka na oplodňování ze zkmavky, pracuje v zemi, ve které není klonování nezákonné. Lidské klonování není zakázáno ve Spojených státech, s výjimkou

veřejného výzkumu. Francouzská vědkyně také prozradila, že je v kontaktu se stovkami osob, které mají velké problémy s neplodností, nebo které ztratily dítě.

Experti, kteří o pokusu Francouzky hovořili, se shodli v tom, že je z oblasti možného, byť značně obtížný. „Míra úspěšnosti je velmi nízká, možná jeden případ ze sta,“ říká David Kirby, genetik z univerzity ve Washingtonu, podle něhož nutně dojde kmnoha potratům, než se klonované dítě narodí. ... „Nicméně, technika sestala mnohem jednodušší, a nebudu nijak překvapen, když se v nejbližší budoucnosti dočkáme naklonovaného člověka.“

Brigitte Boisselierová se brání nařčení, že by chtěla „produkovat monstra nebo klonované vojáky“. „Ano, je to určitě velký etický problém. Ale jen pokud věříte v Boha nebo Darwinovu evoluční teorii. Pokud jste jako já přesvědčeni, že nás stvořili jiné velmi inteligentní bytosti s vědeckým poznáním, které značně převyšovalo naše, žádný problém nemáte.“

Samaritáni bojují o přežití

HORA GARIZIM (západní břeh Jordánu) 6. září - Samaritáni, horské společenství na západním břehu Jordánu známé v této oblasti věštěním, bojují o přežití i tím, že se snaží zabránit svým mladým, aby uzavírali manželství s partnery nepatřícími k jejich sektě, píše tisková agentura Reuters. ...

„Sňatky s vnějším světem by vykolejily vlak samaritánů,“ říká samaritánský kněz Fadíl Kahin. „Raději zavírám oči před vadami (novorozenců) a podporuji manželství mezi příbuznými.“ ... Samaritáni praktikují některé židovské obřady, avšak sami se nepokládají za židy a poukazují na 700 odlišností ve víře a rituálech.

Husín Kahin, který zřídil muzeum věnované samaritánské komunitě, tvrdí, že před 1400 lety bylo 1,2 miliónu samaritánů. Většinu z nich zabili Byzantinci a v roce 1917 jich bylo už jen 146. Nicméně počet členů sekty postupně rostl, až dosáhl nynějších zhruba 630. Polovina z nich žije u svého posvátného místa na hoře Garizim na západním břehu Jordánu, zbytek v izraelském městě Holon. ...

Samaritánský člen Palestinské rady (parlamentu) Salum Kahin říká, že jeho klan zvažuje zavedení bezplatných svateb. „Zvýší to počet členů naší skupiny a ušetří svatební výdaje. Avšak nevyřeší to problém vrozených vad. Máme genetické potíže,“ prohlašuje náboženský činitel a upravuje si tradiční červený turban. ...

Fadíl Kahin uvádí, že nejvýznamnější věroučný rozdíl mezi samaritány a židy se týká Chrámové hory, nejposvátnějšího místa judaismu. Podle něj jeho sekta věří, že chrám byl přemístěn ze Sinaje na horu Garizim a nebyl v Jeruzalémě.

Samaritáni se považují za Palestince, mají palestinské průkazy totožnosti a pasy. Někteří ale dostali izraelské doklady. ...

Scientologická církev chce registraci získat možnost mlčenlivosti

PRAHA 26. října - Scientologové by chtěli dosáhnout práva oddávat a mít zajištěnou možnost mlčenlivosti, kterou je podle zákona například chráněno zpovědní tajemství v katolické církvi. Navrhovaný nový model registrace církví a náboženských společností jim to však podle jejich mluvčího Jiřího Voráčka přes uvažovanou liberalizaci přístupu státu k menšinovým náboženstvím asi stejně neumožní.

„Máme vlastní systém financování, peníze od státu tedy chtít nebudeme, chtěli bychom však získat právo mít vlastní duchovní a být u státu akreditováni pro některé činnosti, jako je oddávání nebo vlastní školy,“ řekl dnes ČTK Voráček ...

Scientologická církev v rámci dianetických center uskutečňuje podle svého učení jako terapii takzvaný auditing. Právě kvůli údajům takto získaným by chtěla mít také garanci mlčenlivosti, tedy možnost chránit záznamy auditů zpovědním tajemstvím. ...

Některé evropské státy začínají podle Voráčka scientology uznávat a buď už je jako náboženskou společnost registrovaly, nebo k tomu směřují. „Problematické je Německo a hlavně Francie,“ řekl. Zatímco v Německu mají podle něj scientologové naději stát se organizací osvobozenou od daní a tím i šanci být jednou snad i státem uznanou církví, Francie je podle něj „bojištěm“.

Sám se v pondělí zúčastnil v Paříži nepovolené mezinárodní demonstrace asi 7000 příslušníků této sekty proti tamnímu návrhu zákona, který má podle názoru některých menšin umožnit postihy či dokonce rozpuštění různých náboženských skupin. Z České republiky, kde je asi 300 aktivních scientologů, se k pařížským protestům podle Voráčka připojilo asi 60 lidí. ...

Z informačního servisu
České tiskové kanceláře
vybral a zprávy zkrátil Z. V.

JAK V ROCE 2000 NA HORU KARMEL

Ivan O. Štampach: *A nahoře nic...*
Portál Praha, 2000, 156 stran, 197,- Kč;

Jeden z přípisů pod kresbou Výstupu na horu Karmel od svatého Jana od Kříže, ze které si Ivan Štampach vypůjčil název své nové knihy, zní: „Abys došel toho, čeho nevíš, musíš jít tamtudy, kde nevíš.“ Štampachova kniha „o možnostech postmoderního člověka žít duchovně“ se nás na tuto cestu nevěděni snaží přivést.

Abychom se uschoptili k putování k nic, je třeba se vymanit ze sevření starých stereotypů myšlení. Pro některé čtenáře bude Štampachův útok na „skořápku tradice“, která dusí „jádro duchovního života“, patrně příliš tvrdý, inspirace nejrůznějšími mystickými proudy napříč světovými náboženstvími podezřelá, pozitivní zmínky o polyteistických kultech, gnozi, svobodných zednářích a dalších vyzývavé. Štampach se ale pouze pevně drží nemilosrdného odhalení moderní filosofie: není jistota, které bychom se mohli snadno držet, ať už díky nějaké nauce, rituálům, tradici apod. Jsme odkázáni hledat na vlastní pěst, cestou našeho vlastního duchovního života. Jde o to trpělivě se zbavovat falešných představ. „V této nahosti najde duch klid a odpočinek,“ píše Jan od Kříže.

Kdo by zapomněl, že celé Štampachovo přemítání je vedeno na rovině, jak se věci jeví, nikoli jak nutně a neomylně jsou (což je jistě filosoficky pečlivé stanovisko), bude zaskočen tím, jak daleko může autor, starokatolický kněz, ve své analýze duchovního života jít. „Staví-li kdo stavbu svého života

na svém oblíbeném monoteismu nebo polyteismu, má tento dům základy na písku, stejně jako když ho staví na ateistických jistotách. Kdo se nebojí v kterémkoli okamžiku přiznat, že neví, je na dobré cestě,“ tvrdí Štampach (str. 58). Pro odpůrce postmoderny je tato věta jistě explicitním příkladem toho, že jí docent Štampach již definitivně upsal svou duši. Je-li to ale tak, pak se jí také již před staletími upsalí velcí středověcí křesťanští mystikové, zenoví mistři a jiní.

Jestliže je snadné přehlédnout v textu Štampachovo křesťanství, jeho postoj k církvi (církvím) je poněkud transparentnější. Jeho negativní charakteristika „stavu současného křesťanství“ (str. 10) je snad více než popisem skutečného stavu autorovým osobním svědectvím o boji s katolickou hierarchií v posledních několika letech. Jakkoli autor zřejmě není jediný postižený necitlivou katolickou mašinérií, některé pasáže mají silně autobiografický nádech. (Viz např.: „Dogmata visí nad členy a především služebníky církve a souhlas s nimi - a dokonce i souhlas s méně významnými, dobově a místně podmíněnými interpretacemi víry - je vynucován cestou administrativních a existenčních postihů.“ - str. 12).

Na duchovní cestě postupujeme od vnějších projevů na hlubinu. Tak i „A nahoře nic...“ se církevním problémům věnuje jen v první kapitole a s každou další sestupuje k problémům podstatnějším. Filozoficky nesmírně fundovaně a přitom jasným jazykem vybrušuje Štampach jednotlivé fasety duchovního života z úhlů nejrůznějších náboženských tradic tak, aby na konci zůstal drahocenný kámen čistý: nahoře nic. Ne nic nihilistů nebo relativistů, ale nic mystiků, duchovních mistrů. Nevyslovitelné, přetékající, láskyplné.

Pro toho, kdo následoval autora až sem, může být závěrečné Štampachovo pozvání k ustavičné hostině zcela dobře tou radostnou zprávou (*evangeliem*), kterou nikdy předtím z žádné kazatelny neslyšel. ■

Martin Fojtíček

HUBBARDOVA FANTAZIE NA PLÁTNĚ

Bojiště Země
Battlefield Earth, USA, 2000

Podle reklamních sloganů patří Hubbardova sci-fi „Bojiště Země“ z roku 1982 mezi nejúspěšnější knihy svého žánru. Abychom si o ní udělali obrázek, není snad nutno prokousávat se deseti díly nekonečné ságy, stačí shlédnout stejnojmenný americký film, natočený podle její první části.

Původně jsem zamýšlel napsat recenzi, tristní kvalita díla mě však donutila suše převyprávět pouhý obsah:

Lapidárně jednoduchý děj snímku režírovaného Rogerem Christianem nás zavádí do roku 3000. Hned zkraje se dočkáme jediného překvapení, Zemi totiž nepřevzali dle Hubbardova původního plánu scientologové, ale zlí mimozemšťané z planety Psychlo. Zbytky zdecimované lidstva již po staletí obývají nepřístupná pohoří. Živoří na úrovni doby kamenné a strachují se před „démony z nebes“, dokud nepříjde mladý hrdina Jonnie Goodboy Tyler (hraje ho Barry Pepper), jenž se rozhodne situaci „v údolí“ prozkoumat. Brzo narazí na třímetrové vetřelce a je jat pro otrockou práci pod dozorem krutého šéfa bezpečnostní služby Psychlonů Johna Travolty alias Terla. Po několika logikou pokulhávajících scénaristických eskapádách se Jonnie dostane na svobodu a rázem i do čela antimimozemšťanského odboje. Opráší tisíc let staré stíhačky a vyškolí z divochů bravurní piloty. Pak už nic nebrání tomu, aby byli Psychloni na hlavu poraženi a jejich planeta teleportovanou atomovou bombou zničena. Závěrečný záběr filmu, kde je hamižný Terl Travolta uvězněn v kleci mezi stohy zlatých cihel centrální banky, vyzní jako nechtěná ironie vůči Hubbardovým výzvám k vydělávání co nejvíce peněz.

Podle vlastních prohlášení snil scientolog Travolta o filmovém přepisu Hubbardovy vize dlouhých osmnáct let. Snímek, na němž se podílel i producenty, měl bombastickou reklamu. Přesto však ve Spojených státech i v Evropě zcela propadl. ■

Martin Kořínek

„Tvrdá duchovní cesta je především cesta pravdy. Tato pravda osvobozuje. Na této cestě dochází k radikální proměně člověka a spolu s ním se mění i jeho svět. Dozrávají

v nás takové plody Ducha jako láska, radost, pokoj, trpělivost, mírnost a tichost. Cíl však nespočívá v pouhém dílčím vylepšení - je transcendentní. Není to nic menšího než samo bytí. Jdeme-li k němu, zřikáme se všeho a přivolíme k vlastní smrtelnosti. Na vrcholu není nic, co bychom mohli uchopit. Je to spíše děj než věc. Nahoře opravdu není nic. Tato nicota nebo prázdnota je božská a je vyplněna prostým, každodenním lidstvím. Projdeme-li odvážně celou stezku, vracíme se ke skutečnosti takové, jaká přirozeně je. Můžeme s přáteli, ale i s neznámými, především s chudými a nemocnými tohoto světa zasednout ke stolu a sdílet to, co život přináší. A pak můžeme pracovat a starat se dál...

Ivan O. Štampach, *A nahoře nic...*

První ukázkou ze studentské práce se vrátíme k tématu minulého čísla *Dingiru* - „Náboženské komunity“. Druhá se vztahuje k tématu tohoto čísla. (red.)

OD LHOTKY KE KRŠNOVDVORU

Martin Fárek: Od Lhotky ke Kršnovu Dvoru - proměny českého venkova, Filozofická fakulta University Karlovy, str. 9:

Hnutí Haré Kršna se ujímá trosek

Revoluce 1989 s sebou přinesla uvolnění v životě společnosti a v tehdejší Československu mohli oficiálně působit i členové Mezinárodní společnosti pro vědomí Kršny (hnutí Haré Kršna). Jelikož mezi důležité cíle hnutí patří rozvoj soběstačných zemědělských komunit, Turiya dás* začal hledat vhodné místo pro takový projekt. Jednou z možností byl i dvůr Lhotka. Pan Emil Lehký junior v té době už věděl, že statek i pozemky dostane zpět v restituci, záměr hnutí Haré Kršna se mu zamlouval, a tak byla 9. července uzavřena předběžná smlouva o koupi Lhotky. 12. července se na Lhotku přistěhoval první člen hnutí. Farma byla přejmenována na Kršnúv dvůr. Další dva roky je možné charakterizovat jako období zabydlování farmy a odstraňování následků „péče“ JZD, počínaje opravou vnitřních prostor a vybudováním zatím provizorních sociálních zařízení. Začalo se rovněž s odklizením sutin po hlavních stájích. Tato těžká práce trvala s přestávkami až do 13. února 1992. V prvních letech byla rovněž velká pozornost věnována programům pro veřejnost na různých místech republiky. 15. dubna 1992 byla otevřena vegetariánská restaurace v Praze Libni, která odebírá přebytek produktů vypěstovaných na farmě. Postupně přibývalo obyvatel farmy. Sysifovou prací bylo kladení vodovodního potrubí od pramene v horní části údolí za kolejem až do nádrže v domě. Výkop, místy až 2 metry hluboký, byl v červenci několikrát zanesen nenadálými přívaly vody po silných deštích.

Rok 1993 představoval výrazný milník v životě Kršnova dvora, a to z několika důvodů. Za hlavní z nich považuji skutečnost, že vaišnavové** začali ve velkém hospodařit na polích ležících za kolejem. V říjnu byla uzavřena definitivní smlouva mezi hnu-

tím Haré Kršna a panem Lehkým o koupi dvora a pronájmu pozemků k němu patřících. Na podzim byla rovněž dokončena rekonstrukce půdy, kde vzniklo pět pokojů, a tím se velmi zlepšily bytovací podmínky. V tomto roce byla rovněž opravena střecha na sýpce a začalo se s výkopem rybníka. Také přibýlo několik dalších zvířat. Poslední tři léta přinesla dokončení vnitřních úprav domu, opravu střechy na stodole, do chodu byla uvedena ekologická čistička odpadních vod DANF 3. Nejintenzivnější rozvoj zažilo zemědělství... V roce 1995 byla otevřena další vegetariánská restaurace v centru Prahy. Komunita má k lednu 1996 třicet pět stálých členů, z toho pět dětí. Kromě zemědělství zde běží starý mlýn, druhým rokem usilujeme o uznání 1. stupně soukromé základní školy, zásilková služba odpovídá na množství dopisů i objednávek veřejnosti. Úspěšně byla dokončena první hliněná stavba. Z farmy také pravidelně na léto vychází volský povoz doprovázený skupinkou kazatelů, kteří takto šíří v Čechách ideje hnutí Haré Kršna. Ročně navštíví Kršnúv dvůr průměrně 2 500 hostů, většina z nich se účastní pravidelných nedělních programů spojených s ochutnávkou vegetariánské stravy, v létě někteří absolvují semináře o staroindické filozofii nebo alternativním zemědělství.

SCIENTOLOGICKÉ ASISTY

Petr Studnička: Scientologická církev - profil sekty, první písemná práce, Evangelická teologická fakulta University Karlovy, 1997, kapitola „Teoretická základna scientologie - auditing“

Speciálním druhem auditingu je tzv. asist. Je určen k vyléčení nemocí, úrazů, šoků a nevolnosti. Ve studijním materiálu Scientologické církve (z něho jsou všechny následující citace - zde kurzívou) je však důležitá poznámka: *Údaje o asistech, uváděné v tomto kurzu, nejsou myšleny jako doporučení pro lékařské ošetření. Nenabízí žádnou náhradu kompletní lékařské péče a není cílem někoho odradit od vyhledání lékařské pomoci. Techniky zde uváděných asistů používá každý na vlastní zodpovědnost.*

Asistů je několik druhů:

1) lokalizační proces je určen hlavně pro případy neurčitých obtíží (je-li někomu „špatně“) nebo pro případ zranění. Prove-

dení: Postižené osobě je postupně ukazováno na věci v jejím okolí (židle, stůl, strop atd.) a je vybídána, aby si je prohlédla. Do tohoto výčtu je pak zahrnuta

i postižená část těla (např. ruka). Bolest se tímto způsobem má údajně zmenšit.

2) Kontaktní asist má neomezené využití. *Někdy působí přímo zázračně – vždycky však pomůže. Jakýkoliv druh poranění může a měl by být zvládnut kontaktním asistem.* Postižená osoba musí přesně zopakovat situaci, ve které ke zranění došlo, s tím, že zraněné místo se musí lehce dotknout předmětu, kterým bylo poraněno. Např. *když si někdo skřípnul ruku mezi dveřmi, necháte ho se vrátit na toto místo a poraněnou rukou se dotknout stejného místa na těch samých dveřích, přičemž mu řeknete, aby přesně duplikoval své pohyby, při kterých došlo k úrazu.* Těmto instrukcím předchází upozornění o nutnosti první pomoci. *Když člověk např. silně krvácí z tepny, stlačíme nejprve tepnu, což krvácení zastaví, a teprve potom můžeme začít s asistem. Pokud se člověk popálil o horký předmět, necháme jej nejprve vychladnout a teprve potom začneme s asistem. Došlo-li k poranění elektrickým proudem, vypneme nejprve proud a pak teprve provedeme asist.*

3) Nervový asist slouží k narovnání křivé páteře. Negativní roli zde hrají „stojaté vlny“ energie v nervových kanálcích vzniklé nárazem či šokem. Odstraňují se masáží páteřních partií a končetin.

4) Dotykový asist. *Mnohostrannost použití tohoto jednoduchého, ale účinného procesu je neomezená.* Následuje výčet: naražená ruka, popálený kloub, tupá bolest v zádech, stálá bolest v uších, hnisavé nádory, potíže žaludku, bradavice, jizvy. Úspěch spočívá v obnovení komunikace s poraněným místem. To se provádí následovně. Poraněné osobě je řečeno: „vnímej můj prst“. Potom se prstem dotkneme zraněného místa. Vše provádíme tak dlouho, až zraněná osoba pozná, že vše už je dobré.

* Jméno ve staroindickém jazyce sanskrtu, které přijímají oddaní Kršny podobně jako křesťanství mniši přijímají nové jméno při vstupu do řádu.

** vaišnava - oddaní Višnu, Kršny (Boha), vaišnavismus je jeden ze tří nejsilnějších proudů širší hinduistické tradice.

Vztah scientologie a dalších organizací, které používají Hubbardovy technologie

SCIENTOLOGIE A TECHNOLOGIE L. R. H.

Jiří Voráček

V několika minulých číslech DINGIRu (1/99, 3/99, 4/99 a 1/00 - pozn. redakce) se přetřásalo údajné spojení Scientologické církve a dalších organizací využívajících myšlenky zakladatele Scientologie L. Rona Hubbarda. Z těchto organizací se nejvíce mluvilo o Narcononu. V následujícím článku se pokusím jako mluvčí Scientologické církve podat dostatečné informace k tomu, aby se tato situace osvětlila a bylo jasné, zda se jedná o údajné spojení či nikoliv.

Scientologie

Na počátku stál jeden muž - zakladatel Scientologického náboženství - L. Ron Hubbard. Ten v únoru roku 1952 v přednášce poprvé použil slovo Scientologie ve významu nábožensko-filozofického systému, který může jedince vyvést z věčného koloběhu zrození a smrti. O dva roky později vznikla v Kalifornii první Scientologická církev. Základní cíl, který L. Ron Hubbard vetkl Scientologii v jejím počátku a který stále trvá, je „civilizace bez duševních nemocí, bez kriminality a bez válek, kde schopní mohou prosperovat a čestné bytosti mohou mít svá práva a kde člověk má volnost růst výše a výše“.

Základní vlastností člověka je pomáhat ostatním. A tato vlastnost se nevyhýbá ani scientologům, zvláště pak v kontrastu s dnešní upadající společností. Proto se Scientologové angažují v různých sociálních a charitativních programech církve nebo i jiných organizací. S vědomím toho, že výzkumy a poznatky (tzv. technologie) účinné L. Ronem Hubbardem o lidské mysli a chování jedinců, které se prokázaly být velice efektivní, jdou za hranice náboženství, vznikly různé programy určené pro zvládnutí specifických oblastí společnosti, které upadají. Ať již tyto programy vzešly přímo z církve nebo od jednotlivých členů církve nebo i lidí, kteří se s určitým principem setkali poprvé a neměli vazbu na církev, všechny sledují jeden cíl - efektivně pomoci druhým.

V následující části se pokusím stručně popsat jednotlivé typy programů.

1. ABLE

ABLE je zkratka zastřešující organizace s názvem Společenství pro lepší život a vzdělávání (Asociation for Better Living and Education). Byla založena Scientologickou církví v roce 1988. Cílem ABLE je pomoci

společensky prospěšným programům, aby dosáhly svých cílů, tím, že jim pomáhá zajišťovat finanční prostředky pro jejich činnost a provádí osvětové kampaně o těchto službách a jejich výsledcích. Scientologická církev a její členové sponzorují společenství ABLE, což mu umožňuje podporovat skupiny, které používají technologie L. Rona Hubbarda, které zvládají čtyři nejbolestivější problémy společnosti - zneužití drog a alkoholu, kriminalitu, vzdělávání a upadající morálku.

A. Narconon: Zvládání drog a alkoholu

Narconon (z anglického „narcotics“ a „non“; znamená žádné drogy) je program, který vznikl mimo církev či její členy.

V roce 1966 byl chovanec arizonské státní věznice W. Benitez počtvrté zpět ve věznici jako notorický recidivista poté, co byl těžce závislý na drogách od svých 13 let a prošel mnohými odvykacími kúrami, a již se smířil s myšlenkou, že zůstane nadosmrti drogově závislý. Benitez se tehdy dostal ke knize Scientologie - základy myšlení. Za pomoci knihy, respektive principů, které zde byly obsaženy, se dokázal své závislosti zbavit. Nejdříve je použil sám na sobě a na skupince deseti spoluvězňů. Poté, co se tento program rozšířil na sto vězňů, se ho vedení věznice rozhodlo povolit v celém zařízení. V té době se W. Benitez spojil s místní církví ve Phoenixu a L. Ronem

Hubbardem, který mu poskytl další materiály. V roce 1970 byl Benitez propuštěn a odjel do Los Angeles, kde založil Narconon US.

Narconon si do dnešního dne získal mnohá ocenění pro svůj přínos v drogové rehabilitaci. V současné době existuje 34 organizací Narcononu v 11 zemích světa a do roku 1992 využilo její služby více než 25 tis. lidí.

Program Narcononu je rozdělen do dvou částí - preventivní a rehabilitační. Drogová rehabilitace probíhá na základě série cvičení a studia bez použití náhražkové drogy jako např. metadon. Celý program se skládá z 9 částí. Jedním z kroků, který je stěžejní a který umožňuje narkomanovi se zcela zbavit tzv. flashbacků, tedy momentů znovuprožívání drogy, je detoxikační procedura. Další kroky umožňují jedinci získat znovu respekt sám k sobě a napomáhají mu

První účastníci programu Narconon v arizonském státním vězení roku 1966. Jako první zleva sedí William Benitez.
Foto: publikace L. Ron Hubbard, The Humanitarian, 1996.

vrátit se znovu do života a být plnohodnotným členem společnosti.

V České republice se přes počáteční snahy nepodařilo rozběhnout Narconon až do roku 1998, kdy bylo založeno stejnojmenné občanské sdružení, které začalo s preventivními přednáškami.

B) Criminon: Kriminální reforma

Criminon (z anglického „Criminality“ a „non“, což znamená žádný zločin). Criminon je odvětvím Narcononu. Je to organizace, která působí v trestním systému, aby rehabilitovala recidivisty, a tak obnovila jejich smysl pro hodnoty, díky nimž se mohou stát produktivními členy společnosti. Criminon vznikl v roce 1970 na Novém Zélandu.

Klíčovým prvkem Criminonu je kurz Cesta ke štěstí, který je založen na stejnojmenné příručce. Jedná se o korespondenční kurz, jenž je prvním krokem k rehabilitaci a který je upraven tak, aby se student naučil správně rozlišit správné a špatné chování. Studenti v rámci tohoto kurzu provádějí i praktická cvičení přímo ve věznicích. Po úspěšném ukončení kurzu následují další 4 kroky, které se rovněž používají v drogově rehabilitačních programech Narcononu.

V ČR není program Criminon ještě etablován.

C) Aplikovaná scholastika:

Řešení vzdělávání

Aplikovaná scholastika (znamená používání studijních metod a principů) existuje jako vzdělávací systém zhruba od 70. let.

Jednou z mnoha oblastí, kterou se L. Ron Hubbard zabýval, je vzdělávání a studium. V průběhu 50. a 60. let učinil některé zásadní objevy ohledně vzdělávání, které se týkají důvodů ngramotnosti, tzv. „neschopnosti se učit“ a bariér ve studiu, které způsobují to, že student vzdá studium určitého předmětu. Na základě těchto výzkumů vznikla tzv. studijní technologie, která osoby nejen naučí, jak se učit, ale také jak rozpoznat možné bariéry ve studiu a jak je překonat.

V šedesátých letech začali učitelé veřejných škol v USA používat tuto technologii se svými žáky. V roce 1971 založil jeden učitel - scientolog první vzdělávací organizaci v Kalifornii, která se specializovala na používání studijní technologie. O rok později byla založena týmem pedagogů a učitelů několika amerických škol a univerzit Aplikovaná Scholastika, jejímž úkolem je rozšiřovat použití studijní technologie L. R. Hub-

barda mimo Scientologickou církev, a tak intenzivně zvládat studijní potíže, kterými trpí lidé jakéhokoliv věku a intelektu.

Studijní technologii v současné době rozšiřuje 165 různých skupin ve 29 zemích světa. V ČR existuje škola LITE, která vyučuje angličtinu pomocí studijní technologie L. Rona Hubbarda.

D) Nadace Cesty ke štěstí

Cesta ke štěstí je nenáboženský morální kodex, který byl sepsán L. Ronem Hubbardem v roce 1980. Tento kodex, který obsahuje 21 bodů, reaguje na současný úpadek morálních hodnot ve společnosti a snaží se seznámit čtenáře se zásadami, které mu pomohou vést lepší a kvalitnější (morálnější) život. Kodex se nedotýká náboženství a pouze apeluje na zdravý rozum čtenáře.

Vzhledem k tomu, že byla zaznamenána velká poptávka po této brožurce, byla založena Nadace Cesty ke štěstí, která má ústředí v Los Angeles. Aktivita Cesty ke štěstí jsou zaměřeny na distribuci tohoto kodexu ve společnosti. Není neobvyklé, že tam, kde je této brožurky třeba, se jí objednávají tisíce, jako např. pro Policii v Jihoafrické republice v roce 1992, která požadovala 114 tis. výtisků, aby ji mohl vlastnit každý policista v zemi.

V České republice Nadace Cesty ke štěstí není ještě založena. Přesto je brožurka již přeložena do češtiny a již se distribuovala do společnosti.

II. Občanská komise za lidská práva (CCHR)

CCHR byla založena v roce 1969 členy Scientologické církve a profesorem psychiatrie doktorem Thomasem Szaszem.

Cílem komise je dokumentovat situaci na poli psychiatrie a upozorňovat veřejnost na praktiky, které se na psychiatrii dějí (např. zneužívání psychiatrie k hospitalizaci nepohodlných jedinců nebo starých lidí) nebo které psychiatrie používá k „léčbě“, která však podle průzkumů má mizivé procento úspěšnosti a více jedince poškozuje, než mu pomáhá (např. elektrické šoky, lobotomie nebo aplikace psychiatrických psycho-

farmak, která způsobují sebevraždy u pacientů). CCHR, které funguje jako samostatná organizace, spolupracuje s odborníky z lékařské a právní oblasti.

V 70. letech se např. CCHR zasadila o odhalení psychiatrického „tábora“, kde byli pacienti tmavé pleti drženi v primitivních podmínkách a využíváni jako otročká pracovní síla. Po změně vlády bylo jako důsledek tohoto odhalení provedeno znovu šetření a byla přijata Listina práv psychiatrických pacientů.

V ČR se CCHR v současné době zasažuje o propagaci tzv. protipsychiatrického pasu - dokladu, který znemožňuje pobyt a léčbu jedince na psychiatrii bez souhlasu jeho zákonného zástupce. Pobočka CCHR působí v ČR jako občanské sdružení od roku 1996.

III. Světové sdružení scientologických podnikatelů (WISE)

WISE je sdružení, které je plně autonomní a které původně sdružovalo jen obchodníky, kteří byli scientology. V současné době je navíc WISE zodpovědné za šíření administrativní technologie pana Hubbarda ve světě obchodu.

Administrativní technologie pana Hubbarda je oblast metod a principů, které se používají k etickému a úspěšnému fungování jedinců a firem ve světě obchodu. Tyto organizační metody a poznatky, které L. Ron Hubbard původně sepsal pro scientologické církve, byly shledány velmi efektivními členy WISE v řízení jejich vlastních soukromých firem. Mezi takovéto poznatky a metody patří například kvalita výrobků, kvalifikace a motivace zaměstnanců, organizační schéma a náplň práce, porozumění podstatě výměny a nezbytnosti komunikace v obchodním světě a jiné. Tyto poznatky a organizační postupy se liší od vlastní náboženské nauky Scientologické církve.

Jelikož se jedná o mezinárodní sdružení, není WISE etablováno v ČR. Ústředí je v USA. Existují však scientologové, kteří jsou členy WISE v ČR.

Další informace (v angličtině):

www.scientology.org; www.thewaytohappiness.org;
www.narconon.org; www.cchr.org;
www.criminon.org; www.wise.org;
www.appliedscholastics.org;

Dva čtenáři píší o registraci Svědků Jehovových v roce 1993

KDO KLAME A KDO JE OKLAMÁN?

Lubomír Müller / Martin Cibulka

Na článek „Nový zákon, staré otázky“ (Dingir 1/2000) reagovali příspěvkem dva čtenáři. Shodou okolností se oba vyjadřovali především k registračnímu řízení s Náboženskou společností Svědkové Jehovovi, které bylo ukončeno v roce 1993. První z příspěvů (JUDr. Lubomír Müller) je čelným představitelem této společnosti, druhý je jejím bývalým členem. (redakce)

Kdo drže klame?

V článku „Nový zákon, staré otázky“ přinesl Dingir 1/2000 zajímavý rozhovor s paní RNDr. Janou Řepovou, vedoucí odboru církvi Ministerstva kultury ČR. V úvodu PhDr. Zdeněk Vojtíšek shrnuje problematiku zákona č. 308/1991 Sb. a mj. uvádí, že Náboženská společnost Svědkové Jehovovi měla v roce 1993 „tu drzost, že registrující orgán oklamala“. Rád bych se k onomu registračnímu řízení, které se všim všudy trvalo téměř čtyři roky, stručně vrátil.

Koncem roku 1989 představitelé Svědků Jehovových požádali o legalizaci své činnosti. Sdělením ze dne 29. prosince 1989 vzala vláda ČSSR „na vědomí, že k 1. 1. 1990 [Svědkové Jehovovi] obnovují svou činnost, která byla přerušena fašistickým režimem v r. 1939 a opětovně zakázaná 4. dubna 1949“.

Dne 12. ledna 1990 Svědkové Jehovovi předložili Úřadu předsednictva vlády ČSSR **Základní zásady činnosti (Statut) a požádali o zákonné uznání.**

Sdělením z 1. března 1990 Ministerstvo kultury ČR oznámilo představitelům Svědků Jehovových, že „všechna registrační řízení [budou] zahájena až po přijetí nového církevního zákona“.

Nový zákon přijalo Federální shromáždění ČSFR 4. července 1991. Zákon byl publikován pod č. 308/1991 Sb. a nabyl účinnosti 1. září 1991. K zahájení registračního řízení bylo ovšem zapotřebí, aby byl ještě vydán „závazný předpis České republiky a Slovenské republiky“.

Česká národní rada přijala jako „závazný předpis“ zákon č. 161/1992 Sb., který nabyl účinnosti 1. dubna 1992. Podle něj je předpokladem registrace, aby se k církvi či náboženské společnosti (není-li členem Světové rady církvi) hlásilo „nejméně deset tisíc zletilých osob, které mají trvalý pobyt na území České republiky“.

Dne 7. dubna 1992 Ministerstvo kultury ČR zástupcům Svědků Jehovových sdělilo, že „byly vytvořeny předpoklady pro řešení [jejich] žádosti“ a že je třeba podat „nový návrh s potřebnými údaji“.

Návrh byl předložen 15. září 1992.

Dne 13. listopadu 1992 Ministerstvo kultury ČR zástupci Svědků Jehovových sdělilo, že „vzhledem ke zvláštní složitosti zahájeného řízení [byla] prodloužena lhůta pro rozhodnutí o registraci“.

K upozornění na průtahy v řízení sdělila 8. března 1993 generální prokuratura ČR, že jí „nepřísluší posuzovat odbornou stránku věci, zejména z pohledu důkazů prováděných v rámci tohoto specifického správního řízení“, nicméně uznala, že „byly shledány dílčí procesní nedostatky, spočívající zejména v tom, že správní orgán... nesdělil pravděpodobnou lhůtu, ve které se o věci rozhodne“. Generální prokuratura ovšem dospěla k celkovému závěru, že „tyto nedostatky však nemají podstatný vliv na průběh daného správního řízení, které je mimořádně časově náročné“.

Následujícího dne Kancelář předsedy vlády ČR sdělila, že „předseda vlády věří, že ministerstvo kultury České republiky vyřeší předmětnou otázku správně“.

Dne 7. dubna 1993 si Ministerstvo kultury ČR od zástupců Svědků Jehovových vyžádalo „všechna čísla Strážní věže v českém jazyce od prvního legálně vytištěného čísla po roce 1989“. Tomuto požadavku bylo vyhověno.

Dne 15. dubna 1993 předložil ministr kultury ČR písemnou odpověď na poslaneckou interpelaci ohledně Svědků Jehovových: „Otázka nestojí, zda Svědky Jehovovy registrovat nebo ne, ale: Vyhovuje žádost NSSJ všem podmínkám stanoveným zákonem? Jestliže ano, bude tato náboženská společnost nepochybně registrována. V průběhu správního řízení je třeba zjistit,

zda tyto podmínky jsou splněny, přičemž u každého žadatele je a bude postupováno naprosto stejným způsobem.“

Dne 7. června 1993 Ministerstvo kultury ČR zástupcům Svědků Jehovových sdělilo, že „byla dokončena kontrola... podpisů členů Náboženské společnosti svědků Jehovových“ a bylo shledáno „celkem 10 958 platných podpisů“. Spolu s tím ministerstvo sdělilo, že „nyní... probíhá druhá etapa registračního řízení, která se zabývá... podáním po věcné stránce podle ustanovení § 15 zákona č. 308/1991 Sb.“

V odpovědi na další stížnost ohledně průtahů řízení sdělil 25. června 1993 předseda vlády ČR zástupci Svědků Jehovových: „Nevidím dosavadní postup ministerstva kultury jako zaujatý, ale jako odpovědný.“

Dne 28. června 1993 vyjádřilo Ministerstvo kultury ČR své formální připomínky k *Základním zásadám činnosti NSSJ* a vyzvalo přípravný výbor, aby připomínky do *Základních zásad* zapracoval. Zároveň ministerstvo položilo přípravnému výboru tři věroučné otázky, na něž žádalo „jednoznačné a závazné odpovědi“. Důvodem položení otázek nebylo hodnocení správnosti věrouky, ale to, „zda založení a činnost NSSJ splňuje podmínky uvedené v § 15 zákona č. 308/1991 Sb.“

Svědkové Jehovovi ve své odpovědi z 30. července 1993 vyhověli požadavku na „jednoznačné a závazné odpovědi“. (Ano - Ne.) Aby předešli případným nedorozuměním, ke každé odpovědi přiložili komentář, v němž dali k otázkám podrobnější vysvětlení.

Nic dalšího nebylo žádáno. Představitelé Svědků Jehovových byli pouze telefonicky pozváni, aby 1. září 1993 osobně převzali rozhodnutí o registraci. V odůvodnění se mj. uvádí: „Registrující orgán ve správním řízení zevrubně přezkoumal založení a činnost Náboženské společnosti

svědkové Jehovovi z hlediska ustanovení § 15 zákona č. 308/1991 Sb. a nezjistil žádné zákonné důvody, které by registraci podle cit. zákona bránily.“

Jak registrační řízení hodnotí ti, kteří se ho přímo účastnili? PhDr. Jan Bechyně v měsíčníku *U nás* (červen 1994) uvedl:

„Občas se setkávám s názorem, že ministerstvo kultury podporuje náboženské sekty. Jsem zaměstnancem tohoto ministerstva a navíc jsem zodpovědný za provádění registračních řízení nových církví a náboženských společností. Uvedený názor se mě tedy osobně dotýká.“ K otázce Svědků Jehovových říká:

„Po jejich registraci se snesla na hlavu našeho úřadu hora výčitek, že jsme registraci udělili, stejně velká jako ta před registrací, obviňující nás z úmyslného bránění registraci. Mohu s čistým svědomím prohlásit, že ani jedna z výčitek nebyla oprávněná a ani jednou z nich jsme se nenechali ovlivnit, protože práci státního úředníka (na rozdíl třeba od poslance) určují výhradně platné zákony a nikoliv 'hlasy z ulice'.“

Svůj článek pak autor uzavírá: „Řadu lidí možná moje zdůvodnění neuspokojí, oni přece vědí, že Svědkové působí negativně, neslaví vánoce, nezpívají hymnu, nechodí k volbám a obtěžují lidi v jejich domovech. Nic z uvedeného, co třeba pobuřuje řadového občana, však neporušuje zákon, a tudíž nemůže být důvodem k zamítnutí registrace.“

Co lze tedy říci o drzosti a klamu? Mám za to, že je projevují ti, kteří svými výmysly o „oklamáném registrujícím orgánu“ po-

mlouvají Svědky Jehovovy a z minister-
ských úředníků dělají úplné hlupáky. ■

(JUDr. Lubomír Müller)

Kdo byl oklamán?

Dingir 1/2000 přinesl článek „Nový zákon, staré otázky“, jenž pojednával o připravovaném novém zákonu, který se týká postavení církví a náboženských společností. V tomto článku autor mimo jiné upozornil na to, že některé církve či náboženské společnosti při své registraci v minulosti „měly tu drzost, že registrující orgán oklamaly“, a jako příklad uvedl Náboženskou společnost Svědkové Jehovovi (NSSJ), jež byla podle zákona č. 308/1991 Sb. zaregistrována v roce 1993. Protože časopis *Dingir* usiluje o takovou odbornou úroveň, jež by mohla být zašifrována do slov „fakta“, „osobní zkušenost“ a „kritičnost“ (viz *Dingir* 1/2000, str. 2), rozhodl jsem se, že nebude na škodu připomenout, případně upřesnit některá fakta ohledně registrace NSSJ.

Ve čtvrtletníku *Setkávání* 1/1998 (časopis, který byl v letech 1997 - 1999 vydáván bývalými svědky Jehovovými) byl totiž otištěn rozhovor s Janou Bartošovou, členkou Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů a zároveň bývalou svědkyní Jehovovou, která se podílela na formulování třech otázek, jež položilo ministerstvo kultury přípravnému výboru NSSJ a na něž tento výbor nepravdivě odpověděl. Na otázku: „Co na to říkali ti ministerští úředníci, když svědkové takto zalhali?“ Jana Bartošová v rozhovoru odpovědě-

la: „Jim jde o to, zda určitým jednáním bude naplněna skutková podstata trestného činu. Říkali, že to, co bylo do této doby, jim nevadí, ale jakmile se od teď objeví něco, co bude v rozporu s tímto prohlášením a někdo podá trestní oznámení, bude zahájeno šetření a shledá oznámení oprávněným, svědkové mohou o registraci přijít... otázka krve byla vlastně jen nastrčená, ohrožení registrace stálo spíše na civilní službě. Kvůli krvi by jim registraci neodmítli. Byla tam jen proto, aby se zjistilo, jestli je to opravdu tak, jak se říká.“

Jak je z těchto slov vidět, „registrující orgán“ nebyl NSSJ oklamán. „Registrující orgán“ totiž od počátku věděl, že odpovědi byly nepravdivé. Přesto NSSJ zaregistroval. Zde však nutno poznamenat, že se postoj svědků Jehovových k civilní službě nakonec přece jenom změnil, a to po vydání *Strážné věže* z 1. května 1996 (ústřední časopis svědků Jehovových). Od té doby již není za nastoupení civilní služby nikdo z řad svědků Jehovových vylučován. Pouze přechodné období od registrace do roku 1996 bylo mezi svědky Jehovovými řešeno při nástupu civilní služby tak, že o dotyčném bylo v místním sboru nebo sborech prohlášeno, že opustil společenství - tedy nebyl vyloučen, ale údajně sám opustil organizaci svědků Jehovových. K jediným, kdo byli při registraci NSSJ oklamáni, tak připadají v úvahu pouze řadoví svědkové Jehovovi, kteří uvěřili představitelům NSSJ a jejich různě zdůvodněným tvrzením, že k žádnému lhaní při registraci nedošlo. ■

(Martin Cibulka)

1. otázka: Učí NSSJ, že rodič - člen NSSJ má bránit poskytnutí transfúze krve svému nezletilému dítěti v případě, kdy neposkytnutí transfúze může podle vyjádření ošetřujícího lékaře způsobit dítěti poškození zdraví nebo smrt?

Odpověď: Ne, NSSJ to nevyučuje.

Bližší komentář: Učení NSSJ je založeno na Bibli, která pouze stručně povzbuzuje křesťany, aby se 'zdržovali krve'. (Skutky 15:20, 29) Úkolem Společnosti není řídit život jednotlivců, kteří se k ní hlásí, a říkat jim, co mají nebo nemají dělat v mezních životních situacích. Obecně lze říci, křesťanští rodiče si přejí pro své děti nejvyšší lékařskou péči a že NSSJ si velmi váží pokroků, jichž dosáhla lékařská věda. Pokud se rodiče na NSSJ obrátí s žádostí o radu,

Část dopisu přípravného výboru Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi Ministerstvu kultury ze dne 30. července 1993. Teto dopis je předmětem sporu o to, zda přípravný výbor ministerstvo oklamal, či nikoliv. Úplný text dopisu byl přetištěn v publikaci Prokopa Remeše „Svědkové Jehovovi - historický přehled“, Oliva, Praha 1995.

Vážený pane Vojtíšku,

se zájmem jsem otevřel číslo Dingiru 2000/2, jehož část jste se rozhodli věnovat i Obci křesťanů. Až na drobné věcné chyby větší na příspěvků k tomuto tématu odpovídala tomu, co na druhé straně obálky deklarujete jako cíl svého časopisu. Článek G. O. Schmida, který jste otiskli na str. 18-19, však Vaším ideálům rozhodně čest nedělá. Nejedná se totiž o vědeckou studii, jak by si mohl nezavěšený čtenář myslet podle Vaší poznámky na konci článku, nýbrž o propagační spisek proti antroposofii a proti Obci křesťanů stažený z webového sídla švýcarské reformované církve, jehož autor neváhá občas si něco vybájit, jen aby mohl lépe kritizovat.

Nechci se vyjadřovat k celému článku - na části věnované životu R. Steinera a antroposofii at' zareaguje někdo povolnější - ale rád bych uvedl na pravou míru odstavec, který napadá Obec křesťanů:

V roce 1922 založil Friedrich Rittelmeyer „Obec křesťanů“ jako náboženské křídlo antroposofie. Steiner se v obci ovšem neangažuje, protože jeho antroposofie chce být vědou a nikoli náboženstvím. Přesto detailně navrhuje pro Obec křesťanů bohoslužbu. Kult Obce křesťanů (který se jinak podobá mši v katolické tradici) je přejmenován na „obřad posvěcení člověka“. Důvodem je ritualistické porozumění křesťanství. Protestantská idea přednosti slova před kultem je ostře odmítnuta. Ve Steinerově porozumění křesťanství nejde o vykoupení lidstva, nýbrž o zaručení vlastní spásy. Zástupná oběť je vyloučena. Každý si musí své vlastní hříchy odpykat podle karmického zákona. Bible jako „prazvěst“ je zajímavá, základem víry je ale mnohem víc „duchovněvědecký“ výzkum, tedy dílo Rudolfa Steinera.

Je těžké odpovědět stručně na podobnou snůšku nesmyslů; pokusím se proto jen heslovitě dotknout nejpodstatnějších bodů a doplnit polemiku pana Schmida věcnými informacemi.

• Už začátek odstavce, kde nás pan Schmid označuje za „náboženské křídlo antroposofie“, navozuje naprosto zkreslenou představu o cílech Obce křesťanů. Antroposofie je poznávací metoda (podobně jako

řekněme fenomenologie nebo empirika), resp. na této poznávací metodě založená věda, a tudíž se dá sotva mluvit o jejím „náboženském křídle“. Obec křesťanů je náboženské hnutí využívající (vedle podnětů z jiných zdrojů) mnoha postupů a výsledků antroposofie jako poznávací metody. Nečiní to ovšem proto, aby vytvářela jakousi náboženskou antroposofii, nýbrž proto, aby jimi obnovila a obohatila křesťanské náboženství.

• Obec křesťanů nechápe křesťanství „ritualisticky“. Křesťanství pro ni znamená především přihlášení ke Kristu v duši i v zevním životě. Bohoslužby a svátosti nejsou samospasitelné úkony, nýbrž jen jedny z mnoha pomoci na cestě k Bohu.

• Obec křesťanů neodmítá protestantské ideje (vždyť sama přímo vyšla z protestantismu), ale snaží se je doplnit bohatstvím rituálu, jak ho znají církve katolické a pravoslavné. Je však nesmysl tvrdit, že tím trpí slovo zvěstování - v porovnání s naší skrovnou velikostí vyvíjíme rozsáhlou publikační a přednáškovou činnost. Že máme na tomto poli co nabídnout, to ukazuje skutečnost, že na naše kurzy a pracovní skupiny chodí nezdědka i lidé z katolických a evangelických církví.

• Zcela pochybené je tvrzení, že se nám jedná jen o „zaručení vlastní spásy“ nebo že „vylučujeme zástupnou oběť“. Byť v Obci křesťanů ctíme plnou svobodu učení a vyučování, dosud jsem se nesetkal s naší publikací, která by něco takového hlásala. Ještě lepším příkladem jsou naše bohoslužebné texty, které jsou celosvětově závazné - v nich nenajdete nic o „vlastní spáse“, zato však mnoho míst, která zdůrazňují úkol křesťanů v pomoci celému světu, a celá naše bohoslužba by byla nemyslitelná bez Kristovy oběti a bez objektivní spásy, kterou tato oběť přináší.

• Korunu celému odstavci pana Schmida nasazuje závěrečná věta o vztahu Obce křesťanů k Bibli. Bible a zejména Nový zákon jsou pro nás nenahraditelným svědectvím o vztahu člověka a Boha; nejsme však fundamentalisté a nebereme Bibli dogmaticky, což nám pan Schmid zřejmě nedokáže odpustit. Nemáme žádné povinné učení, žádné povinné články víry - ani dílo R. Steinera, jak se autor článku snaží čtenářům vsugero-

vat - a každý z nás hlásá to, k čemu sám došel zdravým rozumem a osobním náboženským prožitkem.

V závěru Vás prosím o zveřejnění tohoto mého listu v dopisní rubrice příštího čísla Vašeho časopisu. Domnívám se, že text pana Schmida potřebuje podobné informační vyrovnání. Zároveň zvu všechny, kdo se chtějí přesvědčit na vlastní oči, zda je pravdě blíže pan Schmid nebo pan Horák, aby tak bez obav učinili - naše bohoslužby i všechny ostatní akce jsou otevřené všem bez ohledu na jejich církevní příslušnost a náboženské přesvědčení, a kdokoli se k nám může přijít podívat, aby si o nás učinil vlastní mínění.

Se srdečným pozdravem

Milan Horák, farář v Obci křesťanů

DINGIR

časopis o současné náboženské scéně
Číslo 4 / 2000 vychází 20. prosince 2000

Vydává DINGIR, s.r.o.,
Jankovcova 31, 170 00 Praha 7
tel: 02/ 8387 2223; fax: 02/ 8387 2222
e-mail: dingir@dingir.cz
internet: www.dingir.cz

Šéfredaktor:

PhDr. Zdeněk Vojtíšek
tel: 02/ 8387 2222
e-mail: vojtitsek@dingir.cz

Redakční rada:

Martina Dvořáková, Jiří Koubek
doc. Tomáš Novotný
MUDr. Prokop Remeš
doc. Ivan O. Štampach

Grafický návrh: Richard Bobůrka

Scan: Jan Kotrč
Zlom: Zdeněk Vojtíšek
Osvit: CDS - Petr Jandík
Tisk: VS ČR, Praha 4

Cena: 39,- Kč / 40,- Sk

Objednávky a urgencye:

SEND - předplatné, P.O. BOX 141
Antala Staška 80, 140 21 Praha 4
tel: 02 / 6100 6608; 6100 6609
fax: 02 / 6100 6563; e-mail: send@send.cz
http://www.send.cz

ISSN: 1212-1371

Registrace:

MK ČR 7943 z 30.3.1998

Podávání novinových zásilek povolila
Česká pošta, s.p., odštěpný závod Praha,
č.j. NOV 6481/99 ze dne 26.3.1999.

Časopis vychází za podpory Nadace
rozvoje občanské společnosti

NA PŘÍŠTĚ

V západní společnosti pomalu, ale stále vzrůstá zájem o judaismus. Jaké je dnes židovské náboženství u nás, jaké v Izraeli, jaké je dnešní očekávání mesiáše mezi židy a co je tzv. křesťanský sionismus - takové a podobné budou otázky, jichž se dotkneme v tématu Dingiru 1/+ - 2001.

PROČ DINGIR

Některé starověké jazyky měly zajímavý zvyk, který spočíval v tom, že do psaného textu vkládaly tzv. ideogramy. Byly to značky, které předjímaly vlastnosti následného slova. A tak se např. v klínopisných textech vkládal před každou věc ze dřeva (např. strom, ale i stůl nebo židli) znak pro dřevo. Před rybníky, řeky apod. se vkládal znak pro vodu atd. Podobně existoval i zvláštní znak, který se musel napsat před jméno jakékoli božské bytosti nebo boha. Těto značce, upozorňující na božskost toho, co bude následovat, se většinou říká podle starého sumerského označení pro boha, DINGIR. Toto slovo je pak zároveň i pravděpodobně vůbec nejstarším označením pro božskou bytost, jaké známe.

Zajímavé je, že klínový znak, který se jako označení DINGIR používá, je ve skutečnosti obrázkem hvězdy, která představuje směr, k němuž člověk hledí a k němuž se upíná. Znak DINGIR se tak může pro nás stát symbolem jistě nezanedbatelného rozměru lidství, který hledá něco, co ho přesahuje, na čem se může orientovat a k čemu může směřovat. Tato lidská touha nachází nejrozmanitější podoby v nejrůznějších kulturách a sociálních skupinách. A tak i v naší současné společnosti se setkáváme s desítkami nejrůznějších náboženských a pseudonáboženských skupin, jež jsou výrazem tohoto rozměru člověka.

Chtěli bychom se tedy rozhlížet kolem sebe, pozorovat tuto náboženskou scénu a zamýšlet nad tím, kdo nebo co je DINGIREm těch, kdo se k těmto skupinám hlásí, jak právě jejich DINGIR ovlivňuje jejich život a jaké formy jejich cesta za tímto cílem nabývá. Časopis DINGIR by tak měl pomoci porozumět oblasti, která je od pradávna neodmyslitelnou součástí života lidstva, a přesto zůstává pro mnohé nezmapovanou krajinou.

tn

POZVÁNÍ

A KONTAKTY

Další veřejné přednáškové akce Společnost pro studium sekt a nových náboženských směrů: **12. 1. 2001** seminář v Pastoračním středisku, Kolejní 4, Praha 6, od 10 hodin: Církev Pánova, Církev Boží, Kristova obec. **23. 2. 2001** seminář tamtéž, od 10 hodin: Sahadža jóga.

Společnost pro studium sekt a nových náboženských směrů, Jankovcova 31, 170 00 Praha 7, hodiny pro veřejnost: čtvrtek 15,30 - 17,30, tel/fax: (02) 8387 2222, e-mail: sssnns@volny.cz, internet: www.sekty.cz; **pobočka Brno**, Gorkého 2, 602 00, hodiny pro veřejnost: pondělí 16,00 - 18,00, tel: (05) 4124 8780, e-mail: sssnns.brno@post.cz; **Poradna o náboženských sektách** (Husitská teologická fakulta UK), Pacovská 350/4, 140 00 Praha 4, tel.: (02) 433 386 nebo (02) 433 280, linka 37; **Občanská poradna Jihlava**, Palackého 50, Jihlava, úřední hodiny: čt 15,00 - 17,00, tel.: (066) 733 0164 nebo (0604) 928 733, e-mail: poradcex@centrum.cz.

Již téměř dva roky očekává přilet komety Syna Člověka Dušan Kohoutek se svými nejbližšími. Žijí v minimálním kontaktu se zbytkem světa v tomto domě na severu Čech. Foto: archiv.

Chrást Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů v německém Freibergu, kam jezdí vykonávat chrámové obřady i čeští příslušníci této náboženské společnosti. Foto: archiv.

Dům ve středu Prahy (v Jindřišské ulici), v němž je již čtvrté sídlo Dianetického centra Praha od jeho založení. Foto: Jan Kotrč.

Z LITURGICKÝCH TEXTŮ SCIENTOLOGICKÉ CÍRKVE

Vyznání víry Scientologické církve

My ze Scientologické církve věříme:

- že vsichni lidé jakékoli rasy, barvy nebo vyznání mají stejná práva;
- že vsichni lidé mají nezcizitelná práva na vlastní náboženské praktiky a jejich provádění;
- že vsichni lidé mají nezcizitelná práva na vlastní život;
- že vsichni lidé mají nezcizitelná práva na vlastní zdraví;
- že vsichni lidé mají nezcizitelná práva na vlastní obranu;
- že vsichni lidé mají nezcizitelná práva vytvářet, volit a podporovat vlastní organizace, církve, vlády;
- že vsichni lidé mají nezcizitelná práva svobodně myslet, svobodně mluvit, svobodně vyjadřovat své vlastní názory písemnou formou a nesouhlasit s názory jiných nebo se o nich vyjadřovat nebo o nich psát;
- že vsichni lidé mají nezcizitelná práva vytvořit si vlastní způsob chování;
- že duše lidí mají práva lidí;
- že studium mysli a léčení mentálních poruch není náboženství cizí, ani by nemělo být předáno nenáboženským oblastem;
- že žádná instance kromě Boha nemá moc zrušit tato práva nebo je opomíjet, ať už otevřeně nebo skrytě.

A my z církve věříme:

- že člověk je v podstatě dobrý;

- že se snaží o přežití;
- že jeho přežití závisí na něm samotném a na jeho bližních a na dosažení bratrství s vesmírem;
- že zákony Boha zakazují člověku ničit nebo snižovat možnost přežití svého druhu nebo své skupiny.

A my z církve věříme:

- že duše může být zachráněna a duše sama má moc zachránit nebo vyléčit tělo.

Modlitba za naprostou svobodu

Kéž by stvořitel vesmíru uschopnil všechny lidi, aby dosáhli pochopení své duchovní podstaty. Kéž by se vědomí a porozumění života rozšířilo tak, aby vsichni měli možnost poznat stvořitele vesmíru. A kéž by také ostatní dosáhli tohoto porozumění, jenž přináší naprostou svobodu. V této chvíli myslíme na ty, jejichž svoboda je ohrožena; na ty, kteří jsou kvůli své víře vězněni; na ty, jež jsou zotročeni nebo kteří se nechtěně stali mučedníky. A na všechny ty, jež jsou týráni, nedobrovolně drženi nebo napadáni. Modlíme se za to, aby lidská práva byla zachována, aby tak vsichni lidé měli možnost svobodně věřit a uctívat a aby se tak svoboda znovu objevila v naší zemi. Svoboda, kde neexistují války, chudoba ani bída, svoboda být, svoboda konat, svoboda mít. Svoboda využívání lidského potenciálu a porozumění mu. Potenciálu, který je daný bohem a je božský. A svoboda dosáhnout tohoto porozumění a vědomí, což je naprostá svoboda. Kéž to Bůh dovolí.

Neformální křest

(Přepis neformálního křtu, provedeného L. Ron Hubbardem na kongresu Svobody, 7. června 1957. K použití jako návod.)

„O. K. Rodiče těchto dětí je přinesou dopředu a doprostřed.

(K dítěti): Toto je pan ... a toto je paní ... Právě teď je představuji přítomným. A ... a ... se rozhodli být kmotrem a kmotrou, takže jsme vsichni. - Jdeme na to. (K dítěti): Jak ti je? All right. Jmenuješ se .... Máš to? Dobře. Jsi z toho vedle? A je ti jasné, že jsi členem HASI*? To je dobré, co?

All right. A teď tě představím tvému otci. To je pan ... (K rodiči): Přijďte sem. (K dítěti): A toto je tvoje matka.

A teď, pokud se dostaneš do problémů a budeš si chtít půjčit čtvrt dolar, tak zde je pan ... . Vidíš ho? To je tvůj kmotr. Podívej se na něj. Tak, v pořádku. - A tady je ... - pokud budeš chtít opravdu dobrý auditing. Je to tvoje kmotra. Chápeš?

A teď jsi správně pokřtěn. Netrap se s tím, mohlo to být horší. O. K. Moc ti děkuji. Budou s tebou dobře zacházet.“

* HASI - Hubbardova mezinárodní společnost scientologů, zal. 1952.

Vyznání Scientologické církve je návštěvníkům Dianetického centra běžně dostupné. Modlitba za naprostou svobodu je součástí Nedělní služby Scientologické církve. Neformální křest přeložil z publikace „Ceremonies of the Founding Church of Scientology“ (Hubbard College of Scientology, East Grinstead 1959, str. 47 - 48) Z. V.